PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale 1 gruppo - Cena 35 lir

Leto XVIII. - Št. 187 (5271)

TRST, sobota 25. avgusta 1962

POROČILO PODTAJNIKA ARIOSTA O POTRESU

Škoda je večja kot se je mislilo Včeraj še trije lažji potresni sunki

Šele sinoči so poskrbeli za začasno bivanje ponesrečencev na prostem
RAI-TV uspešno nadaljuje nabiranje prispevkov - Vzrok potresa je verjetno že osemnajstletno mirovanje Vezuva

Potresu je sledil dolg in gost dež. Ponesrečenci, ki spijo na prostem na poljih daleč iz mesta, skušajo obvarovati vsaj otroke

RIM, 24. — Od 21. t.m. pa do danes se zemlja v južni Italiji ni povsem umirila. Po včerajšnjih dveh lažjih potresnih sunkih so tudi danes seizmografi nekaterih observatorijev ugotovili najprej dva potresna sunka zjutraj, in sicer prvega ob 6.15, drugega pa ob 9.24, nato še v Macerati ob 13.35 ter v Spolettu ob 13.25. Vsi ti potresni sunki so bili zelo slabotni in niso prizadejali nobene škode razen lahkih poškodb v nekaterih stanovanjih v okolici Perugie.

O stanju v prizadetih krajih je izvedel podtajnik v ministrstvu za notranje zadeve Ariosto, ki je bil posebno vse te dni na kraju samem poročal Fanfaniju in za premier poudaril predvsem, da je bilo na srečo število smrtnih žrtev omejeno, kar je pripisati predvsem dejstvu, da je med prvim in drugim sunkom preteklo nekaj časa, kar je prebivalstvo izkoristilo in zbežalo iz svojih stanovanj na prosto. To velja tudi za mnogete prizadetih krajev, ki so zapustili svoje hiše takoj po prvem sunku. «Zaradi drugega sunka je nastala največja škoda v kmečkih hišah, ker niso dobro grajene,» je dejal podtajnik.

Nastala škoda zaradi potresa je nadaljeval Ariosto — pa je težko reči, kot se je moglo predvideti. Po podatkih, ki nam prihajajo od ure do ure in ki jih pošiljajo tehniki, ki so obiskali vsa prizadeta področja, obseg škode ni velik. Toda točno sliko bomo lahko imeli šele tedaj, ko se bo minister za javna dela, ki je obiskal prizadete kraje in ki je tam ostal, dokler bo to potrebno. Ta minister je namreč moral vse osebje tehničnih uradov, ki ob sodelovanju z gasilci opravljajo najnujnejša dela pri odpravljanju dejanske škode. — Na podlagi njihovih ugotovitev bo moč bolj konkretno poročati prizadetemu prebivalstvu. Ariosto je nato dodal, da je prebivalstvu sedaj v fazi »organiziranosti», potem ko je bila faza «nujnih začetnih nekaterih prekoračena». «Mislim, da lahko rečem, da od danes dalje prebivalci najbolj prizadetih krajev ne bodo prisiljeni več bivakirati svojih zavetišč na prostem. Od včeraj dalje so namreč začele prihajati precejšnje količine kotorov, ki jih nabavlja ministrstvo, vojaška oblast in zasebne ustanove. Prebivalstvo bo lahko zlasti volnenih odej in to oblasti trenutno tudi skrbijo. Razdeljevanje živil je zadovoljivo, električne naprave so bile v glavnem popravljene, prav tako tudi vodovodi v manjših krajih, ki so ostali brez vode ter se oskrbovali z avtomobilskimi cisternami.» Končno je Ariosto pohvalil organe oblasti, samodisciplino prizadetega prebivalstva, ki je «potrpežljivo čakalo, da se organizacija pomoči konkretizira».

Podtajnik Ariosto je še posebej pohvalil prizadevnost in pogum poštnega uradnika v Molinari, ki je ostal v poškodovanih prostorih pošte, medtem ko je vse prebivalstvo bežalo iz mesta. Toda ugotovil je, da ni električne struje ter je z improviziranimi sredstvi vzpostavil telegrafsko zvezo ter na način obvestil prefekturo o vsem, kar se je zgodilo. Ta uradnik je ves čas ostal v uradu in nenehno pošiljal brzojavna obvestila, ki so jih prinašali organi oblasti ter tehniki ali pa posamezni prebivalci. «Zaradi tega sem tega uradnika pohvalil in se mu zahvalil ter mu izročil tudi denarno nagrado,» je dejal Ariosto.

Iz Faenze poročajo, da je tamkajšnji seizmolog Raffaele Bendandi dejal med drugim, da je epicenter potresa brez dvoma blizu Ariano Irpino, t.j. okrog 80 km od Neaplja. To je klasično potresno področje znano po potresih v letih 1694, 1732, 1805 in 1851, 1910 in končno 1932. Vsi ti potresi so imeli zelo hude posledice ter sejali razdejanje in smrt. Bendandi je dalje dejal, da je s pomočjo naprav v njegovem observatoriju ugotovil, da se je potres razširil iz globine okrog 25 km, kar omogoča razlago obsežnosti prizadetega področja ter domnevo, da je bil potres «kriptovulkaničnega» izvora, kot je že Mercalli označil dosedanje potrese v Italiji. Letošnji potres se lahko smatra samo kot posledica pomanjkanja bruhanja Vezuva, ki miruje že 18 let. «Če je temu tako, potem se je zgodilo tisto, kar sem predvidel in napovedal že od 30. decembra leta 1956, in sicer, da neaktivnost Vezuva ne bo ostala brez posledic».

Medtem pa se uspešno nadaljuje nabiranje denarnih prispevkov na vseh sedežih RAI-TV. Največji prispevek je do sedaj dalo ravnateljstvo podjetij z državno udeležbo IRI, in sicer 40 milijonov lir. Ustanova ENI pa je dala 20 milijonov lir. Ravnateljstvo IRI je dalo vladi na razpolago poleg še 12 prenosnih stanovanjskih objektov, od katerih je 6 s površino 80 kv. metrov, 6 pa po 160 kv. m. Poslali jih bodo v Ariano Irpino, v Moncalvo in v Molinaro, v Petrialcino, Bonalbergo in v Mirabella Eclano, tj. v najbolj prizadete kraje. Montirali jih bodo vojaški tehniki v prihodnjem tednu.

Ugotovljena je tudi dokončna številka o smrtnih primerih, in sicer 17. Zadnja je umrla v neaplejski bolnišnici «Cardarelli» 87-letna Adelaide Cacaldo, ki je hotela zbežati iz svojega stanovanja v Neaplju in je pri tem padla po stopnicah ter si zlomila nogo in dobila tudi druge poškodbe.

V najbolj prizadetih krajih so morali številni prebivalci — predvsem v Irpinia Alta in Sannio — preživeti noč na prostem.

Organizatorji domače in tuje pomoči prizadetim so danes sestavili poseben program za pomoč otrokom, ki se ne morejo vrniti v stanovanja. Ustanovili bodo v šolah menze, iz katerih bodo lahko prizadeti nosili hrano s seboj.

Ustanovili bodo tudi posebne postaje za razdeljevanje mleka. Levičarski tistk pa, kot kaže tudi tisto kar je povedal podtajnik Ariosto, upravičeno kritizira organizacijo pomoči prizadetim. Še do včeraj je bilo namreč mnogo takih krajev, kjer prebivalstvo ni dobilo niti enega šotora in niti ene odeje, kajti oblastveni organi in drugi so verjetno živeli v prepričanju, da ne bo deževalo, toda deževalo je vso noč. Glasilo KPI pa najbolj poudarja dejstvo, da so v največji meri poškodovane tiste «hiše», ki so bile zgrajene kot začasna zatočišča po potresu leta 1932, kar dokazuje, da državna oblast ni storila v zadnjih 30 letih nič, da bi ublažila bedo, siromaštvo in pomanjkanje v teh zapuščenih krajih.

Prav zaradi tega je prebivalstvo pomoči še bolj potrebno.

Atentatorji so imeli informatorja v krogih Elizejske palače

Atentat so izvršili vojaki, ki so prišli iz Španije ali Portugalske
Soustellu in Bidaultu prepovedan vstop na švicarsko ozemlje

PARIZ, 24. — Francoska policija je dobila ukaz, naj da prednost iskanju organizatorjev in izvršiteljev zadnjega atentata na de Gaulla. Predvsem naj skušajo v čimkrajšem času izslediti vojaška voditelja OAS Jeana Souetra in Bernarda Curutcheta. Danes pa so aretirali oasovskega voditelja Daniela Bruneja, ki je neposredni sodelavec bivšega generala Gardyja. Pri njem so našli 20 milijonov starih frankov, šest osebnih izkaznic in dokument z ukazi Gardyja.

Čeprav niso še razjasnjene vse okoliščine v zvezi z atentatom, prevladuje mnenje, da so ga organizirali in izvršili vojaški elementi, ki imajo prakso pri takih stvareh. Preiskava policije se nadaljuje. Današnji «Aurore» piše, da je policija aretirala nekaj dezerterjev iz vojske, ki so se nedavno vrnili tajno v Francijo. Prav tako policija ne izključuje, da je eden od krivcev tudi v Elizejski palači, in da je obvestil atentatorje, ko je predsednik republike zapustil palačo.

«Paris Jour» piše, da je še vedno najbolj skrivnostna plat zadeve dejstvo, da so atentatorji vedeli za pot, po kateri se je peljal de Gaulle, čeprav jo varnostna služba v Elizejski palači vedno določi zadnji trenutek, in to po posvetovanju z de Gaullom. Na splošno policija ni obveščena o tem in tudi to pot ni bila obveščena.

Nocoj se govori, da bo morda odloženo uradno potovanje de Gaulla, ki bi ga moral izvršiti septembra na področje Champagne. Voditelji varnostne službe v Elizejski palači bi hoteli prepričati de Gaulla, naj za svoja kratka potovanja uporablja helikopter, toda de Gaulle je do sedaj vedno zavrnil take predloge in je tudi prepovedal, da bi v parku Elizejske palače zgradili pristajališče za helikopter. Glede atentatorjev trdijo, da je policija nekatere že identificirala in da gre predvsem za bivše vojake, ki so prišli pred dnevi iz Španije ali iz Portugalske. Zatrjuje se, da so atentat organizirali prav na konferenci oasovskih voditeljev, ki je bila pred nekaj tedni v Španiji.

Razen tega so začeli diskretno preiskavo tudi v Elizejski palači, ker je gotovo, da so imeli atentatorji v tej palači svojega informatorja.

V Južni Franciji pa se ponavljajo roparska dejanja oasovcev, ki so zbežali iz Alžirije. Danes popoldne je skupina teh v Marseillu izropala v neki banki dva milijona frankov. Tudi iz drugih krajev poročajo o raznih roparskih napadih.

Iz Berna poročajo, da je zvezni državni pravdnik danes izdal ukaz, ki prepoveduje vstop Bidaulta in Soustella v Švico. Kakor piše «Tribune de Geneve», so švicarske oblasti proučevale ta ukrep že takoj po odkritju celice OAS v Ženevi, ki je nameravala uporabljati švicarsko ozemlje kot oporišče za zaroto proti de Gaullu. Atentat na de Gaulla je ukrep samo pospešil. Švicarske oblasti ne bodo več dovolile zatočišča bivšima francoskima ministroma v smislu ustave, ki prepoveduje, da se na švicarskem ozemlju ustanavljajo vlade v izgnanstvu ali pa zbirajo skupine zarotnikov. Omenjeni ženevski list piše, da je bil sestanek ob Gardskem jezeru, katerega se je imel udeležiti tudi Soustelle, preden so ga aretirali v Milanu, sklican, da določijo, kako bodo zarotniki izkoristili stanje, ki bi nastalo, če bi atentat na de Gaulla uspel.

13.000 rudarjev stavka v Španiji

MADRID, 24. — Stavka v Asturiji, ki se je začela pred enim tednom, se vedno bolj širi. Danes se je raztegnila še na druge rudnike. Okoli poldne je v 20 rovih stavkalo okoli 13 tisoč rudarjev.

Stavka se je še bolj razširila, ker je pokrajinski guverner ukazal zapreti pet rudnikov zaradi zmanjšanja proizvodnje.

Hruščov o svetovnem gospodarstvu

MOSKVA, 24. — Sovjetski ministrski predsednik Hruščov objavlja članek v reviji «Vprašanja miru in socializma», v katerem poziva na ustanovitev svetovnega gospodarskega sistema, ki bi združeval vse dežele «socialističnega tabora», pri čemer ne izključuje možnosti sodelovanja med že obstoječimi gospodarskimi združenji socialističnih in kapitalističnih držav.

«Potrebno je, da socialistične dežele aktivneje sodelujejo, da se zagotovi čim večja časovna prednost pri gospodarskem tekmovanju s kapitalizmom,» piše Hruščov in dodaja, da je sedaj «potrebno postopoma uresničiti v okviru celotnega sistema enotno gospodarsko organizacijo, o kateri je govoril Lenin».

Hruščov poudarja zatem, da «imperialistične države skušajo združiti svoje sile, da bi zaustavile zmagovit pohod socializma». Hruščov dodaja, da se te združitve ne smejo ignorirati, čeprav ni potrebno precenjevati sil nasprotnika.

«Kapitalistična gospodarska združenja, pravi dalje Hruščov, so pojav splošne težnje sveta, kar postavlja na dnevni red vprašanje gospodarskega in mirnega tekmovanja ne samo med posameznimi državami z različnimi gospodarskimi sistemi, temveč tudi med njihovimi gospodarskimi združenji.»

Kar se riče socialističnih dežel, katerih naloga je «zgraditi svetovno gospodarstvo», je potrebno, da se združijo v svoji «zgodovinski odgovornosti» in zbrišejo svoje gospodarske pregrade ter začnejo racionalno delitev dela in specializacijo, ki bo postopoma pripeljala nekatere od njih do tega, da bodo lahko v celoti dobavljale nekatere proizvode drugim. Hruščov poudarja potrebo, da se vsaka od socialističnih držav «materialno spodbuja», da se s tem olajša harmonizacija domačih načrtov.

Izmenjava not v zvezi z Berlinom med tremi zahodnimi vladami in SZ

SZ protestira zaradi napadov na sovjetsko osebje - Tri zahodne vlade predlagajo, naj bi se v Berlinu sestali predstavniki štirih vlad - SZ zavrnila predlog za redne sestanke pomočnikov zunanjih ministrov štirih velesil

MOSKVA, 24. — Moskovski radio je sporočil, da je sovjetska vlada izročila danes ameriškemu odpravniku poslov v Moskvi protestno noto proti nedavnim izzivanjem v Berlinu. V svoji noti pravi sovjetska vlada, da bo sprejela potrebne ukrepe, da zaščiti svoje diplomatsko in vojaško osebje v zahodnem Berlinu, če bi se ponovili nedavni incidenti.

Nato obtožuje fašistične elemente vrste nevarnih izzivanj proti sovjetskemu vojaškemu osebju, ki je potovalo pred spomenik sovjetskim vojakom v zahodnem Berlinu. Dalje pravi nota, da je do incidentov prišlo s privolitvijo ameriških okupacijskih oblasti.

«Zaradi teh sovražnih dejanj, ki so jih izvršili fašistični in revanšistični elementi, dodaja nota, sovjetska vlada odločno protestira pri ameriški vladi in jo opozarja, da bodo v primeru ponovitve izzivanj sprejeti potrebni ukrepi za zaščito sovjetskega diplomatskega in vojaškega osebja. Sovjetska vlada poziva ameriške oblasti, ki so neposredno odgovorne za te incidente, naj sprejmejo potrebne ukrepe, da preprečijo njih ponovitev, in naj krivce strogo kaznujejo.»

Na drugi strani pa je francoski vojaški poveljnik v Berlinu general Toulouse poslal sovjetskemu poslaniku v zahodnem Berlinu Pervuhinu protestno pismo francoskega poslanika v zahodnem Berlinu zaradi incidenta na meji s francoskim sektorjem Berlina, kjer je bil včeraj ubit vzhodnonemški policaj, ki je skušal zbežati v zahodni Berlin.

Tri zahodne vlade — Velika Britanija, ZDA in Francija — pa so davi izročile v Moskvi enako noto sovjetski vladi, s katero ponavljajo predlog, naj bi prišlo do sestanka med predstavniki štirih vlad po možnosti v Berlinu, da bi se zmanjšala napetost v mestu. Zahodne note so odgovor na noto sovjetske vlade od 10. avgusta, ko je Moskva obtožila zahodne države izzivalne dejavnosti v Berlinu. V svojem odgovoru pravijo tri zahodne vlade, da je treba napetost v Berlinu pripisati zgraditvi zidu in «stališču sovjetske vlade, ki nasprotuje svobodnemu kroženju v tem mestu».

Nato omenjajo note nedavni incident, ko je bil ob berlinskem zidu ubit neki begunec, ter predlagajo «štiristranski sestanek, po možnosti v Berlinu, ki bi lahko določil potrebne stike v skladu z veljavnimi sporazumi».

Predstavnik Foreing Officea je izjavil, da so tri zahodne vlade pustile «odprto» vprašanje, kdo naj zastopa vlade pri posvetovanjih, ki jih tri vlade predlagajo. Predstavnik je omenil, da po ukinitvi urada sovjetskega poveljnika v vzhodnem Berlinu je SZ «predlagala nov mehanizem» in je prenesla na glavni štab sovjetskih sil v vzhodnem Berlinu pristojnosti berlinskega poveljstva. Pripomnil je, da ne ve, ali so tri zahodne vlade že skušale stopiti v stik v skladu s temi novimi predlogi.

V Parizu pravijo, da bi predlagani razgovori lahko bili v Berlinu med vojaškimi poveljniki ali pa v Washingtonu med poslaniki.

Kancler Adenauer pa je pripravil pisma, ki jih bo poslal Hruščovu, Kennedyju, Mac Millanu in de Gaullu v zvezi s položajem v Berlinu.

Vzhodnonemška agencija ADN ostro kritizira note treh zahodnih vlad sovjetski vladi in daje razumeti, da bo SZ odklonila udeležbo na predlaganem sestanku. Agencija pripominja, da je sovjetska vlada 14. julija že zavrnila podoben predlog in poudarja, da se skuša Zahod vmešavati v notranje zadeve Vzhodne Nemčije. Nato dodaja, da note dokazujejo, da se Američani, Angleži in Francozi še vedno oprijemljejo zastarelega okupacijskega režima v zahodnem Berlinu, pod zaščito katerega so se dogodili nedavni neredi v Berlinu.

Zahodnoberlinski župan Brandt je danes na tiskovni konferenci med drugim izjavil, da «Berlinčani obsojajo dejstvo, da zavezniki niso sposobni izvajati drugih posledic iz svoje odgovornosti razen poudarjati svoje pravice; toda mi vemo, da lahko imamo zaupanje v jamstvo zaveznikov za zahodni Berlin».

Dalje je Brandt izjavil, da bi morali zahodni zavezniki upoštevati možnost, da bi nadomestitvi vojaškega poveljnika v Berlinu z vzhodnonemškim poveljnikom lahko sledila nadomestitev sovjetskega generala Jakubovskega kot poveljnika sovjetskih sil v Vzhodni Nemčiji z vzhodnonemškim generalom.

Nadaljeval je: «Napaka bi bila, če ne bi ocenili točnega pomena sedanjega razvoja. Pravice zaveznikov v zahodnem Berlinu so ena stvar, toda jamstva za zahodni Berlin so druga stvar in so življenjske važnosti.» Na nekatera vprašanja je Brandt odgovoril, da razgovor med Hruščovom in U Tantom o Berlinu «ne bi bila slaba stvar». V zvezi z demonstracijami v Berlinu je Brandt trdil, da je večina zahodnoberlinskega prebivalstva «pokazala vzorno avtodisciplino» in prav tako je zahodnoberlinska policija «izvrstno vršila svojo nalogo». Trdil je dalje, da so se med demonstrante pomešali «izzivalni agenti».

V zvezi s to tiskovno konferenco pravi agencija Tass, da je Brandt «ponovno zahteval odpravo zidu v Berlinu». «Prav ti izzivalni pozivi, dodaja agencija, so do danes spodbujali zahodnoberlinske skrajneže pri njihovih izzivalnih napadih na vzhodnonemško mejo in so prispevali do zadnjih nevarnih izzivanj v zadnjih dneh.»

«Brandt, dodaja agencija, je skušal prikazati nedavne nevarne dogodke kot dejanja majhnih skupin tepistov. To je poizkus, odvrniti pozornost svetovne javnosti od nevarnih posledic politike tistih, ki hočejo gnati napetost do kraja.»

V mestu je danes vse normalno in ni bilo incidentov. Moskovska «Pravda» posveča danes članek berlinski krizi in ponavlja, da je glavno vprašanje sedaj evakuacija zahodnih okupacijskih čet, ker je to edina pot za sporazum o nemškem vprašanju.

Iz Londona poročajo, da je Sovjetska zveza zavrnila angleško-ameriški predlog, naj bi uvedli redne sestanke pomočnikov zunanjih ministrov štirih velesil v zvezi z Berlinom. Zavrnitev je sporočil sovjetski poslanik v Washingtonu na svojem zadnjem razgovoru z Deanom Ruskom. Prvotno sta ta predlog sporočila angleški zunanji minister lord Home in Dean Rusk na razgovoru z Gromikom v Ženevi.

Na ženevski konferenci še velika nesoglasja

ŽENEVA, 24. — Ameriški in sovjetski delegat na ženevski konferenci sta danes izjavila, da so glede prekinitve jedrskih poizkusov še velika nesoglasja med SZ in ZDA. Predsednika sta na kratko poročala na današnji seji plenarnega odbora, da sta sklenila sklicati za torek sestanek tristranskega pododbora. Dean in Kuznjecov sta zavrnila predlog Indije in ZAR, naj bi nadaljevala pogajanja o prekinitvi jedrskih poizkusov, ter sta upoštevala italijanski predlog, da mora pri pogajanjih sodelovati tudi Velika Britanija.

Kuznjecov je izjavil, da njegova delegacija želi, naj bi se pogajanj udeležili tudi predstavniki Indije in ZAR. Dean pa je odgovoril, da bi morali v tem primeru vabilo raztegniti tudi na Mehiko in Brazilijo, ki sta postavili že številne predloge. Italijanski predstavnik je omenil, da je že večkrat predlagal, naj bi se dela pododbora udeležili predstavniki vseh osmih nevtralnih držav, ki so pripravile spomenico, da pa je Sovjetska zveza ta predlog zavrnila.

Kuznjecov je zatem sporočil, da razgovori obeh predsednikov niso prinesli nobenega rezultata, «ker ZDA nočejo sprejeti spomenice kot podlago za pogajanja». Dean je odgovoril, da so nesoglasja o mnogih bistvenih točkah, in da ni mogoč sporaum, «ker SZ noče sprejeti prave mednarodne obveznosti in prav tako jasne obveznosti v primeru sumljivih dogodkov».

Prešli so nato na obravnavanje prepovedi vozil za prevažanje jedrskega orožja. Toda tudi ta diskusija je bila brezuspešna.

Etiopski delegat je izjavil, da bo sedanji način dela težko prinesel pozitivne rezultate, ker sta dva načrta diskusije povsem različna in se ne dasta vskladiti. Zato bi bilo potrebno najti najprej sporazum o skupnih pogledih pri pripravi razorožitvenega načrta, če se res hoče doseči sporazum, razen če se ena od obeh strani ne odpove lastni tezi in ne sprejme nasprotnikove. Pozval je velesile, naj začnejo v tem smislu po svetovanja. Ameriški delegat Dean je na koncu priznal, da sta med obema načrtoma velike razlike, in nato so delo odložili na ponedeljek.

Bonn o sestanku zunanjih ministrov Zahoda

BONN, 24. — Uradni predstavnik bonske vlade von Hase je izjavil, da ni bilo še nič sklenjeno glede sestanka zahodnih zunanjih ministrov pred septembrskim zasedanjem skupščine OZN.

Von Hase je dejal, da so zahodni poslaniki v Washingtonu že proučili ta predlog Zahodne Nemčije, in je dodal, da bonski vladi ni nič znanega, da Francija nasprotuje takemu sestanku.

DANES

Oblastveni organi še niso ugotovili niti približne škode, ki je nastala zaradi hudega potresa v Južni Italiji. Toda po prvih uradnih poročilih, je škoda večja, kot se je prvotno mislilo. Zaradi tega je prav, da sleherni državljan, ne glede na narodno pripadnost, po svojih močeh prizadetemu prebivalstvu priskoči na pomoč s prispevki, ki jih nabira tudi v Trstu RAI-TV.

V Berlinu se po zadnjih demonstracijah in incidentih ter po umiku sovjetskega poveljstva in imenovanju vzhodnonemskega generala za poveljnika vzhodnega Berlina ter po skupni izjavi treh zahodnih zasebnih sil, položaj nikakor ni izboljšal. Včeraj je namreč sovjetska vlada izročila ameriški protestno noto proti nedavnim izzivanjem v Berlinu. V noti dolži zlasti fašistične elemente izzivanj proti sovjetskemu vojaškemu osebju ter opozarja ameriško vlado, da bo v primeru ponovitve izzivanj «sprejela potrebne ukrepe za zaščito sovjetskega diplomatskega in vojaškega osebja». Nota poziva ameriške oblasti, ki «so neposredno odgovorne za incidente, naj preprečijo njihovo ponovitev in naj krivce kaznujejo.»

Po drugi strani pa so tri zahodne vlade izročile sovjetski vladi enako noto, v kateri ponavljajo predlog, naj bi prišlo do sestanka med predstavniki štirih vlad, da bi se zmanjšala napetost. Predstavnik angleške vlade je s svoje strani zavrnil možnost razgovorov zahodnih oblasti v Berlinu z novim vzhodnonemškim vojaškim poveljnikom. Zahodnonemški župan Brandt pa je prilil nekoliko olja na gorečnost zahodnonemških revanšistov in v neki izjavi napadel zahodne zaveznike, da «niso sposobni izvajati drugih posledic iz svoje odgovornosti razen poudarjati svoje pravice.» Moskovska «Pravda» je s poudarkom zapisala, da je sedaj glavno vprašanje evakuacija zahodnih zasedbenih čet, ker je to edina pot za sporazum o nemškem vprašanju.

Vznemirjive vesti prihajajo že drugi dan iz Alžirije kjer se je v četrtek četrta vilaja zoperstavila političnemu uradu Ben Bele. Vojaki te vilaje so še vedno na sedežu alžirskega radia. Včeraj so se predstavniki te vilaje sestali s predstavniki tretje vilaje in objavili skupno izjavo, v kateri poudarjajo, da so se v narodnoosvobodilni vojni «borili za točno določene politivne smotre». Patrulje oboroženih vojakov so včeraj zapirale trgovine in podjetja tistih lastnikov, ki so v tujini. Na zidovih so se pojavili napisi: «Posestva kmetom», «Delo in stanovanja», «Smrt neokolonializmu».

STAVKA GRADBENIH DELAVCEV

Med demonstracijami v Bariju je prišlo do spopada s policijo

Več ranjenih, šest aretiranih, prevrnjeni avtomobili in razbite izložbe

BARI, 24. — Danes je bila v Bariju stavka gradbenih delavcev. Okrog sto delavcev je prišlo popoldne na sedež Confindustrie, kjer so po mestu demonstrirali. Policijsko poročilo trdi, da so nekateri izmed njih «vzpostavljali cestne bloke, da bi onemogočili promet». Tedaj je policija po svojih signalih s trobento naročila demonstrante, tako da je prišlo do neredov, ker so delavci razgnali s policijskimi jeepi. Bilo je več ranjenih in več prevrnjenih avtomobilov ter razbitih izložbenih oken. Policija je pripeljala in nato aretirala ter prijavila sodišču šest demonstrantov. Posebna delegacija delavcev, ki je vodil eden izmed voditeljev sindikalne zbornice, je odšla k prefektu, ki jim je obljubil, da se bo «zanimal za rešitev sindikalnega spora». Pozneje je prefektura sporočila, da je za jutri zjutraj sklicala predstavnike delodajalcev in delavcev, da bi obravnavali spor.

Ruskovi razgovori v Kanadi

OTTAWA, 24. — Ameriški državni tajnik Dean Rusk je prispel danes popoldne v Ottawo na razgovore s kanadskim zunanjim ministrom Greenom in s predsednikom vlade Diefenbakerjem. Po triurnem razgovoru s kanadskimi voditelji je Rusk izjavil, da je položaj v Berlinu «potencialno nevaren», dodal pa je, da je krajevnega značaja. Pripomnil je, da razgovore, ki so jih zahodne države predlagale v Berlinu, bi morali voditi predstavniki prizadetih držav v mestu, češ da «ne gre za vprašanja, ki bi jih morali obravnavati zunanji ministri».

Nennijevo zdravje

RIM, 24. — Pietro Nenni, ki so ga po znani nesreči v Aosti prepeljali v Rim, kjer še vedno leži v neki kliniki, je preteklo noč prestal mirno. Po poročilih zdravnikov je njegovo zdravstveno stanje zadovoljivo; temperatura 36,9, puls 56, pritisk 140-70.

ZOPET SE ZAOSTRUJE SPOR V ALŽIRIJI

Vojaki tretje in četrte vilaje nastopajo proti političnemu uradu

Nesoglasja s Francijo glede podpisa protokolov o Sahari

ALŽIR, 24. — Nocoj sta tretja vilaja (Kabilija) in četrta vilaja (Alžir) objavili skupno izjavo, ki pravi, da je naloga bivših borcev tudi «skrbeti, da bodo ustanove v deželi v skladu s težnjami ljudstva». «Asimilirati alžirsko narodnoosvobodilno vojsko z vojsko, ki se mora umakniti v vojašnice, pomeni pozabiti pravi smisel borbe, ki jo je vojska vodila ob strani ljudstva. Opozarjamo, da je alžirska narodnoosvobodilna armada vojska aktivnih ljudi, ki so se borili v mestih in na deželi za točno določene politične smotre. Zaradi tega hočejo biti poroki, da se bodo dosegli revolucionarni smotri, in bodo skrbeli, da bodo ustanove v naši deželi v skladu s težnjami ljudstva.»

Kakor znano, je včeraj odkrito nastopila proti političnemu uradu samo četrta vilaja. Danes pa so navezali predstavniki obeh vilaj tajne stike in so nato objavili omenjeno izjavo.

Že včeraj so časopisi v Alžiru objavili zelo cenzurirano poročila o tiskovni konferenci člana političnega urada Kiderja. Cenzorji vojske so v spremstvu oboroženih vojakov prišli ponoči v uredništva vseh alžirskih časopisov ter sporočili urednikom obliko, v kateri morajo objaviti poročila o včerajšnjih manifestacijah in govorih. Ponoči so se po zidovih pojavili številni napisi, kakor n. pr.: «Četrta vilaja ni kriva za brezposelnost in gospodarsko zmedo.» «Dovolj je besed, hočemo dejanja.» «Posestva kmetom.» «Delo in stanovanja.» «Četrta vilaja ne bo podpirala nobenega voditelja in nobene skupine.» «Smrt neokolonializmu.»

Na sedežu alžirskega radia so še vedno vojaki četrte vilaje. Kakor je znano, je Kider sinoči izjavil, da, če ne bo ta sedež izpraznjen, «bomo ukazali ljudstvu, naj ga zasede». Zvedelo se je tudi, da patrulje oboroženih vojakov zapirajo trgovine in podjetja, katerih lastniki so v tujini.

Danes je začasna izvršilna oblast sklenila ustanoviti narodno orožništvo v Alžiriji. Častnik orožništva Rabat Mogli je bil imenovan za ravnatelja. Razen tega je bil letalski častnik Lahadari imenovan za načelnika glavnega štaba alžirskega vojaškega letalstva, ki se začenja ustanavljati.

K vsemu temu je treba dodati nesoglasja, ki so nastala s Francijo glede podpisa prvih francosko-alžirskih protokolov. Danes sta imela minister Joxe in predsednik Fares podpisati v Parizu več dokumentov. Toda nastala so nesoglasja glede treh protokolov, ki se tičejo Sahare. Ostalih šest protokolov se tiče francosko-alžirskih sporazumov o učiteljih, o funkcionarjih, o finančnih odnosih itd. Toda francoska vlada jih ni hotela podpisati ločeno od ostalih treh. Glavni spor okoli Sahare se tiče skupnega organizma za izkoriščanje petrolejskih področij. V Parizu pravijo, da nesoglasja ne zajemajo bistva, temveč da gre samo za nesoglasja s pravnega stališča, in da bodo v kratkem te protokole podpisali.

Kolaboracionistično gibanje, ki ga vodi Mesali Hadž in ki je organiziralo «stranko alžirskega ljudstva», skuša sedanji položaj izkoristiti, da bi se uveljavilo med ljudstvom. Danes je ta stranka objavila v Parizu izjavo, s katero predlaga, naj se volitve odložijo «na boljše čase». V svoji izjavi ponavlja stranka demagoška gesla, da je potrebno takoj odpreti tovarne in poskrbeti za odpravo brezposelnosti in revščine. Toda prav gotovo stranka ne bo uspela pridobiti na veljavi, ker ljudstvo ne bo pozabilo kolaboracionizma njenih voditeljev.

KAKO SO UJELI DRAŽO MIHAILOVIĆA

V zadnjih mesecih vojne se je začel Mihailović zanašati na svoje in ljotičevske teroriste

Saša Mihajlović, ki se je marca 1945 pritihotapil v Beograd, je padel - K Draži je prišel Branko Gašparević, ki se je malo prej stavil na Dunaju na razpolago funkcionarju gestapa

8 Dražev strog zaupen ukaz z dne 21. januarja 1945 vsebuje pogoje, ki so jih morali izpolnjevati kandidati za komandose:

Za posebne naloge na območju Srbije je nujno treba dati na razpolago poveljstvu kraljevskih komandosov primerne ljudi, ki se bodo sami javili in ki ustrezajo tudi drugim pogojem po svojih značajskih in moralnih lastnostih. Ti ljudje morajo vedeti, da bodo v primeru, da ne izpolnijo nalog, obsojeni na smrt, zato se ne morejo prijavljati tisti, ki bi se samo radi vrnili v Srbijo.

Pogoji so naslednji: zdrav, fizično sposoben, predvsem mlajši, pogumen, pripravljen umreti, spreten, imeti mora organizatorske sposobnosti in sposobnosti za samostojno delo. Tečaj mora opraviti in javiti se mora prostovoljno. Po opravljenem tečaju mora zapriseči kot komandos.

Sprejeti je treba vsakega takega človeka, ki se bo sam javil.

Vse pripravljene ljudi je treba neutegoma poslati h komandantu komandosov v v. D. Osečani pri načelniku adjutantskega oddelka VK najdlje do 24. tega meseca.

Pravico do natečaja imajo vsi ljudje ne glede na čin, razen ljudi na efektivnih položajih komandanta korpusa in brigade.

RAL DRAG. M. MIHAILOVIC
KOMANDE ARMIJSKI GENERAL DRAG. M. MIHAJLOVIĆ

Šola kraljevskih komandosov je začela s poukom v Modriču 28. januarja 1945. Radovednost Modričanov ni mogla prodreti v pritlično hišo nasproti katoliške cerkve zato, ker je Draža sodil, da »domovina nujno velevas, da se ne razve skrivnost, ki jo skriva ta šola. O tej nujnosti in o zunanjem videzu komandosov govori tale ukaz:

Vsi oficirji, podoficirji in vojaki, ki na novo pridejo, morajo takoj razkužiti svoje obleke in perilo, vsi se morajo tudi ostriči in obriti, da bi bili videti dostojnejši. Prepovedujem nositi brade in dolge lase. Prepovedujem uporabljati naziv «četnik». Namesto tega se bo uporabljal naziv vojak ali slušatelj posebnega tečaja. Ukazujem vsem oficirjem, da povedo svojim ljudem, da ne smejo nobenemu drugemu človeku govoriti ne o tem, kakšna šola je to, ne kaj je njen cilj, če bi bili ti vojaki s tem seznanjeni. To nujno velevata domovina in naš boj.

Vsak komandos je potem, ko je opravil tečaj, takole prisegel:

Jaz ... prisegam pri vsemočnemu Bogu, da se bom junaško boril za kralja in domovino; da se nikoli in nikjer ne bom izneveril vojaški zastavi in obveznosti, ki jo prevzemam kot komandos; da bom vse dolžnosti in vse naloge opravljal disciplinirano, kot vojak, zavestno in vdano, ne da bi prizanašal sebi; da bom čuval tajnost sprejete naloge, svojega imena, priimka in številke, imena, priimka in številke drugih komandosov, zadane in izvršene naloge; da ne bom nikoli izdal svojih tovarišev, sodelavcev in starešin; da proti tovarišem, starešinam in nižjim ne bom nikoli pristranski in neiskren in jih nikoli ne bom obrekoval in po krivem dolžil; da bom vdan nadrejenim starešinam, da jih ne bom nikoli nalagal, kralj in domovina, tajna beseda in vera v Boga pa mi bodo edina svetinja v življenju in boju.

Tako mi Bog pomagaj!

Komandos je moral biti neviden. To so od njega zahtevali njegovi učitelji in starešine ustno, pa tudi pismeno:

Posebno komunistični prvaki kakor tudi predstavniki komunistične oblasti morajo kratko malo izginiti; t. j. ne sme se vedeti, ne kam ne kako so izginili, ali z drugimi besedami, taki ljudje morajo izginiti popolnoma skrivnostno.

Da bi Draža čimbolj spodbudil komandose, je določil zanje tudi red, ki se je imenoval «Viteški križ kraljevskih komandosov». Po posebni odredbi bi imeli tisti, ki bi bili odlikovani s tem redom, po vojni večje pravice in privilegije kot odlikovanci s Karadjordjevo zvezdo.

Iz šole so prihajale druga za drugo skupine komandosov. Ker je bila prva akcija komandosov povezana z imenom Saše Mihailovića, moramo poseči nekoliko nazaj, da nekoliko osvetlimo to osebnost.

Četniški podpolkovnik Saša Mihailović, predvojni artilerijski oficir, je nosil zveneč naslov: komandant Beograda in Beograjske skupine korpusov. To je bil komandant brez vojske, toda ko je med okupacijo sedel v Beogradu, prav v središču mesta, je živel od načrtov za prihodnost. Imel je nalogo, da takoj, kakor hitro bodo Nemci onkraj Save, javi kralju in begunski vladi, da je Beograd svoboden, in jih pokliče v deželo.

Aprila 1944. leta je zavezniško letalstvo bombardiralo Beograd. Saša Mihailović je poročal Draži o tem bombardiranju in je v poročilu napisal, da so zavezniške bombe napravile precej zmede med Nemci in da je bil Beograd tri dni skoraj brez vsake oblasti. To brezvladje je tako prestrašilo predstavnike domačih oblasti pod nemško zaščito, da so pri tisti priči pohiteli k Saši oziroma Draži Mihailoviću, pod četniško okrilje. O tem je Saša Mihailović poročal Draži:

Kakor hitro je izginila dosedanja oblast v Beogradu, so vsi pohiteli, da se mi dado na razpolago. Eden izmed prvih je bil general Jonić. Zdaj sem se sestal z njim prvič. Rekel mi je, da je dobil od Vas ukaz, naj preskrbuje naše odrede z orožjem in streliva, in mi zagotovil, da bo to izvršil. Izgovarjal pa se je, da nima v štabu ne orožja ne streliva, ampak da moramo mi na terenu imeti zvezo z njihovimi odredi in to dobivati od njih, ker jim je mogoče to prikazati pred Nemci kot svojo porabo. Ker se je bilo razneslo, da se je začela invazija na Balkan, se mi je dal popolnoma na voljo v primeru, da se zdaj začne naša akcija.

Razen Jonića je prišel k meni tudi Dragi Jovanović. Tudi z njim sem se sestal. Zahteval je, da je treba pri zaveznikih intervenirati, da ne bi več bombardirali Beograda, ker hudo trpi naše nedolžno prebivalstvo. Prosil je, da pride ta intervencija z Vaše strani. Potem sva se razgovarjala v zvezi z njegovim imenovanjem za komisarja na območju, ki ga pokriva Avalski korpus.

Na koncu poročila Saša Mihajlović zagotavlja Draži, da veliko ljudi odhaja v četniške odrede, «zlasti tisti iz Straže, po Beogradu pa se že govori, da komunisti ne bodo mogli niti ganiti, ker je Draža z nekaj deset tisoč vojske že pred samim Beogradom».

Julija 1944. leta je Saša Mihajlović zapustil svoje stanovanje na Terazijah in se preselil v vas Konatice pri Umki, kmalu pa je moral zapustiti tudi Srbijo in se sniti z Dražo v Bosni.

Ko so iz šole prišli prvi komandosi, je Draža predlagal Saši Mihajloviću, naj krene z eno skupino v Srbijo, naravnost v Beograd, da bi postavil na noge zanesljiv obveščevalni center, raznesel med ljudmi govorico o ogromni Draževi vojski, do zob oboroženi, ki bo prav kmalu udarila v Srbijo, in počasi začel izvajati sabotaže, diverzantske akcije in ubijati znane vojaške in politične ljudi.

Saša Mihajlović in njegovi komandosi so prebredli Drino v vasi Amajlijah pri Bijeljini in previdno začeli prehajati v Srbijo. Sprejem, ki ga je Ozna priredila nesojenemu komandantu Beograda, je opisan v njegovi depeši, ki jo je poslal Draži:

Enaindvajsetega februarja sem prebredel Drino. Petindvajsetega Kolubaro, dvanajstega marca sem prišel v Beograd, kjer sem tudi zdaj. Z menoj sta šla čez pop Miloš in kapetan R. Sokić. Popa so ujeli Sokić pa se je ubil. Od mojih enaintrideset komandosov sta dva obtičala na poti bolna, poročnik Ljubomir Jankulović pa je pred Kolubaro zbežal. Odbral sem jih za Sumadijo dvanajst z majorjem Ivanovićem. Po prehodu čez Kolubaro so jih ujeli. Poti in okoliščine so bile zelo težke. Ti cepci so imeli tako obveščanje in kontrolo, da je groza. Blokirali so vso cesto Valjevo-Sabac, ki smo jo morali prehoditi. Rešilo nas je samo to, da smo šli zelo naglo naprej. Šli smo točno v smeri Prnjavor — Stepojevac. Ker so pomeznike ujeli, moj prihod ni ostal v tajnosti.

Pod lažnim imenom, po mačje oprezno, se je Saša Mihajlović dvanajstega marca 1945. leta vtihotapil v Beograd. Ozna je takoj zvedela za njegov prihod, toda več poskusov, da bi mu zastavili pot, je ostalo brez uspeha, ker se je spretno skrival in izmikal.

V začetku aprila je Ozna dobila obvestilo, da je Saši Mihajloviću upadel pogum. Spoznal je, da s četniško stvarjo v Beogradu in v Srbiji sploh ni tako, kot si je z Dražo vred zamišljal na podlagi depeš majorja Cosića. Zato je sklenil, da s svojim sodelavcem zbeži s transportnim letalom v Italijo.

Ko je Ozna zvedela, da se misli Saša Mihajlović z lažnim potnim listom tridesetega aprila zvečer vtihotapiti v letalo, je pet oficirjev Ozne tega dne pred mrakom sedlo v avtomobil in se odpeljalo proti Zemunu. Ustavili so se na kraju, kjer je danes poslopje Zveznega izvršnega sveta. Stirje so izstopili, eden pa je dvignil pokrov nad motorjem, kakor da mora nekaj popraviti.

Okrog osmih zvečer je pripeljal iz Beograda avtomobil, o katerem so vedeli, da vozi begunce na letališče. Oficirji so ga ustavili in videli, da sta znotraj dva potnika.

Medtem ko so ju legitimirali, pa je eden izmed potnikov, ki je bil oblečen v plašč, naglo segel z roko v žep, očitno z namenom, da potegne pištolo. Toda eden od oficirjev je bil hitrejši. Ustrelil je dvakrat. Ko se je človek v plašču zadet v prsi zgrudil, je drugi streljal na drugega oficirja, ga hudo ranil, nato pa planil v grmičje pod cesto.

Major Ozne Djuro Bošković je mislil, da je človek v plašču mrtev. Ošinil ga je s pogledom, potem pa je pohitel na drugo stran avtomobila. V tistem hipu se je človek v plašču dvignil na kolena, streljal na Boškovića in ga zadel v vrat, potem pa se je še sam zagnal po nasipu, za svojim pajdašem. Stemnilo se je že bilo in tako niso mogli zasledovati beguncev.

V legitimaciji begunca s plačem, ki je ostala v rokah oficirja OZNE, je bila fotografija neke ženske. To žensko je OZNA takoj iztaknila. Drugi dan so vojaki, ki so preiskovali levi breg Save, ustrelili v gostem vrbovju begunca s plaščem. S pomočjo omenjene ženske je OZNA dognala, da gre za Sašo Mihajlovića, medtem ko je drugi begunec utekel.

* * *

Nekega vetrovnega dne sta Draža Mihailović in general Miroslav Trifunović-Dronja, komandant Srbije, dobila dva gosta na obisk. Prvi je bil polkovnik Gojsko Borota, četniški oficir za zvezo pri nemškem generalu Lehru v Sarajevu, drugi pa Branko Gašparević.

Pred vojno je Branko Gašparević, imenovan Gara, po poklicu učitelj, delal za obveščevalno službo neke zahodne države. Med okupacijo je kot begunec prišel iz Hrvatske v Srbijo in stopil v Ljotićevo vojsko. Bil je izslednik v štabu nekega odreda, konec oktobra leta 1944 pa je pobegnil s skupino ljotićevcev na Dunaj in se tam lotil poslov in nalog, ki so ga decembra pripeljale nazaj v Jugoslavijo.

Na Dunaju se je Gašparević postavil na razpolago Rupertu Mandlu, šefu gestapa za Jugovzhod, ta pa mu je povedal, da se bo moral dati na voljo Draži Mihailoviću. Skupina ljotičevcev je prispela v Bosno in prinesla s seboj celo skladišče terorističnega orožja. Pozabili so samo eno: strupe. Zato je Gara poslal iz Bosne 25. februarja 1945 svojemu šefu Mandlu depešo, v kateri je zahteval:

Potrebujemo strupe, take, ki učinkujejo takoj, in take z zapoznelim učinkom, idealno brezbarvne in močne, ki jih je mogoče nasuti v vino, kavo, žganje, juho, mleko in podobno. Nujno jih pošljite po Svarcu. Gara.

Dva dni pozneje, 27. februarja, je Gara v drugi depeši ponovil in razširil svojo zahtevo:

Švarc naj se odpravi takoj, jaz moram čez Drino, dokler imam še prehod. Pustil sem mu človeka za zvezo. Javi naj se polkovniku Sergiju. Ta ga bo osebno pripeljal k meni. Brezpogojno naj ponese vse s seboj, posebno važni pa so strupi. Stiri visoke komunistične funkcionarje je treba odstraniti s temi strupi. Glušilci, metalci granat pištole, angleške uniforme in vse drugo, ne pozabite srbskih dinarjev in filmov. Nujno je. Gara.

Antun Švarc, ki ga Gara omenja v svojih depešah, je bil pred vojno lastnik velike mizarske delavnice v Zaječaru, pod okupacijo pa je postal agent gestapa in posredovalec med Nemci in Dražo.

Petega februarja 1945, se je Ozna v neki depeši spet pritožila Draži, da četniki, ki so zaostali v Srbiji, nimajo dovolj orožja in streliva. Draža je na to depešo odgovoril takoj naslednjega dne, šestega februarja:

Nadaljujte delo za organiziranje vasi. Od vas za zdaj ne zahtevamo, da se borite, ampak samo propagando in organizacijo.

Iz zraka vam ne moremo še nič pošiljati.

Propagirajte, da Tito mobilizira samo Srbe in jih pošilja na Madžarsko umirati, muslimanom in katolikom pa prizanaša.

Skupine, ki prihajajo na teren, imajo posebno nalogo. Prva skupina je že krenila, toda na teren severno od vas.

Ozni so se še nadalje javljali iz Bosne tudi posamezni četniški komandanti, trdno prepričani, da se javljajo majorju Cosiću. Nikola Kalabić, komandant kraljeve garde, je 18. februarja 1945 poslal tole depešo:

Dragi brat Cosić, jaz sem na področju Doboja, v srditem boju z rdečimi. Kje si ti? Kje so tvoje šile? Koliko ljudi imaš?

Prosim te kot brata, ujemi zvezo s Slavkom na mojem terenu in naj se javi po vas, da bi dobil material. Prosim te, sporoči mi obširno o položaju pri tebi, kako se drži narod in kakšno je stanje na mojem terenu. Redno vzdržuj zvezo.

Pozdrav vsem tvojim hrabrim vojakom, tebe pa bratsko pozdravlja major Kalabić.

Osnovni ton depešam za Dražo so dajali Aleksander Ranković, Svetislav Stefanović in Slobodan Penezić.

Pred odhodom v Srbijo je dobil Gara od četnikov tudi potrebne potne liste. Dovolilnica za območje med Bosno in Drino, ki so ga držali četniki, je imela lastnoročni podpis Dragoslava Račića.

OBJAVA

Za kapetana II. kl. Branka M. Gašparevića-Garo v zvezi z ukazom vrhovne komande se ga pošilja v Srbijo s posebno nalogo. Na pot odhaja... marca 1945. l.

S seboj vodi oboroženo skupino ljudi.

Naprošam in ukazujem vsem oboroženim skupinam naše organizacije in vsemu ljudstvu Podrinja in drugih krajev Srbije, da ga z ničemer ne ovirajo, ampak mu izkažejo vso pozornost in pomoč. Isti je nacionalno popolnoma neoporečen in velik nacionalni borec.

3. marca 1945. l.

Komandant, podpolkovnik
Drag. S. Račić

Pečat: *Komanda Jugoslovanske vojske v domovini, Gorski štab štev. 1.*

(Nadaljevanje v torek)

VČERAJŠNJO NOČ MED BRESCIO IN BERGAMOM

Med petimi mrtvimi tudi eden iz Gorice

Medtem ko se je neki tovornjak iz Gorice zaradi okvare ustavil in so se za njim še komaj pravočasno ustavili še štirje avtomobili, je v vso skupino privozil drugi tovornjak, ki se ni mogel več ustaviti

BERGAMO, 24. — Grozna nesreča se je dogodila preteklo noč na avtomobilski cesti med Bergamom in Brescio v bližini kraja Grumello del monte.

Neki tovornjak z evidenčno tablico iz Gorice se je ustavil ob robu ceste zaradi nekih motenj v motorju. Voznika sta po predpisih postavila na cesto opozorilni trikotnik. V tem je privozil v isti smeri neki avtomobil s tablico iz Ravenne. Voznik je opazil tovornjak najbrž v zadnjem trenutku, tako da je še trčil vanj, čeprav je v zadnjem hipu še vozilo okrenil. Vendar se potnikom ni nič zgodilo in izstopili so, da vidijo, koliko je škode. V tem času pa so iz Bergama privozili še trije avtomobili, najprej dva švicarska in nato še eden iz Milana. Tudi potniki v teh avtomobilih so izstopili, da bi videli, kaj se dogaja. Tedaj pa je na vso to skupino oseb in avtomobilov nenadoma privozil velik tovornjak s prikolico, ki je kot ostala vozila pripeljal iz Bergama in ga je vozil 28-letni Angelo Romagnoli.

Tovornjak je zagnal avtomobil iz Ravenne s ceste, nato pa je avto iz Milana vlekel kakih 20 m s seboj; švicarska avtomobila je le na rahlo zadel. Na asfaltu so ostala trupla štirih moških in ene ženske, ki so bili vsi skupaj takoj mrtvi. Dve ženski in neki moški pa so bili hudo ranjeni in so jih prepeljali v bolnišnico v Palazzolo sull.Oglio. Tudi voznika tovornjaka, ki je povzročil smrtne žrtve, so zaradi hudega šoka prepeljali v bolnišnico, medtem ko se drugemu šoferju, ki je bil z njim in je spal, ni nič zgodilo.

Zdi se, da se je hotel tovornjak iz Milana izogniti trčenju s tovornjakom iz Gorice, pri tem pa je zavozil v avtomobil iz Ravenne in Milana.

V začetku je bilo težko ugotoviti identiteto mrtvih in ranjenih. Moški so imeli suknjiče z dokumenti v avtomobilih in enako ženske svoje torbice. Najprej so ugotovili identiteto šoferja tovornjaka iz Gorice Pietra Paosija, ki je imel 36 let in je bil doma v Gorici, nato pa še Andrea Carinija iz Travagliata (Brescia). Ostale tri žrtve pa sta bratranca, ki sta se oba imenovala Giordano Rocco in sta imela eden 22 drugi pa 35 let, ter žena starejšega Mafalda Zanella; vsi trije so živeli v Švici.

Se ena slika iz potresnih krajev v Južni Italiji: stara mati in vnukinja se z isto odejo branita mraza

Nesreča turističnega letala

BRIKSEN, 24. — Popoldne je neko turistično letalo padlo na neki travnik v ozki dolini, po kateri teče Rosada. Ko so pritekli zraven ljudje, je bilo letalo močno poškodovano, oba potnika v letalu pa mrtva. Potnika sta dva Nemca, ki sta vzletela z avstrijskega letališča Kempten Durach.

Trije častniki ubiti pri cestni nesreči

BRESCIA, 24. — Dva alpinska častnika in en podčastnik so se pri nesreči na cesti Brescia-Verona v bližini Ponte S. Marco ubili, en častnik pa je bil hudo ranjen.

Vsi štirje so se davi zgodaj vozili z «giulietto» proti Veroni. Nenadoma pa je avto zavozil proti levi ter se zaletel v avtocisterno, ki je vozila z nasprotne strani. «Giulietta» se je zverižila, avtocisterna pa je zavozila s ceste ter se ustavila ob nekem drevesu. Od potnikov v avtomobilu je bil eden takoj mrtev, dva sta umrla med prevozom v bolnišnico, stanje četrtega pa je takšno, da se zdravniki niso hoteli o njem izreči.

Kakor štirje drugi častniki, ki so se vozili v avtomobilu spredaj, so se tudi ponesrečenci vračali z nekega izleta, kjer so na domu enega izmed njih priredili domačo zabavo na račun skorajšnjega odhoda od vojakov. Verjetno je vozaču v «giulietti» postalo nenadoma slabo, ker si drugače ni mogoče razlagati, zakaj je avtomobil nenadoma zavozil na levo.

ISTANBUL, 24. — Tovornjak, ki je bil namenjen na neki sejem, se je prevrnil. Pri tej nesreči, ki se je dogodila v bližini Bafre ob Crnem morju, je izgubilo življenje 10 oseb, 29 pa jih je bilo ranjenih.

Smrt dveh bratrancev v času ene ure

TRAPANI, 24. — Na periferiji mesta se je neki 53-letni motorist smrtno ponesrečil. Ko se je uro pozneje njegov 28-letni bratranec s kolesom peljal v neko vas, da obvesti o nesreči sorodnike motociklista, je padel ter z glavo zadel v vogal nekega zidu. Bil je na mestu mrtev.

FIRENCE, 24. — Zaradi suše v dolini Arna in pritokov je začelo zmanjkovati vode. Občinska uprava je prebivalstvo pozvala, naj uporablja vodo štedljivo.

Z X. MEDNARODNEGA POLIFONSKEGA TEKMOVANJA V AREZZU

«Vodopivci» so se imenitno odrezali s tretjim mestom med 19 zbori

Nastopili so v II. kategoriji (moški zbori - umetne pesmi)
Prihodnji četrtek bodo peli na koncertu v Trstu

Primorski akademski zbor «Vinko Vodopivec» je pod vodstvom dirigenta Braneta Demšarja v hudi mednarodni konkurenci osvojil III. mesto v drugi kategoriji (moški zbori — umetne pesmi). V zgodovinskem toskanskem mestu, ki je rodilo Petrarko, Michelangela, Aretina in Guida Aretinskega, se je zbralo nad 2000 pevcev, ki pripadajo 49-tim zborom iz Avstrije, Bolgarije, Francije, Grčije, Holandske, Italije, Jugoslavije, Nemčije, Madžarske, Španije (tudi iz Kanarskih otokov), Švice in ZDA. Vsem tem je skupna ljubezen do zborovskega petja, ki nima meja in ki bolj kot utrudljive in doglotrajne konference ustvarja plemenito ozračje sproščenosti in pravega miru.

AREZZO, 22. avgusta 1962

Pred mesecem dni smo se spominjali 10-letnice smrti priljubljenega primorskega skladatelja Vinka Vodopivca. Ker so bili pevci, ki se sedaj radi imenujejo kar «Vodopivci», zaradi počitnic razpršeni po celi Primorski in drugod (celo v inozemstvu), niso mogli proslaviti njegovega spomina, so srečni, da se imena Vodopivec, Ljubljana, Jugoslavija, tudi na jubilejnem 10. mednarodnem polifonskem tekmovanju pojavljajo v zvezi z diplomami in nagradami.

Pravzaprav bodo tudi Vodopivci kmalu slavili desetletnico svojega delovanja. Kot je znano, so zbor ustanovili 1953. primorski študentje v Ljubljani. Nastal je takorekoč iz golega mladostnega zanosa in neukrotljive želje po lepem petju. Ze v začetku je zbor imel resne ambicije postati nekaj, kar bi bilo mnogo več, kot priložnostno petje. Se pod vodstvom prvega dirigenta Antona Nanuta je zbor obiskal Tržačane in Goričane in tu še prej kot v Ljubljani vstopil v zahtevno koncertno občinstvo. Njegovi poznejši nastopi in uspehi so znani. Izven matične države so primorski pevci dvakrat nastopili v Grčiji, leta 1958 pa so v Arezzu odnesli I. nagrado v kategoriji narodnih pesmi.

Ob jubilejnem 10. mednarodnem tekmovanju v Arezzu so prireditelji povabili vse bivše zmagovalce. Tako se je letos ponudila prilika, da poleg zbora beograjskih madrigalistov in zagrebškega moškega zbora «Vladimir Nazor», nastopi v Arezzu tudi zbor naših primorskih visokošolcev pod vodstvom Braneta Demšarja.

Ko smo v torek zvečer odhajali s tržaške postaje, kamor so nas prišli pozdravit predstavniki Kulturno - gospodarske zveze na čelu s prof. Vrabcem in novinarji Primorskega dnevnika, smo bili vsi nekam nemirni. Tržaški prijatelji so nam zaželeli uspeh, vendar smo si upravičeno bali, da bo borba za prva mesta huda.

Na dan našega prihoda, 22. t. m. je bila slavnostna otvoritev tekmovanja. Nastopili so zbori in solisti iz Arezza in Rima. Slavnostni govor pa je imel predsednik Pazzagli, ki je z legitimislimi podčrtal pomembnost tega plemenitega tekmovanja. Podobne govore sta imela tudi župan in prefekt Arezza.

Ze naslednji dan smo morali nastopiti v drugi kategoriji. Kmalu smo opazili, da se nismo zmotili glede sodelujočih. Skoro vsi zbori so sami zmagovalci iz prejšnjih let. Bili smo prvi na vrsti. Naši fantje so mladostno prihiteli na oder in v preveliki vnemi postavili tudi koliko preveč na desno. Nič za to! Dirigent Brane se je obrnil proti njim, iznajdljivo podžgal trenutek tišine (tega je izkinil za hip blisk fotografa), zamahnil ... Z izrednim pianom (ne kot pri Vodopivčevih bah) je zadonela obvezna latinska pesem. Ze pri prvih tonih smo bili zadovoljni (trepetali smo namreč tudi tisti, ki smo bili v dvorani). Po prvi pesmi se je vnelo ploskanje, ki ga tlej brez primere. Se druge dve vezna pesem «Il catinaio» (Ko kodelska pesem o lončarju) smo bili pri svojem Galliu. Pesem Ante luciferům (Proti zarjo) je zadonela mogočno, čuteno, ubrano ... Kmalu smo nami so nastopili Španci iz San Sebastiana. Ugotovili smo, da imamo enakovredne tekmece. Zagrebčani so zapeli slabše kot smo pričakovali (VIII. mesto).

Pri kosilu še nismo poznali rezultatov. Začeli smo ugibati, kaj bi bilo pravično. Vsak je po svoji presoji določil mesto našemu zboru. Ko smo izvedeli za razvrstitev, smo bili vsi presenečeni. Kar eno številko razlike v razvrstitvi bi se plačalo 20 lir. Zmagovalci bi si potem razdelili 19 dobljene lire. Res se je nabralo za nekoliko cocacol.

Kmalu popoldne smo izvedeli za rezultate. Prvo mesto je dosegel svojil zbor iz Pise, drugo pa zasedli Španci iz San Sebastiana, tretje mesto pa je pripadlo našim primorskim fantom. Ugotovili smo zadovoljni. Ugotovili smo, da je zbor napredoval. V drugo hujši konkurenci (19 zborov iz 5 držav) smo letos prišli po nagrade tudi v II. kategoriji, kjer smo pred štirimi leti prišli le na šesto mesto.

Naš uspeh je toliko večji, upoštevamo, da so nas novinarji oblegovali in nam zatrjevali, da smo neuradni prvaki. Skoro se pa tudi iz uradnega poročila vidi, da nam je drugo mesto prišlo le za las (točke: 135.5 127-150, 125-150 Vodopivci).

Sicer smatramo, da so Španci (prvaki iz leta 1958) upravičeno zmagali, vendar smo prepričani, da sta prvo kot tudi drugo nagrajeni zbor pravzaprav zbora profesionalcev. (Tekmovanja v Arezzu se lahko udeležijo le amaterski zbori.) Zmaga naših skromnih študentov iz Soče in Jadrana je tako še večja.

Tekmovanje se je nadaljevalo. Danes popoldne je bilo tekmovanje v III. kategoriji (šanson zbori). Beograjske madrigalisti so zasedle V. mesto (14 zborov).

V soboto bomo nastopili v IV. kategoriji narodnih pesmi. Kljub temu, da sodeluje 35 zborov, smo optimisti in vsaj upamo, da nam tudi tu kaka nagrada uide (III. nagrada znaša 1500 lir). Svečana podelitev diplom in nagrad bo v soboto zvečer ob prisotnosti predsednika republike.

Naš dosedanji uspeh nas zadoščenje tudi vsem tistim, ki so ustanavljali in podpirali primorski akademski zbor «Vinko Vodopivec».

Sedaj pa še lep pozdrav žaškim ljudem, s katerimi bomo srečali ob vrnitvi v domovino.

Tomaž Pavšič

Tudi «G. Tartini» na tretjem mestu

AREZZO, 24. — *Danes je nastopilo 27 zborov prve kategorije (mešani zbori z ne več kot 24 pevci) in ne manj kot 24 pevci. V finale se je plasiralo 11 zborov. Prvo mesto je dosegel zbor Schola cantorum iz Arkansasa (ZDA) s 86 točkami, drugo pa je bil La Salette d'Orleans (Francija — 85 točk) in tretje mesto je pripadlo zboru Tartini iz Trsta. Hor beogradskih madrigalista je dosegel sedmo mesto. Ostali zbori so bili iz Hamburga (4. mesto), Turina (5), Madžarske Nemčije (6 in 8), Moskve (9), Bolgarije (10) in Grčije (11).*

Ostali zbori, ki se niso prebili do finala, so bili iz raznih italijanskih mest, dva pa iz Barcelone in eden z Dunaja.

FIRENCE, 24. — *Bolezen igralke Irme Gramatica, ki že več let prebiva v neki vili pri Impruneti, je bilo danes spremenjeno, čeprav je prispelo nastopilo rahko izboljšanje. V bolnici je sestra Emma, ki je prispela iz Rima.*

RAZSODBA V LONDONU

Britanska vlada lahko Soblena izžene

Tako je razsodilo visoko sodišče, toda Soblen se bo obrnil še na prizivno sodišče, kjer bo razprava v sredo

LONDON, 24. — Po treh dneh razprave je londonsko visoko sodišče zavrnilo priziv dr. Soblena proti ukazu za deportacijo v ZDA. Soblenova obramba je takoj sporočila, da namerava vložiti priziv na apelacijsko sodišče. Ce bi tudi to sodišče zavrnilo priziv, ostane še možnost priziva na lordsko zbornico, ki pa se bo sestala šele 6. septembra. Po današnji razsodbi ostane Soblen še naprej v zaporu v Brixtonu.

Tako je Robert Soblen, ameriški psihiater, obsojen v ZDA na dosmrtno ječo zaradi vohunstva v korist SZ, danes izgubil še eno kolo v svoji borbi proti vrnitvi v ZDA. Ukaz za izgon je izdal britanski notranji minister Henry Brooke. Soblenovi odvetniki so skušali ovreči veljavnost ministrovega ukaza. Sodnik Stephenson je dejal, da je bila najbolj resna argumentacija obrambe v trditvi, da bi bila deportacija izročitev za zločin, za katerega na podlagi pogodbe med ZDA in Veliko Britanijo sploh ni izročitve. Sodnik pa je vendar to argumentacijo ovrgel, zatrjujoč, da ne more deportirana oseba temveč oblast, ki deportacijo odredi, izbirati sredstvo, s katerim mora zadevna oseba zapustiti državo. Sodnik je še pristavil, da ne more sodišče odločati o ukazu za deportacijo, ker spada to v izključno pristojnost notranjega ministrstva.

Soblenovi odvetniki so izjavili, da bo prizivno sodišče razpravljalo o prizivu proti današnji razpravi prihodnjo sredo. Ce bo tudi ta priziv propadel, se nameravajo odvetniki obrniti še na lordsko zbornico, ki je zadnja istanca, ki jo predvideva britanski juridični sistem. Soblen je že 55 dni v Angliji. Danes je prisostvoval razpravi. Sedel je blizu svojih odvetnikov med dvema agentoma

Goreči kamion se je zaletel v dom onemoglih

ELECTRA (Texas), 24. — Tovornjak, poln jeklenk s plinom butanom, ki se je vnel, je na nekem ovinku zavozil s ceste ter se zaletel v neki dom počitka za stare. Poslopje je takoj zagorelo kot grmada. V tistem času je bilo v domu vsaj 35 oseb, od katerih jih je pet umrlo, 15 je pa ranjenih.

Tovornjak je začel goreti na cesti in voznik je še uspel skočiti ven. Kamion je drvel sam naprej, dokler ni na prvem ovinku zavozil s ceste v omenjeno hišo.

Film o Andriču

DUNAJ, 24. — *Avstrijska televizija snema film o Ivu Andriču, Nobelovem nagrajencu za književnost za leto 1961. Okviri filma bodo posneti v Banjaluki, Travniku, Dolcu in drugih krajih, kjer je živel in deloval umetnik in ki so mu služili kot vir dogodkov za njegove romane in pripovedke.*

«Letne igre» v Dubrovniku zaključene

DUBROVNIK, 24. — *S koncertom Dresdenske filharmonije so se končale nocoj XIII. dubrovniške letne igre, v okviru katerih je bilo 30 dramskih, 27 glasbenih in 12 folklornih predstav. Na letošnjih prireditvah je sodelovalo okrog tisoč umetnikov in 15 velikih domačih in inozemskih ansamblov, med njimi londonsko gledališče «Old Vic». Predstave, ki so bile vedno razprodane, je gledalo okrog 55.000 gledalcev, med njimi okrog 40.000 tujih turistov. Predstav se je udeležilo tudi nad 50 tujih novinarjev iz 27 držav in okrog 60 umetnikov iz 29 držav. Tudi oni so se zelo pohvalno izrazili o «Dubrovniških letnih igrah».*

RIM, 24. — Popoldne je prispel z letalom iz Prage pesnik Pablo Neruda. Pred približno poldrugim mesecem je prispel v Italijo, potem pa je prebil mesec dni v nekih toplicah v Georgiji (SZ). Nekaj dni se je ustavil tudi v Pragi, sedaj pa bo ostal v Italiji do konca meseca.

Primorski akademski zbor «Vinko Vodopivec» z dirigentom Branetom Demšarjem. V Trstu ga bomo lahko slišali v četrtek na koncertu na stadionu «Prvi maj»

AMERIŠKI GENERAL RAZKRIVA...

Zakaj so Američani prehiteli Hitlerja

Nacistični znanstveniki so bili užaljeni, ker so Američani prvi imeli atomsko bombo

Druga svetovna vojna je že precej za nami, pa čeprav se njene posledice še vedno krepko občutijo. Toda z leti se oddaljujo k besedi vedno novi in novi ljudje, ki so v tej vojni imeli kako večjo besedo, ki pa so dolgo let molčali iz enostavnega razloga, ker «razmere še niso bile zrele».

Pred kratkim je n. pr. izšla knjiga «Now it can be told» (Sedaj se sme povedati), ki jo je napisal ameriški general Leslie Groves in ki je vsestransko zanimiva. Zanimiva je predvsem zaradi tega, ker je bil general Groves v času druge svetovne vojne načelnik ameriškega načrta za izdelovanje atomske bombe in ker zasledimo v tem delu precej značilno in tipično stališče, ki so ga imeli nemški znanstveniki v zvezi z ameriškimi načrti za atomsko bombo, točneje ob ameriškem poizkusu «in vivo» prve atomske bombe nad Hirošimo in Nagasaki.

Ustavili se bomo izključno pri tem, kako so Hitlerjevi znanstveniki reagirali na ameriški atomski napad oziroma na ameriško novo orožje.

Cela vrsta nemških strokovnjakov, pretežna večina onih, ki so v času vojne delali na Hitlerjevih načrtih za izkoriščanje urana v vojaške namene, so doživeli atomski napad na Hirošimo že v internaciji v Veliki Britaniji. V skupini teh znanstvenikov so bili trije nobelov nagrajenec Werner Heisenberg, Max von Laue, fiziki Bagge, Diebner, Gerlach, Korsching, Von Weizsaecker ter Wirtz ter slavna kemika Hahn in Harteck.

Ameriški general Groves v svoji knjigi piše:

«Heisenberga smo ujeli 3. maja 1945. Bil je eden od vodilnih svetovnih fizikov in je v času nemškega poloma za nas več veljal kot deset nemških divizij... Ko smo ga zaprli, so njegovi že prej ujeti kolegi začeli svobodno govoriti...».

O čem so govorili? Groves nadaljuje:

«Skupina je bila 3. maja z letalom prepeljana v Veliko Britanijo. Učenjaki so bili razmeščeni na farmo Hall, ki smo jo temeljito pripravili za internacijo. Zaradi tega me je zelo zabavalo, ko sem bral prepis enega od njihovih prvih razgovorov:

Diebner: sprašujem se, če niso ti vgrajeni mikrofoni.

Heisenberg: Vgrajeni mikrofoni (se smeji). Ne, tako lokavi ni niso. Ne verujem, da bi poznali metode Gestapa; glede tega so gotovo precej starodavni».

Tik pred večerjo 6. julija (na dan, ko so Američani vrgli atomsko bombo na Hirošimo. Op. ur.) je bil Hahn — kot nadaljuje general Groves — obveščen, da je bila, kako je bila na Japonsko odvržena atomska bomba, zaprej ga je to globoko prevzelo... «Ko se je okrepil z alkoholom — dobesedno piše Groves — se je pomiril in odšel na večerjo, kjer so tudi drugi gosti govorili za novost».

«Vest je bila sprejeta z nejevoljo.

Hahn: To je zelo zapletena zadeva. Če imajo Američani uranovo bombo, potem ste vi vsi drugorazredni. Ubogi stari Heisenberg.

Heisenberg: Ste besedo uran izgovorili v zvezi z atomsko bombo?

Hahn: Nisem.

Heisenberg: Potem vsa zadeva nima zveze z atomi.

Hahn: V vsakem primeru ste vi drugorazredni, Heisenberg. Lahko pospravite svoje stvari.

Heisenberg: To je točno... Verujem, da je to bomba z visokim pritiskom, toda ne verujem, da bi imela kako zvezo z uranom. Gotovo bo šlo za neko kemično zadevo...».

Učenjaki so pod stalno kontrolo mikrofona, v katerega niso verjeli — farma je bila zares «temeljito pripravljena» za interniranje uglednih nemških strokovnjakov — nadaljevali svoj razgovor o bombi. Nekateri med njimi ga, da gre za navaden bluff.

Hahn je rekel: Mislim, da bi mogli verjeti dvomu Heisenberga, da gre za navaden bluff.

Bili so, piše v svoji knjigi ameriški general Groves, «zaprepadeni», ko je radio ob 9. uri zvečer potrdil vest, ki jo je prinesel Hahn: Bomba je bila zares odvržena in šlo je zares za atomsko bombo, ne za neko kemično zadevo, za neki bluff. Učenjaki so začeli razpravljati o tem, zakaj ni Nemčiji uspelo, da bi izvedla to, v čemer so uspeli Američani. Eden izmed nemških strokovnjakov, znani fizik Wirtz, je ob tem izjavil: Srečen sem, da nismo imeli bombe.

Ostali nemški znanstveniki, internirani v Angliji na posestvu Hall, pa niso bili istega mnenja.

«Nisem mogel dobiti dovolj sredstev», se je pritoževal Heisenberg Weizsaecker pa je rekel: «Mislim, da je razlog, da v tem nismo uspeli, v tem, ker fiziki iz načelnih razlogov tega niso hoteli storiti. Moglo bi nam bilo uspeti, če bi vsi želeli, da Nemčija vojno dobi».

Fizik Bagge pa je k temu dodal: «Menim, da je absurdno, kar Weizsaecker pravi, da nismo želeli, da bi zadeva uspela. To morda velja za njega, toda ne za nas vseh».

To poglavje ameriški general-pisec spominov zaključuje takole:

Za nas je bila zanimiva ugotovitev, da so se nemški strokovnjaki v času vse svoje internacije še vedno smatrali za člane nekakšnega «Herren volka» in bili prepričani, da je uran nemški monopol. Bili so še posebej «užaljeno besni», ko so zvedeli, da žena enega izmed prisotnih znanstvenikov, ki je živela v francoskem zasedbenem področju, kuha za francoske vojake. Ves čas, brez prenehanja, jih je grizlo spoznanje, da so drugi uspeli v tem, v čemer je njim spodletelo».

Iz istega ostavka spominov generala Grovesa izhaja, da je on zelo ponosen na to, da spada med one, katerim je «uspelo». Bralcu pa vendarle ostane globok dvom, nekakšna negotovost, ali točneje nepripravljenost, ki bi jo mogli izraziti takole: ali je atomska bomba, ki je bila odvržena na Hirošimo in Nagasaki, bomba, ki je povzročila skrati stotisoče smrti, zares razlog za ponos?

Ne glede na to pa drži dejstvo, da nekateri bivši internirani s farme Hall na Angleškem delajo danes skupno z onimi, ki so jih pred 17 ali 18 leti prehiteli. Se več. Med temi so tudi takšni, ki imajo pri tovrstnih sedanjih ameriških načrtih glavno besedo. Prepričani smo, da je med temi tudi kdo, ki je bil tedaj žalosten, da njihov načrt ni uspel in užaljen, «ker fiziki iz načelnih razlogov niso želeli tega storiti», «niso želeli, da bi Nemčija zmagala». Vsekakor čudna legitimacija za njih in za njih sedanje delodajalce.

Za vsak primer...

Da bi se ji v množici kopalcev otroka ne izgubila, jima je mati iz previdnosti napisala na hrbet naslov

S koprskega mednarodnega mladinskega seminarja

Jugoslovanska socialistična praksa pri reševanju problemov narodnih manjšin

5

Ko je bilo govora o dejstvih, ki poleg že obravnavanih tudi vplivajo na dejanski položaj neke manjšine, smo omenili poleg številnosti manjšine, kompaktnosti, tradicij itd. tudi problem splošne razvitosti področja, kjer dotična manjšina živi. Položaj narodnostnih manjšin v FLRJ je v tem smislu dokaj različen. Medtem ko zlasti madžarska, italijanska in slovaška manjšina spadajo med razvitejše dele prebivalstva in žive v razvitejših predelih Jugoslavije, žive Šiptarji v najbolj zaostalih področjih FLRJ. Eno osnovnih načel in prizadevanj socialistične Jugoslavije od prvih dni njenega obstoja je bila skrb za pospešen razvoj nerazvitih področij, saj ni mogoče govoriti o dejanski enakopravnosti, če obstajajo razlike med razvitimi in nerazvitimi področji. Vzporedna s tem pa je skrb za utrditev materialnega položaja pripadnikov manjšin. V času od 1947-55 je bilo samo v AKMO (kjer je 70 odst. prebivalstva pripadnikov manjšin) investiranih 62 milijard dinarjev, v času 1957-61 pa nadaljnjih 69 milijard samo za razvoj industrije in poljedelstva. Formiran je poseben sklad za razvoj gospodarsko nerazvitih področij Jugoslavije, iz katerega je samo za AKMO v okviru petletnega načrta predvidenih 33,5 milijard dinarjev investicij.

Prav ureditev manjšinskega šolstva, dvojezično poslovanje in pd. zahtevajo posebne izdatke. Odnos do tega vprašanja najbolje označujejo omenjeni sklepi IK ČK ZKJ: «Ljudskim republikam gre velika vloga pri reševanju številnih vprašanj narodnostnih manjšin, nad njimi tudi vprašanj materialne narave. Rešitev šolskih, kulturnih in drugih vprašanj je pogosto terjala finančne napore. Posamezne republike so v ta namen po svojih možnostih redno nakazovale znatna materialna sredstva... Zato je nujno potrebno, da federacija razen posebne skrbi za gospodarski razvoj nekaterih gospodarsko zaostalih območij, kjer pretežno žive narodnostne manjšine, sodeluje pri dotiranju opisanih potreb in to tako, da bi republike zagotavljale vse tisto, kar povprečno zagotavljajo vsem drugim državljanom, s tem da bi federacija sodelovala pri finansiranju posebnih potreb».

Pogosto mišljenje, da je usoda narodnostnih manjšin počasna asimilacija, se prav na primeru FLRJ kaže kot napačno. V pogojih, kjer ni nobene diskriminacije, kjer so zagotovljene pravice pripadnikov manjšin, manjšina ni podvržena počasni asimilaciji. Žal niso še na razpolago rezultati štetja iz l. 1953, ko se je ugotavljal materinski jezik in narodnostna pripadnost, kažejo, da n. pr. pri Madžarih, Turkih, Slovakih, Bolgarih, Ukrajincih in Čehih število onih, ki se sami prištevajo k tem nacionalnostim, presega število tistih, ki govore ustrezni materinski jezik, kar kaže, da se je celo del ljudi drugih nacionalnosti asimiliral v te manjšine.

Prav tako pa so napačna tudi ona mnenja, ki skušajo narodnostne manjšine prikazati kot nekaj, kar ruši enotnost države, zastruplja mednarodne odnose in pd. Matične države najštevilnejših jugoslovanskih manjšin so po l. 1948 skušale na vse načine izrabiti manjšine v FLRJ kot sredstvo pritiska. Odziv pri pripadnikih narodnostnih manjšin je bil enak ničli. Skupaj z jugoslovanskimi narodi so se pripadniki manjšin uprli tem poizkusom in izšli zmagovito iz teh težkih let. Seveda je bilo to mogoče le, ker so manjšine občutile Jugoslavijo kot svojo pravo domovino, v kateri jim je zagotovljen svoboden razvoj. Tudi vse bolj vsestranska aktivnost narodnostnih manjšin na vseh področjih družbenega življenja in njihova polna polpora naši zunanji politiki kažejo njihovo resnično razpoloženje do socialistične Jugoslavije in obratno, da si je socialistična Jugoslavija znala ustvariti polno zaupanje tudi med pripadniki manjšin. Prav te izkušnje znova potrjujejo, da je tako imenovani «manjšinski problem» običajno dejansko le problem večine, ki ni kos lastnim šovinističnim predsodkom in ambicijam, nasprotno pa dosledna politika enakopravnosti zožuje podlago nacionalističnim pojavom tako s strani večine kot tudi manjšine.

Narodnostne manjšine ne pomenijo zlo in breme, nasprotno, njihov obstoj ima številne prednosti, če je odnos do njih dosledno demokratičen in socialističen. Prav manjšine lahko omogočajo, da meje med sosednimi državami izgubljajo pomen dejanskih pregrad, da se krepe stiki in zaupanje med narodi. Pozitiven odnos do manjšine ne ustvarja le zaupanje pri njej, temveč tudi pri matičnem narodu te manjšine. Že sam obstoj manjšine izsiljuje stike med sosednimi državami; zlasti na obmejnem področju, postanejo kulturni stiki nujni, če naj bo razvoj manjšin normalen (brez stika z matičnim narodom je zelo otežkočen). Demokratičen odnos do manjšine, torej, krepi pozitiven razvoj mednarodnih odnosov v smeri sodelovanja med narodi, v aktivne koeksistence držav različnih sistemov. «Manjšine obdržijo svoje posebnosti kot del naroda, ki mu etnično pripadajo, stoji v večkrat citiranih sklepih IK ČK ZKJ» in katerega specifičnosti, predvsem kulturne narave, nosijo v sebi in jih prepletajo s posebnostmi okolja, v katerem žive. Zaradi tega so narodnostne manjšine pomemben činitelj zbližanja in povezovanja med različnimi narodi».

Po drugi strani označujeta odnos Jugoslavije do narodnostnih manjšin še dve važni dejstvi: nikoli v vsej povojni dobi ni bil odnos do manjšin v Jugoslaviji odvisen od dobrih ali slabih odnosov z državo njihovega matičnega naroda ali od odnosa te do pripadnikov jugoslovanskih narodov. Obenem pa je za Jugoslavijo odnos do tujih manjšin pri nas in do naših drugje pri načelno enoten problem v tem smislu, da želimo, da bi naše manjšine v tujini uživale iste pravice, kot tuje pri nas.

ERNEST PETRIC

Konec

KJER SO NEKOČ POKALE PUŠKE IN MITRALJEZI

Partizanske Lokve - vedno pomembnejši počitniško - turistični kraj

Vzgledna hotelska postrežba v «Poldanovcu» - Čist zrak in toplo planinsko sonce - Krasni gozdni sprehodi in pohlevni vzponi do biserov alpske flore - planik

Na razmeroma ozki in dober kilometer dolgi livadi sredi Trnovskega gozdu, ležijo Lokve, vasica, ki se lahko bolj kot marsikatera druga na Primorskem, ponaša z vzdevkom — partizanska vas. Skoraj ga ni bilo borca med drugo svetovno vojno, da ga ne bi pot z brigado, divizijo ali posamič, zanesla vanjo. Tu je bil dolge mesece leta 1944 in 1945 sedež štaba IX. Korpusa z raznimi odseki, tu so zavezniška letala spuščala s padali strelivo, orožje, opremo in zdravila, sem so prihajale brigade in divizije na krajše oddihe po napornih bojih in pohodih, tu sta se zadrževali sovietska in angleška vojaška misija, delovali so odbori mlade ljudske oblasti, med krajšimi ali daljšimi razdobji «svobodnega ozemlja» pa so se odvijali na obronkih neposredno za vasjo in v njeni bližini srditi boji proti Nemcem, ki so za vsako ceno hoteli uničiti mlado svobodo, ki se je tu kot zarja oznanjala sredi zasužnjene Evrope vsem svobodoljubnim ljudem.

Lokve so drago plačale svoje partizanstvo. V treh navalih nacističnih okupatorjev so bile požgane do tal in velik del njenih prebivalcev je spoznal grozoto nacističnih taborišč. Poslednjič so zagoreli zublji nad lokvanskimi strehami 10. oktobra 1944, ko se je le ena, nekoliko odmaknjena in skrita hiša rešila pred upepelitvijo.

Nič manj drag ni bil tudi krvni davek domačinov in partizanov, ki so se tu borili. Ob vhodu v vas z goriške strani, stoji spomenik junaškemu komandantu XXXI. divizije Ivanu Turšiču-Istoku, ki je prav na tistem mestu padel leta 1944; na travniku nekoliko od ceste, ki vodi v Čepovan, pa se dviga skalnata piramida, ki označuje kraj, kjer se je pod nemško svinčenko zrušil kulturnik IX. Korpusa Bojan Drašček. Tričetrt ure hoda v smeri proti Laznam je veliko partizansko grobišče s spomenikom.

Vse to je danes že odmaknjena preteklost, ki pa je ni mogoče pozabiti. Vas je povsem obnovljena. Kjer so nekoč stali skromni domovi in nato na mesto njih samo še zoglenele stene in tramovi, počivajo danes bele, lepše in večje hiše, v njih in okrog njih pa raste v vsakdanjem delu poleg starega novi rod. V hlevih, ki so jih vojna leta izropala do poslednjega repa, prežvekuje lepo govedo. Po okoliških gozdovih pojejo namesto strojnic in mitraljezov gozdarske žage, nič več ročne kot nekoč, temveč motorne, ki prihranijo delavcem čas in napor. V gostem bukovju in po gozdnih jasah se pase srnjad in druga divjačina. Na obdelanih zaplatah zori nekaj krompirja in onižne zelenjave. Ljudje se pogovarjajo o vsakdanjih stvareh in skrbeh in junaška preteklost se oživlja samo še kot idila v večernih pogovorih ob kozarcu vina ter v pripovedovanju starejših in preživelih mlajšim in najmlajšim.

Ko sem letos poleti prebil na tej skoraj 1000 m visoki ležeči vasici nekaj prijetnih dni počitka in pohajkoval po stezah in stezicah, ki so mi nekoč v zavetju ravnih bukev in košatih smrek bile edini dom, so se mi misli na preteklost vmešale z resničnostjo sedanjosti.

Lokve so danes že lepo uveljavljen počitniško - turistični kraj. Njegove turistične kapacitete so omejene na edini, sicer lepo obnovljeni povečani in vzgledno vzdrževani hotel «Poldanovec», ki pa v vročih poletnih mesecih in v času zimskošportne sezone skoraj ne zadošča več. Oskrba v hotelu je vredna vsestranske pohvale, s katero ne štedijo niti vedno številnejši gostje iz stare Gorice, Trsta, pa celo iz Rima in drugih oddaljenih italijanskih mest.

Neposredna okolica nudi krasne izlete, ne samo po hladnih in zasenčenih gozdnih poteh, s katerimi je na gosto preprežen ves Trnovski gozd, temveč tudi na celo vrsto za nekaj sto metrov dvignjenih vrhov, s katerih se odpira prekrasen razgled na Julijske alpe, na furlansko nižino in čez Kras proti Trstu in Istri, pa še v dolino Trebuše in Idrijce ter tja čez Predmejo in Otlico proti Nanosu na levi ter v Vipavsko dolino na desni strani. Skoraj v nobeno smer do njih ni več kot nekaj ur hoda, včasih niti več kot dobro uro, če si — dokler gre — pomagaš z avtom.

Najvišji vrh trnovske planote so Goljaki, Veliki, Srednji in Mali Goljaki, ki pa so v resnici najvišji, saj dosežejo višino 1495 m. Iz Lokev te pot na Male Goljake vodi po predmejski cesti skozi Malo Lazno do kaka 2 km pred Predmejo z avtom, nato pa po dobro markirani transverzalni na levo v hrib mimo Iztokove koče, ki jo upravlja planinsko društvo Ajdovščina. Od koče se steza precej strmo vzpenja do lesene piramide na samem vrhu, ki je sicer brez drevja, toda med belim razpihanim skalovjem zaraščen z ruševjem, rododendrom in redkimi predstavnicami najžlahtnejše alpske flore — planikami, na sončnih zaplatah pod samim vrhom, kot n. pr. na Mali Senožetci, pa s čudovito dišečim planinskim cvetjem, ki daje čutiti bližino toplega morskega ozračja.

Ko se vračaš z vrha zopet mimo Iztokove koče in nato na mesto na levo od koder si prišel, zaviješ na desno in potem nazaj proti Lokvam v smeri Malih Lazen, si lahko ogledaš čudovito naravno jamo «Ledenico». Ime je dobila po večnem ledu, ki se je nabral v njej in katerega hlad te objame takoj, ko se ji približaš. Danes je ta «Ledenica» zapuščena, neizkoriščena in tudi premalo zavarovana, toda še pred zadnjo vojno so iz nje odvažali led v Gorico, Trst in celo v Benetke.

Če pa izpod Iztokove koče zaviješ na levo in se vrneš na predmejsko cesto ter jo takoj prekoračiš in se zagrizeš v hrib na nasprotni strani, te markirana transverzalna steza vodi mimo Cinglce in Velikega Modrasovca (1351 m) na levo, dokler te po slabih dveh urah hoje ne privede okrog Malega Modrasovca (1305) do logarske koče in planinskega zavetišča na Čavnu, ki nosi ime Antona Baročerja, planinca iz Ajdovščine, ki je bil med vojno ustreljen kot talec v Trstu. Na čavenskem grebenu se poleg že omenjenih Modrasevcev dvigajo še vrhovi Kucelj (1239), Veliki Rob (1237) in Mala gora s travnato ravnico, ki je porastla z bogato alpsko floro, med katero so planike posebno močno zastopane. Žal pa izletniki ne znajo pravilno vrednotiti te prekrasne prirode in neusmiljeno iztrebljajo predvsem planike, ki jih je zaradi tega čedalje manj.

Severovzhodno od Lokev v smeri Lazne se nad dolino Trebuše dvigajo strme skalnate stene, s katerih so posamezne kmetije v dolini videti kot valeče koklje. Najvišji v njihovi verigi je Zeleni rob (1334). Za vsakega letoviščarja na Lokvah pa je takcrekoč obvezan vzpon na Poldanovec, že zaradi tega, da spozna pečino, po kateri se imenuje hotel. Do vrha je iz Lokev slabi dve uri hoda. Zadnji del je precej strm in naporen, toda na samem vrhu je ves trud v hipu bogato poplačan. Nekaj sto metrov globoko pod severno steno se vije v dolini Trebuša in izginja v daljavi za ovinkom proti Spodnji Trebuši, ki pa je ni videti. Na le nekaj kvadratnih metrov obsežni gorski ploščadi na vrhu je lahko vsak nepreviden korak usoden. Previsna stena je na tem mestu zahtevala že nekaj človeških žrtev. Toda previdnemu planincu, ki ne hlasta po skritih planikah in ki se zadovolji z rdečim cvetom rododendra in prekrasnim razgledom, se mu ne more zgoditi ničesar.

In ko si že na Poldanovcu, se vsekakor splača spustiti se še na Stanji rob. Pot do njega ni ne dolga in ne naporna, zato pa je sam šiljasti greben Stanjega roba toliko bolj nevaren. Ko se s prvega vrha spustiš na drugega in gledaš pod seboj še tretjega, se ti zdi, da si nekje v visokih Julijcih, ne pa nad vsem partizanom tako domačo Trebušo, ki je v svojih varnih nedrjih skrivalo poleg partizanske tiskarne tudi sedaj žal opuščeno partizansko bolnišnico «Pavia».

Navedel sem le nekaj obiska vrednih vrhov in razglednih točk, mnogo pa je še drugih nič manj lepih in zanimivih, do katerih se je moč povzpeti se z manjšim trudom. Komur pa tudi te pohlevne ture niso po godu, bo še vedno našel dovolj razvedrila ob pobiranju jagod in malin po posekah, ali pa kar s poleževanjem v mamljivi senci bukev in smrek, ki tako prijetno osvežujejo zrak in ki s svojim večnim šelestom ustvarjajo tisto sproščeno notranje občutje, ki ti vliva novih moči in krepkeje požene kri po žilah.

JOŽE KOREN

Motiv iz Lokev

Dva nova vira žarkov «X»

STANFORD, 24. — Med nekimi raziskovalnimi deli v zvezi z Luno je ameriško letalstvo odkrilo dva nova vira kozmičnega žarčenja, ki ju doslej niso poznali. Vest o tem je dal dr. Riccardo Giacconi, ki je sicer Milančan, ki pa dela v okviru načrtov ameriških letalskih sil.

Znanstvenik je povedal, da so Geigerjevi števci, ki so bili vgrajeni v raketo, izstreljeno 18. junija letos v višino 250 km, registrirali žarke X, ki jih oddajata dve masi elektronov, ki ležita v osišču naše galasije. Doslej so sončna žarčenja povsem «pokrivala» žarčenja žarkov X, ki prihajajo od drugod iz vesolja in se je smatralo Sonce edini vir teh žarčenj. Sedaj pa so nove naprave odkrile dva nova vira žarkov.

ŽIVINOZDRAVNIK SVETUJE IN POJASNJUJE

S čim živini nastiljamo

Dve vrsti stelje - Katera je najboljša za dober gnoj

Pod imenom nastilj poznamo vse stvari, ki jih pokladamo pod zadnje noge živine z namenom, da se živina ne umaže tudi da udobneje počiva, oziroma da udobneje leži. Nastiljamo pa ne samo živini, ki počiva, temveč tudi n. pr. kokoši, ki počivajo stoje in leže, ob redkih prilikah. To pa ker nastilj vsrkava živalske tekočine in ob dotiku z njimi v zelo kratkem času tudi razkroji, poveča gnojilno vrednost hlevskega gnoja. Gnoj pa je najcenejši in travnikom nujno potreben in naši kmetje ga nikdar dovolj.

Kaj uporabljamo za nastilj pa sploh ne povsod uporabljajo to, kar je najcenejše, kar jim pač dajo njihova polja ali pa kraj, ki ga industrija. V Egiptu n. pr., kjer je kmetov veliko, a zemlje malo, kmetje načrtno po malem izrabljajo vso zemljo iz njiv pod vodo, kjer jo pustijo toliko časa, da se prepoji z iztrebki, nakar jo zamenjajo z drugo. Tako so ob male njivice ob Nilu izredno dobro pognojene. Pri nas pa takega bilo nemogoče, ker je zemlje na pretek in ker živinorejske kmetije razmerah. Naši kmetje nastiljajo z raznimi slamnatimi izdelki in pa, kjer je dosegljivo, z žagovino. Ponekod uporabljajo za nastilj tudi šoto, vsekakor delimo razne nastilje v dve skupini in sicer v nastilj, ki vsrkuje živalske iztrebke in se v njem sam razkraja v gnoj in v nastilj, ki samo vsrkuje iztrebke, sam pa se nikakor ne razkroji.

Nas seveda še najbolj zanima nastilj prve skupine, ki pod vplivom živalskih iztrebkov postane odlično gnojilo za naše njive in travnike. Te vrste nastilj je za naše prilike izredno priporočljiv tudi iz stališča hlevske higiene. K prvi skupini nastilja spada slama vseh vrst žita. Slama odlično služi namenu, ker zaradi votlih stebel izredno dobro vsrkuje živalske iztrebke in pa ker je kot stelje izredno rahla, kar povzroča, da živina leži na njej zelo udobno. Vendar se slama kaj hitro skvari in jo je treba večkrat premenjati. Zaradi tega je slama zelo cenjena kot stelja tam, kjer potrebujejo veliko gnoja. Sicer pa če bi živalim kidali dvakrat ali celo trikrat na dan, bi se uporaba slame za steljo znatno zmanjšale. Slamo pa na naših kmetijah skušamo čim manj uporabljati za nastilj, ker jo, zlasti ob sušnih letih, kaj radi uporabljamo za rezanco, to je rezano med deteljo.

Koruzna, bobova in ogrčična slama, kakor tudi krompirjevica in fižolovca niso za nastilj preveč primerne, ker nimajo votlih stebel, zaradi česar ne morejo vsrkovati živalskih iztrebkov v taki meri, kot pšenična slama. Navedene slame niso primerne tako kot pšenična za steljo ovcam, ker zaradi trdih stebel kaj rade poškodujejo volnene niti ovcam in pa ker zaradi dokaj hitrega vsrkovanja vlage povzročajo nastanek ulkusov (ranic) med parklji ovac. Poškodovana volna ni nikoli več toliko vredna kot cela.

Zelo dober nastilj je tudi listje, ki pa po kakovosti ne doseže žitnih slam, ker se kaj rado drobi. Od vsega listja je pa še najboljše orehovo zaradi velikih listov. Listje pa ni primerno za steljo ovcam, ker se zdrobljeno kaj rado pomeša med volnene niti, na katere kvarno vpliva. V naših krajih uporabljamo še kar precej listja za nastilj živini. To pa zaradi številnih gozdov, ki obkrožajo naše domačije.

V hribovitih krajih naši kmetje z uspehom uporabljajo za steljo praprot, ki vsebuje dosti rudninskih snovi, med katerimi prevladuje zlasti kalij. Praprot, kljub debelim steblom, je dobra stelja, ker ima običajno velike liste. Praprot z malimi listi pa ne uporabljajmo za steljo! Zaradi obili-

Dr. D. R.

(Nadaljevanje na 6. strani)

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Nekoliko utrujeni boste in brez volje do dela. V prijetni družbi boste prebili večer.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Zanimivi predlogi in nasveti. Dan za športno udejstvovanje ali prijetno zabavo.

DVOJCKA (od 21.5. do 22.6.) Težaven posel vas bo močno razburil. Večer boste prebili v poslovni družbi, ki vam ne bo prijetna.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Delali boste načrte in rinili zelo visoko. Preveč ste jahkomiselni. Spoznali boste osebo, ki vas bo zelo zanimala.

LEV (od 23.7. do 22.8.) V dopoldanskih urah vam bo šlo delo od rok, popoldne pa posvetite samo sebi in svojim dragim.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Zelo uspešen dan za one, ki se ukvarjajo s trgovino. Popoldanske ure boste preživeli v zelo veseli družbi.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Ne sprejemajte nikakih kompromisov, ker si boste položaj s tem pokvarili. Nervoza v družini.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ne bodite preveč osorni do svojih sodelavcev. Zaupajte v zvestobo osebe, ki vam je pri srcu.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Vsestranski uspehi v službi. Tudi v družini krasno razumevanje, ki vas bo vspodbudilo.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Novi programi, novi stiki, veliko obetov. Oseba, ki jo imate radi, se zanima za vas.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Z razumevanjem tudi tujih težav si boste utrdili sloves. Prijetne vesti od daljnega sorodnika.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ne rinite z glavo skozi zid. Tudi v svojem domačem krogu bodite bolj dostopni in pomirljivi.

RADIO VELEVIZIJA

Sobota, 25. avgusta 1962

Radio Trst A

7.00: Koledar; 7.30: Jutranja glasba; 11.30: Sopek slovenskih; 11.45: Vrtiljak; 12.15: Za vsakogar nekaj; 13.30: Plošče; 14.40: Sestanek z Robičem in Jurkovičevo; 15.00: Ansambli Esperia; 15.30: Mali koncert; 16.00: Tone Penko: Medvedove dogodivščine; 16.20: Uverture in operne medigre; 16.45: Znane melodije; 17.20: Lahka glasba; 18.15: Umetnost, književnost in prireditve; 18.30: Bugamelli: Sveta noč; 18.55: Pianist G. Devetak; 19.10: Komorni jazz; 19.25: Gorški obiski: «Vrh sv. Mihaela»; 20.00: Sportna tribuna; 20.40: Ljubljanski zvon; 21.00: «Resnica», igra v treh dejanjih; 22.10: V ritmu in melodiji.

Trst

12.00: Plošče; 12.20. Tretja stran; 13.15; Opereta, kolikšna strast; 13.55: Zborovsko petje; 14.20: Komorna glasba; 14.45: Dantejev Pekel.

Koper

6.15: Jutranja glasba; 7.00: Prenos RL; 7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba po željah; 12.45: Nadaljevanje glasbe po željah; 13.40: Popevke in ritmi; 14.30: Zabavna glasba; 15.30: Domače popevke; 16.00: Izbrali ste...; 16.30: Dogodki in odmevi; 16.45: Gershwinova «Rapsodija v plavem»; 17.00: Srečanje med notami; 17.40: Jazzovski koktail; 18.00: Prenos RL; 19.00: Poje Anita O'Day; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morju; 8.20: Omnibus; 10.30: Oddaja za šolarčke; 12.00: Pojo De Angelis, Gallo, itd.; 13.30: Zadnji motivi; 14.55: Vreme na ital. morju; 15.15: Hammond orgle; 16.00: Oddaja za bolnike; 16.30: Operna glasba; 17.25: Izžrebanje loterije; 17.30: Simfonični koncert; 19.00: Baleti; 20.25: G. Couterline: «Dogodivščine gospoda Bridas»; 21.20: Ital. pesmi; 22.35: Plesna glasba.

II. program

8.00: Jutranja glasba; 8.35: Poje Germana Caroli; 9.35: Jutri bo nedelja; 10.35: Pesmi; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Pevci; 15.00: Glasba iz filmov; 15.35: Pisan popoldanski spored; 16.50: Plesna glasba; 17.35: Izžrebanje loterije; 18.35: Svetovno prvenstvo v kolesarstvu; 19.50: C. Dapporto: «Cappello a cilindro»; 20.35: Večer v svetu; 21.35: Večerna glasba; 22.00: Otvoritev filmskega festivala v Bentkah; 22.35: Svetovno kolesarsko prvenstvo.

III. program

18.30: Bachova Sonata; 18.40: Prejeli smo; 19.00: Na programu Donatoni; 19.15: Spanska kultura; 19.30: Vsakovečerni koncert; 20.30: Revija revij; 21.20: Simfonični koncert; 23.05: Na programu Rossini.

Slovenija

5.00: Dobro jutro!; 6.30: Napotki za turiste; 8.05: Poštarček v mladinski redakciji; 8.35: Flavta in rog; 8.55: Počitniško popotovanje; 9.10: Zabavni kaleidoskop; 9.40: Narodne pesmi; 10.15: Od tod in od ondod; 11.00: Melodije iz «Tajne poroke»; 11.30: Lepe melodije; 12.05: Trio Avgusta Stanka; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Melodije; 13.15: Obvestila; 13.30: Iz baletov «Labodje jezero» in «Hrestač»; 14.05: Glasbeni omnibus; 14.30: Prireditve dneva; 14.35: Naši poslušalci čestitajo; 15.20: Glasbena medigra; 15.25: Chopinov Andante spianato; 15.40: Nedved, Fleišman in Potočnik; 16.00: Vsak dan za vas; 17.05: Gremo v kino; 17.50: Kitara v ritmu; 18.00: Aktualnosti doma in v svetu; 18.10: Bjelinski: Serenada; 18.28: V plesnem ritmu; 18.45: Naši popotniki na tujem; 20.00: Za konec tedna; 23.05: Radi bi vas zabavali.

Ital. televizija

18.30: Svetovno kolesarsko prvenstvo; 20.15: Izžrebanje loterije; 20.20: Sport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Revija na ledu; 22.00: Otvoritev beneškega filmskega festivala; 22.30: Hirošima; 23.00: Dnevnik.

DRUGI KANAL

21.10: Svetovno kolesarsko prvenstvo; 22.00: Dnevnik; 22.35: Dodelitev knjižne nagrade Viareggio.

Jug. televizija

16.00: Sportno popoldne. Ljubljana 19.30: Veter. JTV 20.00: Dnevnik. Beograd 20.20: S kamero po domovini in svetu; 20.40: Portret slikarke Nadeže Petrovič. Italija 21.05: Holiday on ice — revija na ledu; 22.00: Otvoritev 23. mednarodnega filmskega festivala v benetkah. Ljubljana 22.30: Poštna kočija — film. Beograd 22.30: Tretji človek — serijski film.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 27.5, najnižja 19.9, ob 19. uri 24.8; zračni tlak 1017.9 narašča, veter 4 km sever, nebo 3 desetine pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 23 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 25. avgusta Ludvik
Sonce vzide ob 5.16 in zatone ob 18.57. Dolžina dneva 13.41. Luna vzide ob 0.37 in zatone ob 16.06
Jutri, NEDELJA, 26. avgusta Bernard

OB POROČILU ODBORNIKA ZA FINANCE TRŽAŠKE OBČINE

Politika „varčevanja“ toda na škodo nujnih del

Tržaška občina je v zadnjih štirih letih najela za 2 milijardi in pol lir posojil

Pred nekaj dnevi smo objavili v izvlečku poročilo dr. Rocca, odbornika za finance tržaške občinske uprave. Razumljivo je, da je demokristjanski odbornik sestavil svoje poročilo tako, da bi dokazal, kako je sedanja občinska uprava, ki ji prihodnjega oktobra zapade mandat, pravilno upravljala občinski denar. Njegovo poročilo se sklicuje predvsem na politiko «varčevanja», ki naj bi jo vodil občinski odbor v teh štirih letih in ki je po mnenju odbornika in tudi celotnega odbora rodila zadovoljive uspehe.

Tudi mi smo mnenja, da je politika «varčevanja» katerekoli javne uprave in še posebno javne uprave, ki letno izkazuje primanjkljaj in ki ni sposobna uravnovesiti izdatke z dohodki, najbolj zdrava finančna in upravna politika sploh. Toda pri tem je treba upoštevati dejstvo, do kakšne mere lahko nekdo varčuje, zakaj beleži določena javna uprava visok letni primanjkljaj in kakšne dejanske možnosti ima občinska uprava, da uravnovesi svoj proračun.

Najprej naj poudarimo, da je odbornik dr. Rocco takole označil glavne točke občinske politike za znižanje izdatkov in povišanje dohodkov.

Postopna odprava davčnih utajitev; zmanjšanje izdatkov za manj nujne potrebe na dovoljeno raven; stalno zanimanje za razvoj mestnega gospodarstva in s tem za povišanje dohodkov prebivalstva, kar je omogočilo razširitev obdavčljive osnove; izvedba načrta za zmanjšanje števila zaposlenega osebja s prostovoljno zapustitvijo službe. Odbornik je poudaril, da je bil po zaslugi teh ukrepov lahko popolnoma izveden program občinskega odbora.

Od omenjenih osnovnih točk občinske finančne politike v zadnjih štirih letih je najbolj zanimiva druga točka, ki se nanaša na zmanjšanje izdatkov za manj nujne potrebe na «dovoljeno raven». Če bi hoteli analizirati pomen vsebine omenjene točke, bi prišli do ugotovitve, da so prejšnje demokristjanske občinske uprave do leta 1958 trošile denar tudi za «manj nujne potrebe», čeprav je občinska uprava beležila vedno visok primanjkljaj. Za sedaj ne bomo tega še posebno poudarjali, saj smo v preteklosti mnogokrat opozorili na negospodarsko občinsko politiko demokristjanskih upraviteljev. Zanimivo pa bi bilo vedeti, katerim «manj nujnim potrebam» se je občinska uprava odrekla v zadnjih štirih letih. Ali se je morda odrekla potrebi po popravilu številnih občinskih cest in ulic, ki so v obupnem stanju, ali pa potrebi po zgraditvi kopalnic in pralnic v okolici, ki so v seznamu izdatkov vsakoletnega občinsekga proračuna? Kako pa je z gradnjo pokrite tržnice na Trgu Giuliani? Ali morda stroški za ta dela niso «nujno potrebni»? To so samo nekatere postavke javnih del, ki jih občinska uprava že leta in leta vključuje v letni proračun in jih do sedaj še ni rešila.

Toda ena najbolj bolečih ran prav sedanje občinske uprave so vedno večji dolgovi. Tega vprašanja občinski odbornik ni posebej obrazložil, ampak je samo povedal, da so v zadnjih štirih letih najeli kar za 2 milijardi lir posojil, da so lahko bili kos nekaterim potrebam, zlasti na področju šolstva in drugih javnih del.

Sedanja občinska uprava se je na področju najemanja posojil res odlikovala. Medtem ko je bila občina leta 1958 zadolžena za skupno 660 milijonov lir, za katere je odplačevala skupno z obrestmi 80 milijonov lir letno, so naši sedanji demokristjanski upravitelji naložili občini v zadnjih štirih letih kar 2 milijardi lir novih posojil. Sedaj mora občina za ta posojila odplačevati skupno z obrestmi okrog 200 milijonov lir letno. Kam bo pripeljala občinsko upravo ta vrtoglava dirka za posojili, ki so jo začeli sedanji upravitelji? Na takšna in podobna vprašanja odgovarjajo, da so za vsa najeta posojila dana gotova jamstva v letnih davčnih dohodkih. To je tudi res. Toda kam bomo prišli, če bomo nadaljevali po tej poti? Ali se občinski upravitelji zavedajo, da z najemanjem vedno večjega števila posojil postavljajo hipoteko na občinske redne dohodke za desetletja naprej, da s tem dejansko zmanjšujejo redne občinske dohodke za prihodnja leta in že vnaprej povzročajo občinski upravi vedno večji razpon med dohodki in izdatki? Prepričani smo, da se demokristjanski upravitelji vsega tega dobro zavedajo, da pa gonijo naprej svojo politiko «krpanja» lukenj v občinski bilanci s posojili, ker je dejansko vse njihovo «varčevanje» v tem, da ne zahtevajo od državne uprave višjih dodatkov za kritje potreb za nujna dela, ki jih enostavno odložijo.

Kot je znano, je državna uprava omejila svoj dodatek za kritje proračunskega primanjkljaja na 1 milijardo 300 milijonov lir, čeprav ji je dobro znano, da v tržaški občini ni več mogoče iztržiti večjih dohodkov zaradi omejenih gospodarskih možnosti mesta. Hkrati pa državna uprava pobira večji del davčnih dohodkov in še ni poskrbela za izdajo ustreznega zakona, ki bi omogočil večjo finančno neodvisnost krajevnih uprav.

* V nedeljo 26. t.m. ob 17. uri bo godba na pihala občinskega otroškega zabavišča «E. Toti» priredila promenadni koncert na Opčinah. Dirigent Galliano Buttignoni.

Dr. Vodušek in soproga se poslavljata od konzulov Oluiča in Kovačiča na jugoslovanski strani bloka Fernetiči

SLOVO DOSEDANJEGA GEN. KONZULA FLRJ

Po štirih plodnih letih dr. Vodušek zapustil Trst

Do prihoda njegovega naslednika Rudija Janhube, bo posle gen. konzula v Trstu opravljal konzul A. Oluič

Včeraj popoldne je iz Trsta odpotoval dosedanji jugoslovanski generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodušek s soprogo in z otroki. Dr. Vodušek, ki je po rodu Tržačan, je bil v našem mestu štiri leta in si je v tem času osvojil simpatije vseh, s katerimi je prišel v stik. Mnogo si je prizadeval, da bi prišlo do zbližanja med obema sosednima državama in je na tem področju tudi v mnogočem uspel. Svoje delo in naloge ni opravljal samo kot diplomat, ampak je bil predvsem človek, ki je čutil in razumel vsakogar, ki se je nanj obrnil.

Zato je bilo njegovo slovo iz Trsta toliko bolj občuteno. Želimo mu, da bi na novem službenem mestu imel mnogo uspeha in da bi ga še kdaj — pa čeprav le na zasebnem obisku — pozdravili v naši sredi. Prav tako želimo vso srečo njegovi družini, prijazni in simpatični soprogi Katri ter otrokom.

Kot smo ga pred leti na obmejnem bloku sprejeli, ko je prihajal v Trst, tako smo se od njega včeraj okoli 16. ure na istem bloku poslovili. Ob slovesu nam je dr. Vodušek naročil, naj pozdravimo vse Slovence na področju, ki je v pristojnosti generalnega konzulata ter dejal, da v svojem in v imenu svoje družine želi, da bi se vsem izpolnile njihove želje, zlasti pa, da bi živeli v zadovoljstvu in miru.

Od dr. Voduška in njegove soproge sta se na bloku Fernetiči poslovila tudi konzula Aleksander Oluič in Srečko Kovačič. Do prihoda novega generalnega konzula Rudija Janhube, ki bo prišel verjetno v Trst prve dni prihodnjega meseca, bo generalni konzulat vodil konzul Aleksander Oluič.

«Veriga solidarnosti» pa se je raztegnila tudi v tržaško okolico oz. v ostale občine našega področja. Tako je včeraj župan devinsko-nabrežinske občine pozval svoje občane, naj oddajo svoje prispevke za žrtve potresa na sedežu hranilnice v Sesljanu ali pa tudi kar na sedežu občinske uprave.

Gledališka skupina «Teatro dei commedianti» je darovala celotni inkaso včerajšnje predstave.

Opozarjamo vso našo javnost, da bosta danes blagajni RAI-TV na sedežu v Ul. S. Caterina 7 in na Trgu Oberdan 5 odprti od 8. do 13. ure in popoldne od 16. do 23. ure.

Poziv župana devinsko-nabrežinske občine

Že 2,5 milijona za žrtve potresa

Tržačani so se požrtvovalno odzvali pozivu RAI-TV za pomoč žrtvam hudega potresa v Juzni Italiji. Do včeraj je tržaški sedež RAI-TV zbral že 2.439.220 lir prispevkov, med katerimi je vključen tudi milijon lir Tržaške hranilnice. Po telefonu je bilo najavljenih še okrog en milijon lir. Večina teh prispevkov je doslej s tržaškega področja, ker pošiljajo iz drugih pokrajin prispevke po pošti in z bančnimi nakazili, kar zahteva nekaj časa.

PRENOS PROGRAMA IZ KOPRA

Jugoslovanski plesi na drugem kanalu

Italijanska televizija je sinoči oddajala na drugem kanalu del programa nedavne folklorne prireditve v Kopru pod naslovom «Jugoslavija plešе in poje», na kateri so nastopile tri najboljše jugoslovanske profesionalne folklorne skupine «Kolo» iz Beograda, «Tanec» iz Skopja in «Lado» iz Zagreba.

Oddaja, katero je po javnih lokalih in domovih spremljalo veliko število ljubiteljev ljudske umetnosti v Trstu, je bila po tehnični strani zelo dobra, razen tega pa je bila opremljena tudi s simpatičnim uvodnim komentarjem ter s primernim pojasnilom za vsak ples posebej.

Ce so tako italijanski televizijski gledalci imeli še enkrat — kot že kdaj prej — priložnost občudovati bogastvo izvirnih in stiliziranih plesnih motivov jugoslovanskih narodov ter do skrajnosti obvladano plesno tehniko izvajalcev, pa so bili žal prikrajšani za pestrost barv silno bogatih narodnih noš, ki daje vsaki taki folklorni prireditvi še poseben čar in blesk. Ne glede na to pa so seveda tovrstne oddaje zelo primerne za spoznavanje med narodi, za spoznavanje njihovih običajev in njihove duše.

Zaključen seminar o teoretski fiziki

Včeraj sta bili zadnji dve predavanji na seminarju o teoretični fiziki, ki je bil v bivših preurejenih konjušnicah Miramara. Ob zaključku sta spregovorila poslovilna govora ravnatelj seminarja dr. Salam in tržaški profesor Budini.

PO ODOBRITVI ZAKONA O POKOJNINAH

Zavod za socialno zavarovanje je že izplačal zvišane pokojnine

Doslej so izplačali invalidnine in družinske pokojnine, septembra pa pridejo na vrsto zvišane starostne pokojnine - Povišek velja za vse od 1. julija

S prvim julijem je stopil v veljavo zakon o zvišanju minimalnih, starostnih in invalidskih pokojnin. Ker se pokojnine izplačujejo izmenično vsaka dva meseca, je že ta mesec Državni zavod za socialno zavarovanje (INPS) izplačal zvišane pokojnine invalidom ter svojcem umrlih upokojencev, to je nove invalidnine in družinske pokojnine, medtem ko pridejo na vrsto starostne pokojnine neposrednih zavarovancev v septembru.

Invalidske pokojnine so izplačali že v celoti po novem, ter tudi razliko za julij, medtem ko so za družinske pokojnine izplačali določeno vsoto, ker morajo natančne pokojnine še izračunati. Stvar z družinskimi pokojninami je namreč bolj zapletena, ker uživajo na primer nekatere vdove poleg pokojnine po umrlem možu tudi lastno neposredno pokojnino. Ko bodo izračunali natančno, koliko pritiče posameznim svojcem upokojencev, bodo tudi vse poračunali.

Kot vidimo, je stvar na splošno dobro stekla in ni bilo posebnih težav. Zato tudi ni bilo pritožb upokojencev, kar se samega izplačevanja tiče. Ko pridejo v septembru na vrsto neposredne starostne pokojnine, bo tudi za starostne upokojence že vse izračunano ter jim bodo izplačali dva mesečna obroka zvišane pokojnine in zaostanek, to je razliko za julij.

Bistvo novega zakona je v primeri s prejšnjimi v tem, da je uvedel za vse kategorije minimalnih pokojnin, to je za starostne, družinske in invalidske pokojnine, kriterij starosti. Čeprav so sindikati in delavske stranke zahtevali enako minimalno pokojnino za vse, to je 15.000 lir ne glede na starost, pa je zakon ohranil razliko, to je 12.000 lir do 65 let in 15.000 lir nad 65 let starosti. Spričo kriterija starosti so sedaj nekoliko prikrajšani nekateri invalidi. Prej je znašala minimalna invalidnina za vse 9500 lir, medtem ko je znašala minimalna starostna pokojnina 6500 lir. Sedaj pa je med invalidi razlika po starosti. Do 65 let prejemajo 12.000 lir minimalne invalidnine, po 65. letu starosti pa 15.000 lir, to je enako kot starostni upokojenci. Potemtakem je zakon ugodnejši za starostne upokojence, ki so imeli samo 6500 lir minimalne pokojnine, sedaj pa dobe 12.000 lir. Starostni upokojenci do 65 let starosti so dobili namreč 5500 lir poviška, invalidi pa samo 2500 lir. Glavni kriterij je torej bil, da se obema kategorijama izenačijo pokojnine. Kar pa se družinskih pokojnin tiče, velja še vedno pravilo, da znašajo 50 odstotkov neposredne pokojnine.

Novi zakon pa ni zadovoljiv glede tistih upokojencev, ki še naprej delajo, saj jim odtrgavajo tretjino pokojnine ter morajo plačevati zavarovalne prispevke od celotne plače. Boljši pa je zakon v tem, da se za dodatek k pokojninam upoštevajo vsi zavarovalni prispevki, kar se ni dogajalo doslej. Negativno pa je dejstvo, da pridejo dodatki k pokojnini v poštev šele pet let po upokojitvi.

Zvišanje pokojnin bo vsekakor nekoliko izboljšalo položaj upokojencev, čeprav se še ne bodo mogli z njimi niti zmerno preživljati, vsaj kar se minimalnih tiče. Res so se tudi redne starostne pokojnine zvišale za 30 odstotkov, toda medtem so tudi narasli življenjski stroški, saj se je družinska doklada zaposlenih delavcev in uradnikov zopet zvišala za 2 točki, kar pomeni, da se je kupna moč pokojnin za prav toliko znižala. Zato upokojenci upravičeno zahtevajo, da se uvede tudi zanje pregibna lestvica.

S prodajalnega pulta so mu ukradli denar

Luciano De Marchi, star 27 let, iz Ul. sv. Frančiška 4, je včeraj zjutraj vstopil v neko pekarno v Ul. Rossetti. Na prodajno mizo je položil zavoj iz nylona, v katerega je bil spravil 10.000 lir. Nato se je začel pogovarjati z gospodarjem za nakup slaščic. Oba sta se tako vneto in živo pogovarjala, da nista opazila, kako je neki neznanec zagledal na mizi zavoj, se mu približal, ga vzel ter neopazno izginil skozi vrata. De Marchiju ni preostalo drugega kot prijaviti tatvino policijskim oblastem.

DANES DOPOLDNE MED URADNO SLOVESNOSTJO

Predaja novih objektov v grljanskem pristanišču

Prisotna bosta tudi gen. komisar Mazza in župan Franzil

Vedno bolj pereče vprašanje zvez z mestom

Danes ob 9.30 bo v Grljanu mala slovesnost, med katero bo tržaški urad za pomorska dela izročil pristaniškemu poveljstvu nekaj objektov pri malem grljanskem pristanišču. Slovesnosti se bosta udeležila poleg ravnatelja deželnega skrbništva za javna dela inž. Rinettija in poveljnika pristaniškega poveljstva, tudi vladni komisar dr. Mazza in župan dr. Franzil.

Novi objekti se nanašajo na novo zidano obrežje in nov parkirni in promenadni prostor pred pristaniščem. Dela je opravilo gradbeno podjetje «CESIA», ki je zgradilo nove oporne zidove, nadzidalo stare oporne zidove, tlakovalo parkirni prostor za avtomobile s kamnitimi kockami, ostali del trga pa z asfaltno gmoto. Vsa ta dela so stala 13 milijonov 500 tisoč lir. Poleg tega so napeljali vodo v ribiško skladišče ter postavili na prostem vodno pipo. Podjetje Acegat je na svoje stroške poskrbelo za ureditev primerne razsvetljave. Za vsa dela skupaj je bilo potrošenih okrog 15 milijonov lir.

S temi deli, ki so že končana in služijo svojemu namenu, se je grljanska obala obogatila in pridobila zlasti na parkirnem prostoru za avtomobile, kot tudi na promenadnem prostoru. Grljan se je v zadnjih letih zelo razvil. Poleg številnih novih vil, ki so jih zgradili zasebniki, je bilo obnovljeno veliko kopališče, razširjena je bila dohodna cesta, hkrati pa so bili lepo urejeni javni lokali. To področje je že postalo največje tržaško obalno turistično središče. Zgrajeni ali prenovljeni so bili tudi že nekateri hoteli. Obenem pa obstajajo zelo ambiciozni načrti nekaterih zasebnih družb, ki nameravajo zgraditi v Grljanu še nekaj novih velikih hotelskih objektov in s tem obogatiti ta mali, toda krasni del tržaške obale.

Na žalost pa so javne prometne zveze z Grljanom še vedno pomanjkljive. Avtobusna zveza, ki jo sedaj vzdržuje neko zasebno podjetje, ne ustreza več naglemu razvoju grljanske obale; ladijska zveza pa je samo sezonska in je namenjena predvsem turistom ter tržaškim kopalcem.

Zato bi bilo nujno, da bi tržaška občina in zlasti njeno podjetje Acegat začela misliti na novo avtobusno ali trolejbusno progo vsaj do Grljana. Kot smo že svoj čas pisali, obstaja neki načrt, po katerem naj bi zgradili trolejbusno progo od Trsta do Tržiča, da bi lahko služila Barkovljam, Miramaru in Grljanu, kriški obali, Sesljanu in Devinu. Toda ta načrt je zelo tvegan in bi se morale za njegovo izvedbo sporazumeti tržaška, devinsko-nabrežinska in tržiška občina. Zaradi tega naj bi za prvo potrebo začeli misliti na trolejbusno ali avtobusno progo vsaj do Grljana. Priložnost za to bo imela tržaška občina v bližnji prihodnosti, ko bo morala rešiti vprašanje barkovljanskega tramvaja, odstraniti sedanje tračnice in postaviti trolejbusno ali avtobusno zvezo. Ob tej priložnosti bi lahko novo zvezo z Barkovljami podaljšali do Grljana.

Nocoj finale pirotehničnega tekmovanja

Kot smo že poročali, bo nocoj ob 21. uri na starem valolomu finalno tekmovanje pirotehničnih tvrdk, ki ga je organizirala tržaška avtonomna turistična ustanova. Finalnega tekmovanja se bodo udeležila podjetja: Luigi Panzera iz Moncalierija pri Turinu, «La Pirotecnica» E. Gianquinta iz Vidma in Vigliotti iz Cervina pri Caserti.

Ob lambreto TS 23213 je prišel 26-letni Benito Zaccaria iz Ul. d'Azeglio 1, ki je bil parkiral vozilo v Ul. Machiavelli. Neznani tatovi so ga odpeljali ponoči.

NESREČA V ŠKEDENJSKI ŽELEZARNI «ITALSIDER»

Trije delavci opečeni zaradi eksplozije kotla

Vse tri so pripeljali v bolnišnico kjer se bodo zdravili od 15 do 20 dni

Včeraj popoldne ob 17.30 je v železarni «Italsider» v Škednju (bivša ILVA) nenadoma eksplodiral parni kotel. Pri eksploziji so trije delavci zadobili precej hude opekline. Na srečo ni nezgoda povzročila človeških žrtev.

Ponesrečence so pol ure poznejе prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so jih sprejeli na dermatološki oddelek. Najhujše opekline je pri eksploziji dobil 50-letni Ivan Babič z Lonjerske ceste 26. Zdravniki so ugotovili na njem opekline 2. in 3. stopnje na vratu, ramah, prsih, trebuhu, levem kolenu ter po sprednjem delu obeh stopal. Zdravniki menijo, da bo ozdravel, če ne bodo nastopile komplikacije, v 20 dneh.

V bolnišnico so prepeljali tudi 31-letnega Tullia Paleseja iz Zgornje Magdalene. Eksplozija mu je povzročila opekline 2. in 3. stopnje po hrbtu, plečih in desnem stopalu. Ozdravel bo v 15 dneh. Tretji ponesrečenec je 41-letni Giordano Babos iz Ul. Cesca 7, ki je zadobil opekline 2. stopnje po glavi, vratu, rokah in plečih. Tudi on bo ozdravel v 15 dneh.

Tudi včeraj dva velika gozdna požara

Včeraj zjutraj je prišlo na južnem pobočju Volnika do več ega požara. Zublji so zajeli gozdnato področje, kjer rastejo borovci, ob 5.30 včeraj zjutraj ter so zelo hitro zajeli okoli 50.000 kv. m. Na kraj požara so takoj pohiteli gasilci z Opčin. Ob 10. uri so zamenjali prvo skupino. Požar je zajel okoli 30.000 kv. m površine. Gašenje so otežkočale velike količine borovih iglic, ki ležijo na tleh in ki so se razplamtele z veliko silo. Po mučnem delu se je gasilcem posrečilo, da so požar zadušili. Niso še znani podatki o škodi, ki jo je prizadejal.

Zelo hud in nevaren požar na gozdnatem področju se je razplamtel včeraj v bližini Bazovice na področju kamnoloma podjetja «Italcementi». Po zadnjih vesteh je požar divjal na površini približno 500.000 kv. m. Škoda, ki jo je povzročil, znaša baje okoli 8 milijonov lir, in sicer zato, ker je zgorelo veliko število odraslih borovcev in drugih dreves. Pri gašenju požara so sodelovale vse skupine gasilcev s tržaškega področja ter razne policijske in vojaške enote.

Nezgoda pri telovadbi

Včeraj ob 17,45 so pripeljali na ortopedski oddelek 13-letnega dijaka Carmela Henkeja iz Ul. sv. Katerine 3, ki si je pri telovadbi zlomil levo zapestje. V bolnišnici se bo moral zdraviti okoli 35 dni.

Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico z zasebnim avtom. Ponesrečil pa se je na športnem igrišču dijaškega mladinskega središča v Ul. Monte Cengio. Mladenič je narodno pauel pri skoku v višino.

NEKAJ ZANIMIVE IN AKTUALNE STATISTIKE

Samo leta 1944 je bil avgust še bolj suh kot je letos

Tudi povprečje padavin za tromesečje junij-julij avgust je letos med najnižjimi v zadnjih 20 letih

Ne mine dan, da se ne bi tu ali tam na našem področju vnel požar po pašnikih, grmičevju in gozdnih nasadih. Gasilci vseh treh postaj: tržaške, openske in miljske imajo dela čez glavo. Predvčerajšnjim so gasili velik požar med Prosekom, Repentabrom in Briščki polnih 12 ur. Gorelo je na 800.000 kv. m površine, se pravi na skoraj 1 kv. km. Pred tremi dnevi so zublji zajeli nasade in grmičevje na površini 80.000 kv. m med Zabrežcem in Boljuncem, da manjših požarov sploh ne omenimo, ker so na dnevnem redu.

Zakaj so letos požari tako pogosti? Jasno je, da je treba poiskati odgovor predvsem v vremenskih prilikah, ki vladajo ne samo nad našim področjem, temveč sploh nad vso srednjo Evropo. Zato smo se obrnili na prof. Pollija, ravnatelja Poskusnega pomorskega inštituta, ki nam je posredoval nekaj zanimivih podatkov.

Prof. Polli je predvsem poudaril da ne predstavlja letošnji avgust kak poseben rekord glede suše. Ce pogledamo prejšnja leta, in sicer niti 20 let nazaj, ugotovimo, da je leta 1944 padlo v avgustu samo dobre 3 mm dežja. Letošnji avgust, ki niti še ni popolnoma pri kraju, pa je zabeležil do sedaj skoraj 7 mm padavin. In ker se predvideva, da se bo splošno stanje zračnega pritiska in drugih činiteljev vremena v kratkem spremenilo, je zelo verjetno, da se bo količina padavin v tem mesecu še dvignila. Za primerjavo navajamo v naslednjih vrstah nekaj podatkov o padavinah v mesecih avgust in v tromesečjih: junij, julij in avgust od 1944. leta naprej:

Leta	avgust	6., 7. in 8. mesec
1944	3	223
1945	64	143
1946	32	193
1947	38	178
1948	101	401
1949	82	203
1950	137	297
1951	12	146
1952	85	222
1953	129	272
1954	43	146
1955	55	201
1956	70	279
1957	77	297
1958	44	204
1959	109	263
1960	155	433
1961	38	292
1962	7	158

Pripomniti je treba, da so normalne količine padavin v juniju, juliju in avgustu naslednje: 100 mm, 85 mm in 98 mm. Ce s temi «normalnimi» količinami dežja, kjer skupno «normalno» število znaša 283 mm, primerjamo podatke za zadnja leta, ki so v drugem stolpcu, bomo opazili, da je bilo leta 1945 samo 243 mm dežja, nekoliko več pa 1951. in 1954. leta. V letošnjem omenjenem tromesečju (vsaj kolikor ga je že preteklo) smo zabeležili 158 mm. Zaključiti moramo torej, da je letošnje poletje sicer izredno suho, ni pa najbolj suho v zadnjih 18 letih. Časovno razdobje brez dežja, ki smo ga zabeležili letos znaša 23 dni. V juliju je deževalo jadnjič 29. julija, a prvič v avgustu šele 21. t.m. Kot smo že omenili je ob tej zadnji priliki padlo skoraj 7 mm dežja. Številka je precej nizka, posebno, če jo primerjamo z letom 1863, ko je v avgustu deževalo samo enkrat, toda zato pa je bila moča znatno bolj izdatna: 32 mm padavin. Največ padavin pa je bilo 1918. leta: 268 mm.

Za boljše razumevanje vremenskih prilik v mesecu avgustu naj navedemo še naslednje podatke: leta 1944 sta bila dva deževna dneva, leta 1960 pa jih je bilo 15.

In končno še nekaj bolj splošnih podatkov. Od leta 1841 (ko so začeli v Trstu z vremenoslovskimi opazovanji) se še ni zgodilo, da ne bi bilo v avgustu padavin. To velja na splošno za vse mesece, razen za december, januar, februar in marec. V omenjenih mesecih se je večkrat zgodilo, da ni prišla iz oblakov niti kapljica vode.

Toda dovolj s številkami. Ze v začetku tega kratkega pregleda se je pazljivemu čitatelju gotovo vsiljevalo vprašanje: no, če ni letošnji avgust najbolj suh, zakaj pa potem toliko požarov? Razloga sta za letošnji pojav še dva, in sicer eden objektivnega značaja, a drugi subjektivnega. Objektivni razlog tiči v dejstvu, da so v letošnjem avgustu prevladovali nad našim področjem severni vetrovi, in večkrat burja. Gre za suhe vetrove, ki izredno hitro posušijo zemljo, travo in sploh vse rastlinstvo ter v nekaterih primerih povzročijo, da pride samo ob sebi do požara. Na ta način se stopnjujeta dva činitelja, ki izredno povečata sušo. Ce k temu dodamo še dejstvo, da vedno večje število meščanov sili na Kras in da izletniki ne pazijo, ko odvržejo vžigalice, ali ogorke cigaret, potem je požar tu.

Prireditve in objave

Slovenska prosvetna zveza
priredi
v četrtek, 30. avgusta ob 20.30
na stadionu «Prvi maj» na Vrdelski cesti 7

KONCERT

primorskega akademskega zbora «VINKO VODOPIVEC» iz Ljubljane

Pevski zbor bo nastopil v Trstu ob povratku z mednarodnega tekmovanja pevskih zborov v Arezzu

Vstopnina: sedeži 200, stojišča 100 lir, prodaja vstopnic eno uro pred začetkom koncerta

Šolske vesti

Na drž. učiteljišču s slovenskim učnim jezikom v Trstu se bodo začeli vstopni in popravni izpiti dne 3. septembra ob 8.30.

Pismene skušnje za usposobljenost. ni izpit pa se začno 14. septembra ob 8.30.

* * *

Ravnateljstvo Državnega trgovskega tehničnega zavoda v Trstu, Ulica Caravaggio 4, sporoča, da se bodo popravni izpiti začeli v ponedeljek 3. septembra 1962 po razporedu, ki je objavljen na oglasni deski zavoda.

Usposobljenostni popravni izpiti se bodo začeli 14. septembra ob 8.30 s pismeno nalogo iz italijanščine.

Vpisovanja za šolsko leto 1962-63 trajajo do vključno 25. septembra. Prošnje sprejema tajništvo zavoda vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo državne industrijske šole v Dolini obvešča, da se bodo popravni izpiti vseh vrst pričeli v ponedeljek 3. septembra ob 8.30 s pismeno nalogo iz slovenščine. Zainteresirani učenci si lahko ogledajo urnik in razpored izpitov na šolski oglasni deski.

Vsi učenci, ki so izdelali I. in II. r. ter tisti, ki niso izdelali, so vabljeni, da se čimprej vpišejo za prihodnje šolsko leto.

Ravno tako se vrši vpisovanje za I. razred.

Tajništvo šole je zato odprto vsak dan od 8.30 do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da se prično vsi popravni izpiti — sprejemni na licej, vstopni in razredni — v jesenskem roku 1961-1962 dne 3. septembra 1962 ob 8.30 s pismenim izpitom iz slovenščine.

* * *

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da se prično zrelostni izpiti v jesenskem izpitnem roku šolskega leta 1961-1962 dne 14. septembra 1962 ob 8.30 s pismenim izpitom iz italijanščine.

* * *

Ravnateljstvo državne nižje industrijske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu (Rojan, Ul. Montorsino št. 8-III.) obvešča, da se vrši vpisovanje v I., II. in III. razred za šolsko leto 1962-63 do vključno 25. septembra t.l. vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Pri vpisu za prvi razred so potrebne naslednje listine:

1. šolsko spričevalo V. razreda osnovne šole;
2. rojstni list izdan od občinskega urada;
3. potrdilo o preceplјenju koz.

Obenem opozarja učence in učenke, ki so bili pripuščeni k popravnim izpitom v jesenskem roku, da se prično nižji tečajni in razredni popravni izpiti v ponedeljek 3. septembra t.l. ob 8.30, po razporedu objavljenem na oglasni deski šole.

* * *

Na državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, se vrši **vpisovanje** za šolsko leto 1962-1963 **vsak dan od 10. do 12. ure** v tajništvu zavoda v Ulici Lazzaretto Vecchio 9-II. neprekinjeno do 25. septembra.

Kino

Nazionale 16.00 «Poštar pozvoni vedno... desetkrat» (Il postino suona sempre... dieci volte). Spike Milligan.
Fenice 16.00 «Normani». Eastmancolor. Cameron Mitchell.
Excelsior 16.00 «Grozna tajnost doktorja Hichcocka» (L'orribile segreto del dr. Hichcock). Prepovedano mladini.
Grattacielo 16.00 «Bosi šerif» (Lo sceriffo scalzo). Technicolor. Elvis Presley.
Arcobaleno 16.00 «Zmenek na rivieri» (Appuntamento in riviera). Totò, Renis.
Supercinema 16.00 «Trije sovražniki» (I tre nemici), Raimondo Vianello, Gino Bramieri.
Alabarda 16.30 «Dvoboj na Sili» (Duello sulla Sila). Technicolor. Fernando Lamas, Moira Orfei.
Aurora 16.30 «Julij Cezar proti sovražnikom» (Giulio Cesare contro i pirati).
Cristallo 16.30 «Rešil bom svojo ženo bezen» (Salverò il mio amore). Technicolor. Prepovedano mladini.
Garibaldi 16.30 «Bravados». Technicolor. Gregory Peck, Joan Collins. Zadnji dan.
Capitol 16.30 «Trije mušketirji» (I tre moschettieri). Milene Demongeot.
Impero 16.30 «Can-can».
Massimo 16.30 «Na Karibskem morju» (Nel mar dei Caraibi). Technicolor. Maureen O'Hara.
Moderno 18.00 «Osvojevalca Gila» (Gli invasori). Technicolor. Cameron Mitchel, dvojčici Kessler.
Astoria 17.30 «Velikan» (Il gigante). Technicolor. Rock Hudson, Elizabeth Taylor, James Dean.
Astra 16.30 «Napad sto in enega» (La carica dei 101).
Vittorio Veneto 17.00 Revija poljskih filmov: «Obsodba, ki pade» (Sentenza che scotta). Van Johnson.
Abbazia 16.00 «Blue Hawaii». Technicolor. Elvis Presley.
Marconi 16.30 «Velikan z Rodijem» (Il colosso di Rodi). Technicolor. Georges Marchall, Lea Massari.
Ideale 16.30 «Profesor med odbojkarji» (Un professore tra le nuvole).
Skedenj 20.00 «Veliki diktator» (Il grande dittatore). Charles Chaplin.

Izleti

Prosvetno društvo v Skedenju priredi v nedeljo 16. septembra izlet na Belopeško jezero v Kranjsko goro (s propustnicami). Vpisovanje in informacije v društvenih prostorih, Ul. di Servola 99 vsak večer od 20.30 do 21.30, v sobote in nedelje.

* * *

Prosvetno društvo Prosek-Kontovel sporoča, da je odhod na izlet v Planico Franja ob 6. uri zjutraj. Prijavimo točnost.

* * *

Prosvetno društvo «S. Skampa» priredi za člane izlet v Bolnišnico Franja in okolico dne 16. septembra t. l. Vpisovanje na sedežu društva v nedeljo 26. t.m. do vključno 2. septembra t.l. ob nedeljah od 10.30 do 12. in ob delavnikih od 20.30 do 21. ure.

* * *

SPDT priredi v nedeljo 9. septembra izlet na Mangart. Obveznega vpisovanje v Ul. Geppa 9-II. v poslovnih urah.

* * *

Prosvetno društvo «Igo Gruden» Nabrežine vabi vse vaščane, ki imajo propustnico ali potni list, na izlet, ki bo v nedeljo 26. t.m. v Dolomite in Brda z ogledom najmodernejše kleti, v Kobarid in Bovec, kjer bo skupno kosilo, ter v Novo Gorico. Odhod v nedeljo 26. t.m. ob 5. zjutraj s trga pred cerkvijo. Vpisujeta Rudi in Slavko Pertot.

* * *

Prosvetno društvo Prosek-Kontovel priredi v nedeljo 9. septembra izlet v Ljubljano, na Bled, k Bohinjskemu jezeru in k slapu Savice. Vpisovanje vsak večer v društvenih prostorih.

Razna obvestila

SKUD «Misel in delo» sporoča, da bo že najavljeno predavanje Staneta Bidovca o temi «Socialistična ideja in Slovenci» v soboto 25. t.m. ob 20. uri v Kulturnem domu v Lonjerju.

Vstop prost vsem!

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE. Dne 24. avgusta se je v Trstu rodilo 15 otrok, umrlo pa je 13 oseb.

UMRLI SO: 83-letni Berto Bergligese, 73-letni Francesco Zenobi, 78-letni Giacomo Cibrario, 78-letni Lorenzo Kosmac, 76-letna Maria Mani vd. Miani, 55-letni Giuseppe Libiamat, 67-letni Giordano Giordano, 70-letni Giuseppe De Ros, 70-letni Antonia Codo D'Ambra, 79-letna Antonia Vitorino vd. Milazzi, 62-letni Vittorio Camposaggio, 82-letna Paola Bizzarro Fano vd. Voghera.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Alla Redenzione, Garibaldijev trg 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Alla

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Danes v Ljubljani otvoritev 8. mednarodnega sejma vin

Koristno bi bilo, da bi si to kvalitetno razstavo ogledali tudi naši vinogradniki

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bodo danes odprli VIII. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme, za katerega vlada v sami Jugoslaviji, pa tudi v inozemstvu veliko zanimanje, saj je na to tradicionalno prireditev poslalo svoje vzorce poleg jugoslovanskih tudi veliko število podjetij iz naslednjih 17 držav: Avstrije, Avstralije, Italije, Francije, Romunije, Madžarske, Zvezne republike Nemčije, Maroka, Švice, Demokratične republike Nemčije, Velike Britanije, Irske, Malte, Nove Zelandije, Turčije, Poljske in Grčije. Te dni so na Gospodarskem razstavišču zaključile z delom tri mednarodne ocenjevalne komisije, ki so ocenjevale razstavljene vzorce vin, žganih pijač in sadnih sokov. Komisije so imele precej dela, saj so morale pokusiti in klasificirati kar 745 vzorcev vina, 44 vzorcev žganih pijač in 82 vzorcev sadnih sokov.

Prva je zaključila svoje delo strokovna komisija za ocenjevanje žganih pijač, v kateri je bil imenovan za predsednika slovoviti strokovnjak dr. Richard Teltscher iz Londona. Komisija je prisodila najboljšim žganim pijačam in vermutom 52 zlatih, 73 srebrnih in 10 bronastih kolajn. Jugoslovanski proizvajalci prejeli 40 zlatih, 59 srebrnih in 10 bronastih kolajn. Najvišje priznanje «Grand Prix» sta letos prejeli «Vinjak», izdelek tovarne «Srbski rubin» iz Kruševca in «Maraskino», proizvod Maraske iz Zadra. Med najboljše žgane pijače so člani komisije postavili še dva domačih in tujih izdelkov, namreč prepečenico, staro slivovko, jajčni brandy, čokoladni likvi, kavni liker, orehovec, fernet, konjak, robidovo vino, pelinkovec, hruškovec, brinjevec, čokoladni koktajl, domači rum, itd. Vinogradniki bodo imeli po vsem tem lahko delo pri izbiranju.

Strokovna komisija za ocenjevanje sadnih sokov pa je pokusila 82 vzorcev sokov, in sicer 70 vzorcev jugoslovanske proizvodnje, 12 pa iz Avstralije, Avstrije, Francije, Italije in Švice. Med jugoslovanskimi podjetji jih je sodelovalo 15, medtem ko je bilo na VII. sejem 22 podjetij, kar 101 vzorec.

Da so se vrste teh podjetij od leta do leta redčile za dobro četrtino, je treba pripisati dejstvu, da so na novosadskem kmetijskem sejmu letos spomladi priredili poseben tekmovanje in razstavo sadnih sokov, kar ponovno dokazuje, da bi morali posamezni sejmi teh rajši za specializacijo in ne dopolnjati na preširoka območja. Prireditelji so zaradi te konkurence letos prireditvi, tako ljubljanski vin, kakor tudi novosadski kmetijski sejem sta namreč mednarodnega značaja), odpadli z ljubljanskega sejma tudi nekateri vodilni proizvajalci sadnih sokov, kakor so «Zvečevo» iz Slavonske Požege, «Vardar» iz Skopja, «Bumka» iz Užičke Požege, itd.

Strokovnjaki so razdelili 12 zlatih kolajn, in sicer 8 domačim in 4 tujim razstavljavcem, 19 srebrnih in 30 bronastih. Med domačimi podjetji je želo največje priznanje kombinat «Fructal» iz Ajdovščine, ki je prejel 12 kolajn, eno za vsakega izmed 12 poslanih vzorcev. Skupno so jugoslovanske tovarne poslale na tekmovanje 70 vzorcev, prejele pa so 50 kolajn.

Mednarodna ocenjevalna komisija za ocenjevanje vin, ki ji je predsedoval ljubljanski enolog Jože Vrhovšek in v kateri so bili tudi Ljubljana Zaccone in Novara, Avstrija Auld, Avstrijec Mueller, Francoz Bougerol, Poljak Pankowski, Nemec ing. Fahrnschon in Romun Teodorescu, je med najboljšimi vini razdelila 175 zlatih, 487 srebrnih in 45 bronastih kolajn. Jugoslovanska vinarska podjetja so poslala v Ljubljano 397 vzorcev in prejela skupno 76 zlatih, 198 srebrnih in 41 bronastih kolajn. Vinarji iz Zvezne republike Nemčije so prejeli 25 zlatih in 81 srebrnih kolajn, itd.

Kdor si želi bodo lahko ogledali tudi najboljše izdelke tudi pokusili na VIII. mednarodnega sejma vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme v Ljubljani, ki se bo odprl, kakor že rečeno, danes in se zaključi 2. septembra.

Poleg tega obsega ljubljanska prireditev tudi razstavo strojev in opreme, ki pridejo v poštev pri proizvodnji vina in drugih pijač. To bo tudi odlična prilika za sklepanje pomembnejših kupčij, na katero računajo zlasti italijanski in zahodnonemški izdelovalci teh naprav. Na lanski prireditvi je bilo sklenjenih za 1 milijardo 855 milijonov dinarjev kupčij. Letos pa naj bi se obseg poslov še povečal. Prav tako je upravičeno pričakovanje, da se bo tudi število obiskovalcev vinskega sejma letos povečalo. Predlanskim si je VI. vinski sejem ogledalo 84.000 ljudi, lani je prišlo na VII. sejem skoraj 84.000 ljudi, letos pa lahko pričakujemo, da jih bo prestopilo prag Gospodarskega razstavišča v tednu od danes do 2. septembra okoli 100 tisoč.

O. P.

V zvezi z razstavo vin v Ljubljani pa bi radi omenili še naslednje:

Nedvomno je ta razstava dosegla že tak obseg in uspeh, da jo imajo v inozemstvu že za razstavo prve kategorije. Tu se marsikaj vidi in marsikaj novega zve. Zato bi bilo prav, da bi si naši domači vinogradniki razstavo ogledali, saj bi si na ta način pridobili precej izkušenj.

Ne bi bilo napak, ko bi Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov poskrbeli za skupen ogled vinske razstave, in sicer pod strokovnim vodstvom. Naši kmetovalci, zlasti pa vinogradniki, bi se i leta nedvomno udeležili v velikem številu, saj predstavlja vino v našem kmečkem gospodarstvu eno najvažnejših postavk.

Nova cena plina pred pokr. odborom

Včeraj se je pod predsedstvom podprefekta dr. Pasina sestal pokrajinski odbor za nadzorstvo nad cenami. Odbor je proučil sklep občinskega sveta od 6.7.1962, ki se tiče okrepitve moči plina in istočasnega zvišanja njegove cene. Po dolgem razpravljanju je odbor sklenil, da bo predložil sklep posvetovalni komisiji za cene, ki se mora po zakonu izreči o stvari.

Goriško-beneški dnevnik

ZARADI POGAJANJ V RIMU

Preklicani stavki zidarjev in šoferjev RIBI

Če predlogi delodajalcev ne bodo sprejemljivi, se bosta stavki nadaljevali v torek

Na današnji skupščini stavkajočih zidarjev v dvorani Roma v Tržiču so soglasno sklenili, da bodo danes prekinili stavko, ker se bodo v ponedeljek pričela v Rimu pogajanja med zastopniki sindikatov in delodajalci. Če bo delegacija zidarjev, ki bo v Rimu prisostvovala pogajanjem, medtem ugotovila, da so predlogi delodajalcev nesprejemljivi, se bo stavka nadaljevala v torek.

Tudi šoferji podjetja Ribi so z današnjim dnem preklicali stavko. Zaradi tega bodo z današnjim dnem vozili vsi Ribijevi avtobusi po običajnem voznem redu. Izjema bo samo avtobus, ki vozi iz Gorice v Bovec in Trbiž, ki bo odpeljal iz Gorice ob 16.30. Avtobus bo v nedeljo odpeljal na Lokve ob 7.30. Vozni listek za obe smeri stane 1.050 lir.

Ker so sindikalni voditelji odšli na pogajanja v Rim za ureditev spora na gradbiščih in v podjetju Ribi, bo sestanek zaradi pekovskih delavcev šele v petek v Gorici. 3. septembra pa bo na predlog Urada za delo sestanek za ureditev proizvodne nagrade in kvalifikacije delavcev v podjetju IGLEA.

Odhod otrok v Forni di Sopra

Včeraj je iz Gorice odpotovala skupina 270 dečkov v počitniško kolonijo v kraju Forni di Sopra. Jutri pa se bo v isti kraj odpeljalo še 210 deklic.

POSLEDICE SUŠE SO VEDNO HUJŠE

Zaradi pomanjkanja krme živinorejci prodajajo živino

Ker pa so mesarji v pogodbenih stikih z uvozniki, nočejo kupovati goveda niti pod ceno

Suša, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje, je krepko stisnila za vrat kmetijsko gospodarstvo. Živinorejci goriške pokrajine in Furlanije so zelo zaskrbljeni, kaj bo z živino v njihovih hlevih, ker nimajo dovolj sena in ker je njegova cena izredno visoka. Da bi se izognili katastrofi, ki se neizogibno približuje, so se mnogi odločili, da prodajo vso staro govejo živino in obdržijo samo mlajšo, ki manj poje. Pojav ni morda zajel samo ene vasi. V vsaki hiši, kjer imajo živali, razmišljajo o tem, da bi jih čimprej prodali. Seveda pa zadeva ni tako enostavna. Mesarji živali ne kupujejo, ker imajo pogodbe z dobavitelji, ki kupujejo meso v inozemstvu. Zavračajo jih tudi takrat, kadar jih kmetje ponujajo pod ceno.

Da bi se v teh izrednih prilikah obvarovala pred uničenjem goriška živinoreja, ki se je v zadnjih letih tako močno okrepila, so potrebni izredni ukrepi. Predvsem bi morale pristojne ustanove zagotoviti odkup živine, ki jo kmetje prodajajo. Če je dovolj mesa iz uvoza, tedaj naj se uvoz spremeni, ali pa naj država odkupi živali in jih proda v kraje, ki bi jih lahko kupili. Posledice suše so že sedaj občutne. Kaj bo šele pozimi, ko bo zmanjkalo tudi tisto malo krme, ki so jo kmetje posušili ali nakupili. Kmetovalci dalje zahtevajo, naj oblasti preskrbijo živinorejce z močnimi jedili, da bi nadomestili pomanjkanje sena, ki ga je letos v naših krajih, pa tudi v daljni okolici, kot je na primer Furlanija, odločno premalo.

Štandreški kmetje pa se pritožujejo zaradi cene, ki so jo plačali za seno, kupljeno na letališču. Cena je namreč zelo visoka. Za stot so plačali 2.500 lir. Najbolj se hudujejo nad načinom, kako je bilo seno prodano. Glavni zakupnik je oddal košnjo posredniku, le-ta pa je seno prodal neposrednim obdelovalcem. Seveda je posrednik pri tem dobro zaslužil. Če bi štandreški kmetje sami vzeli v zakup košnjo in bi odkupili seno, bi prihranili lepe denarce. Štandreško društvo neposrednih obdelovalcev je na takšen način kupilo 500 stotov sena. Količina je sicer precej velika, ker pa je v vasi dosti glav živine, bo komaj zadostovala, da se bodo pretolkli do pozne jeseni. Stanje s prehrano se ne bo izboljšalo, tudi če bi danes pričelo deževati. Preden bi se trava toliko porasla, da bi bila dobra za košnjo, bo že pritisnil mraz, ki jo bo zamoril.

Upoštevajoč te ugotovitve, ne preostane drugega, kot da oblast sprejme hitre ukrepe, da se zaščiti naša živinoreja, ki je v kmetijstvu glavni vir dohodkov.

Padec z motocikla

Ob 18.15 so nudili prvo pomoč 18-letnemu Brunu Rojcu iz Gorice, Ul. Cappella 17. Padel je z motocikla in se udaril v desni komolec ter po levi dlani. Okreval bo v 12 dneh.

Na motorju avtomobila se je opekel

Opekline druge stopnje si je včeraj ob 9.50 povzročil 72-letni Alberto Cenchi iz Forlija. Po pomoč se je zatekel na sedež Zelenega križa v Ul. Morelli, od koder so ga z rešilnim avtom odpeljali v civilno bolnišnico. Tam so mu rane obvezali in ga poslali domov. Okreval bo v 10 dneh. Cenchi se je opekel na motorju svojega avtomobila.

* * *

Rudolf Tomažič, star 80 let, stanujoč v Steverjanu, je včeraj padel in si zlomil levo stegnenico. V bolnišnico so ga pripeljali z zasebnim avtomobilom. Pridržali so ga na zdravljenju s prognozo okrevanja v 30 dneh.

* * *

V četrtek sta se pri Rudi, blizu Villess, prevrnila z vozilom 18-letni Giampaolo Fabri in 18-letni Boris Dolmerk iz Zdravščine. Oba so pridržali na zdravljenju v goriški civilni bolnišnici. Potolkla sta se po glavi in telesu. Fabri se bo zdravil 40, Dolmerk pa 20 dni.

OB VODI, MED DREVJEM IN NA DOBREM ZRAKU

Prijetno letovanje deklic v obmorski koloniji v Devinu

Kolonija se bo zaključila 31. t. m. - Vse je lepo, najlepši pa so nedeljski obiski staršev...

V obmorski koloniji v Devinu, ki jo upravlja Slovensko dobrodelno društvo iz Trsta, letujejo v avgustu deklice. Z razliko od dečkov, ki smo jih prejšnji mesec obiskali v popoldanskih urah, smo deklice obiskali v dopoldanskih urah, ko so že bile na dvorišču pred šolskim poslopjem in so se pripravljale, da vstopijo v avtobus, ki jih vsako jutro odpelje na kopanje v Sesljan.

V razgovoru z vzgojiteljicami in z otroki smo predvsem ugotovili, da so oboji zadovoljni: otroci imajo radi svoje «učiteljice», le-te pa se tudi niso pritoževale, saj je z deklicami manj dela in tudi mirnejše so od dečkov. Hudo je bilo spočetka, ko se zlasti mlajše deklice — one iz prve čete — še niso znašle in je nanje pritiskalo domotožje. No, počasi so se vdale v novo življenje in predvsem v novo okolje — razen ene, ki se ni mogla sprijazniti, da bi živela brez svoje mame. In tako ni preostalo drugega, kot da so jo poslali domov.

Dnevni red v koloniji je povsem enak onemu, ki so ga imeli dečki. Zjutraj, takoj po vstajanju je umivanje, potem si otroci napravijo postelje, sledi zajtrk in že je tu 9. ura, ko je treba na avtobus, da se vsi skupaj odpeljejo na kopanje v Sesljan. Za otroke je rezerviran kos plaže za «Castelreggiom», kjer je tudi nekaj pokritega prostora, tako da se ni treba skozi peči na soncu. Po prvem kopanju razdelijo otrokom malico in potem spet kopanje, dokler ne sedejo v avtobus, ki jih odpelje na kosilo v Devin.

Po kosilu je počitek in ob 16. uri se deklice zberejo na dvorišču, od koder gredo na popoldanski sprehod, in sicer v princev gozd ali pa med grmičevje proti Štivanu. Enkrat so bile tudi na daljšem izletu, in sicer na pobočju Grmade, v načrtu pa je še izlet do štivanske papirnice. Tu se otroci igrajo do večera, in ko se vrnejo v Devin, jih že čaka večerja. Potem je igranje na dvorišču, deklice tudi kaj zapojejo in žvižg piščalke konča dan. Vse odhitijo v spalnice in ob 21. uri zavlada po vsem poslopju tišina. Otroci hitro zaspijo, saj je za njimi doživetij poln dan.

In tako se življenje odvija iz dneva v dan, razen ob nedeljah, ko ni kopanja. Toda otroci si želijo prav nedelje, ko pridejo njihovi starši na obisk in jim prinesejo polne torbe dobrot. Sicer pa deklice še zdaleč niso lačne. Hrana v koloniji je obilna in tečna, od staršev vzamejo le take reči, ki jih v koloniji ni, a tudi doma ne. To velja predvsem za razne priboljške, kot na primer čokolado, sladoled itd.

V zvezi s kolonijo v Devinu, ki se bo zaključila 31. avgusta, bi radi dali le dve pripombi, ki pa veljata za obe izmeni. Menimo namreč, da ne bi škodovalo, če bi v koloniji posvetili nekaj minut dnevnega časa telovadbi in petju. Telovadba je pri nas na splošno zelo zanemarjena in kako koristno bi bilo, ko bi otroci vsako jutro lahko telovadili deset do petnajst minut ter se tako še pred kopanjem razgibali. Za večerne ure pa bi bilo prav, če bi vse otroke združili v peski zbor in jih v času njihovega letovanja navadili nekaj novih pesmic. To bi v njih nedvomno vzbudilo veselje do petja in zlasti veselje do domače, slovenske pesmi.

Seveda ne vemo, kakšne so možnosti oziroma kakšni so pogoji, da bi se naša predloga lahko uresničila, vendar smo trdno prepričani, da bi tudi starši to pozdravili.

KDAJ BODO ASFALTIRALI CESTO ČEZ DOBERDOB

Z gramozom posuta cesta je nevarna za promet

V zadnjih dneh sta se zaletela dva Poljanca

Ponesrečila se je tudi neka Doberdobka

V nedeljo 19. t. m. popoldne je prišlo do padca dveh mladeničev, ki sta se srečala na pokrajinski cesti, ki pelje iz Doberdoba skozi Poljane in Doberdob v Selce. Bila sta to 21-letni Marij Gergolet ter študent Marij Lavrenčič, oba s Poljan.

Na mestu, kjer je prišlo do padca, je le ozka steza, ki edino dovoljuje varno vožnjo, vsa ostala cesta pa je tu posuta z debelimi plastmi gramoza. Ko sta se mladeniča srečala z motornima kolesoma na tem delu ceste, sta se skušala drug drugemu umakniti, da ne bi prišlo do trčenja in sta zaradi tega oba zašla v debelo plast gramoza, kar je povzročilo, da sta se oba znašla na tleh. Poškodbe niso bile hude in sta oba v nekaj dneh okrevala. Dejstvo pa je, da bi lahko v podobnem primeru zaradi slabega stanja ceste prišlo celo do smrtne nesreče. Poljanci, ki so pritekli na kraj nesreče in so obema nudili prvo pomoč, se vsi strinjajo, da je na tej cesti še veliko število takih mest, ki so zelo nevarna, ker je cesta prerita s 5 do 10 cm globokimi kanali, med katerimi so debele plasti gramoza. Edino po teh kolovozih je vožnja za motorna kolesa varna. Če pa pride nasproti kako večje prevozno sredstvo je edina rešitev v tem, da vozači ustavijo motorno kolo in ga na roke pripeljejo h kraju ceste, ker je drugače vožnja zelo nevarna zaradi celih oblakov prahu, ki jih dvigne kak tovornik ali avtomobil, kar skoro popolnoma onemogoči vidljivosti motociklistom. Da je cesta zares nevarna, nam pričajo številni padci domačinov, ki so se pripetili zadnje čase. Tako se je zgodilo tudi z gospo Marijo Jarc, ki je padla pred 14 dnevi, ker je zašla v debelo plast gramoza, ko se je z motornim kolesom peljala domov v Doberdob. Na srečo tudi v tem primeru telesne poškodbe niso bile hude.

Poljanci so vse to tudi povedali odborniku, ki jih zastopa v doberdobskem občinskem svetu, kateremu so naročili, naj posreduje, da se bo doberdobska občinska uprava zavzemala, da se ta cesta čimprej popravi in asfaltira, ker je sedaj, ko se je promet znatno povečal, primerna kvečjemu za kako tekmovanje v ciklokrosu. Odbornik jim je odgovoril, da se doberdobska občinska uprava že dalj časa zavzema za rešitev te zadeve pri oblasteh, ki so za to odgovorne, ker je ta cesta pod pokrajinsko upravo.

POLJANCI

ŠTUDIJSKI OBISK MED ROJAKI

Slavisti iz Slovenije med Slovenci v Italiji

Bili so tudi v Kanalski dolini, v Reziji in v Benečiji, zvečer pa so odpotovali v Trst

V sredo 22. avgusta je prišla čez prehod Rateče v Kanalski dolini skupina slavistov iz Slovenije. Potovala je s svojim avtobusom in se zanimala za narečja, ki jih govorijo Slovenci v Italiji. Prvi dan so obiskali nekatere kraje v Kanalski dolini. V Ovčji vesi so obiskali grob Prešernovega brata, ki je bil župnik v tej vasi. V Reziji se je izletnikom pridružil odgovorni urednik Matajurja, ki jih je spremljal tudi po Benečiji. Po ogledu Vidma, kjer so prespali, so prišli v četrtek zvečer na Goriško. Včeraj dopoldne so si v spremstvu prof. Bednarika ogledali mestne zanimivosti. Gostje iz Slovenije so se posebno zanimali za goriški grad in njegovo zgodovino. Spremljevalec jim je na primer pokazal celico, v kateri je bil zaprt tolminski puntar Gradnik. Pod fašizmom je v isti celici prestajal kazen njegov daljni sorodnik, pesnik Gradnik. Popoldne se je skupina odpeljala v Oglej in Gradež, zvečer pa je prispela v Trst, kjer si bo danes in jutri ogledala slovensko okolico in pa kulturne ustanove Slovencev v tem mestu.

Na sliki jih vidimo na Catterinijevem trgu v Gorici, kjer je stanoval pesnik Simon Gregorčič.

Medtem ko profesorji slovenščine niso na potovanju po goriški in tržaški pokrajini naleteli na nikakršne ovire, so jih karabinjerji v Reziji in Benečiji zasledovali in jih večkrat legitimirali, kar je nanje napravilo neprijeten vtis. Ker to ni prvi primer, da so naši rojaki pri svojih potovanjih po Benečiji predmet nesmiselnega sitnarjenja, imamo za dolžnost, da tako početje javno obsodimo.

V roko se je urezal

Ob 19.30 je prišel po zdravniško pomoč v civilno bolnišnico 32-letni Dario Pirra iz Dola št. 4. Urezal se je v desni palec, ko je pobijal ploščice na zid.

Izleti

Avtobusni izlet na Višarje in k Belopeškim jezerom, ki ga je pripravilo SPD, bo jutri 26. t.m. Odhod iz Gorice bo izpred kavarne Bratuš ob 5. uri, iz Podgore ob 5.15. Vsem udeležencem se priporoča točnost, da ne bo nepotrebnih zamud.

Kino

VERDI. Zaprto

CORSO. 17.00: «Sedem žensk iz pekla» (Sette donne dall'inferno), O. Owens in D. Darcel. Ameriški črnobeli film.

VITTORIA. 17.00: «Poletje in dim» (Estate e fumo) L. Carvey in G. Page. Ameriški barvni film v cinemascopu. Vstop prepovedan mladini pod 16. letom.

CENTRALE. 17.30: «Moj prijatelj Benito» (Il mio amico Benito), P. De Filippo in M. Carotenuto. Italijanski črnobeli film.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna SORANZO, Korzo Verdi št. 57, tel. 28-79.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 30 stopinj ob 12.10, najnižjo 13,6 stopinje ob 5.30. Povprečne dnevne vlage je bilo 45 odst.

Slavisti iz Slovenije na Catterinijevem trgu v Gorici

IZREDNA LOVSKA SREČA ČEPOVANSKEGA LOVCA

Po dolgem zasledovanju ustrelil 230 kg-težkega jelena

Žival je dolgo časa pustošila posevke po trnovskem gozdu

Prelepo košato rogovje - trofeja vztrajnemu lovcu

Član lovske družine iz Cepovana, tržni inšpektor Mirko Leban, je vedel, da se po Trnovskem gozdu in tudi v bližini Cepovana že dolgo potika ogromen jelen, ki dela škodo predvsem na posevkih kot so pesa in fižol in da bi bilo zato nujno žival čimprej izslediti in ji preprečiti nadaljnje pustošenje.

Več časa je Leban zasledoval žival; v zadnjih dneh pa je le imel srečo ter skupaj z lovskim tovarišem Mirkom Podgornikom, ki mu je zvesto sledil na lovu, odkril kraj, kamor je jelen hodil počivat. Oborožena sta lovca pretekli petek pričakala jelena, da je prišel na običajni kraj. Podgornikova vloga je bila, da žival prežene z ležišča in to do kraja, na katerem je žival v zasedi pričakal prijatelj Leban. Ko je bil jelen pred lovcem je ta sprožil dva strela in žival je obležala ubita na tleh.

Šele tedaj sta lovca videla, kako ogromen je bil zasledovani jelen; tehtal je nad 230 kg in njegovo glavo so krasili prelepi rogovi, ki bodo še bodočim rodovom v Lebanovi družini pričali o lovski vztrajnosti in sreči njihovega prednika.

Toda po uspešnem lovu je nastalo vprašanje, kako to ogromno žival spraviti v dolino. Položila sta ubitega jelena na veje in ga dovlekla do Slapa ob Idrijci. Od tam so ga spravili v hladilnik klavnice v Tolmin, v ponedeljek pa so ga prepeljali v klavnico v Novo Gorico, od koder so ga potem razdelili po tamkajšnjih mesnicah.

ZA VEČJI SLOVES VIPAVSKE KAPLJICE

Nova vinska klet za 462 vagonov vina

Ogromen stolp je že pod streho - Gradbena dela in notranja oprema veljajo 560 milijonov din

V osmih urah bodo predelali 64 vagonov grozdja

Kmetijsko - vinarska zadruga v Vipavi, ki je z lastno proizvodnjo in v sodelovanju z zasebnimi kmeti storila v zadnjih letih marsikaj za sloves vipavskih vin, je poskrbela letos za novo vinsko predelovalno klet z zmogljivostjo kar 462 vagonov vina. Poslopje, katero krasi ogromen stolp, ki je že pod streho, dve stanovanjski zgradbi za kmetijske delavce in notranja oprema veljajo približno 560 milijonov dinarjev. V nove obrate bodo tako pripeljali že letošnjo trgatev prvih 100 vagonov vina. Stara klet z zmogljivostjo 16 vagonov vina in izrabljenimi napravami ne more več predelovati vsega grozdja, niti ne more šolati vin, kakor zahtevajo jugoslovanski in tuji trgi. Prav tako bo mogoče le ob tako veliki kapaciteti perspektivno urejati strnjene vinogradniške površine. Po tem načrtu bo zadruga povečala vinogradniške površine od sedanjih 30 ha na 210 ha. Na ta način bo kmetijsko - vinarska zadruga dobro tretjino zmogljivosti vinske predelovalne kleti krila s svojo proizvodnjo.

Po podatkih, s katerimi razpolagajo v Vipavi, pridelajo v zadružnih vinogradih skoraj za 100 odstotkov več grozdja kot v zasebnih vinogradih. Primerjalni podatki kažejo, da so na primer kljub lanski slabi vinski letini v zadružnih vinogradih pridelali 65 metrskih stotov grozdja na hektar, v zasebnih pa približno 30. Letos se je sicer suša lotila tudi vinogradov na Vipavskem, vendar pa upajo, da bo srednje dobra letina, seveda če bo dež le kaj kmalu namočil zemljo.

Na letošnjo trgatev se Vipavci že pridno pripravljajo. Grozdje bodo predelovali še v stari kleti, po potrebi tudi v treh izmenah, samo da ne bo zastojev. S sladkim moštom pa bodo napolnili prvih 24 cistern, ki jih bodo do trgatve že postavili. Gradbena dela uspešno napredujejo, klet pa bo popolnoma opremljena do trgatve v letu 1963. Do konca leta bodo uredili še klimatske naprave, prostore za predelavo tropin in drugih stranskih proizvodov ter nekaj drugih objektov.

Do sedaj so v stari kleti že z dokaj izrabljenimi napravami predelali le 6 vagonov grozdja v osmih urah, v novi kleti pa bodo v enakem času predelali 64 vagonov grozdja.

Z veliko kletjo bodo vipavska vina lahko hitreje in zanesljiveje zaslovela tudi tam, kjer do sedaj zaradi objektivnih vzrokov niso uspela.

GORIŠKI UTRINKI

Zlatim ribicam v parku včeraj osvežili kopel

Goriški ljudski vrt je, čeprav sredi mesta, nekakšna prijetna in mirna oaza goriških upokojencev in predvsem otrok, ki se ob skrbnem nadzorstvu mamic lovijo po njegovih peščenih stezah. Včasih pa je tudi okrog vrta živahno, tako je ob vsakem četrtkovem semnju, ko hočejo kramarji z zvočniki prevpiti mestni ropot in ob dneh, ko se potujoči trgovci s slikami dokaj dvomljive umetniške vrednosti, ustavijo pred vrtom in mu hočejo z razstavo raznih tihožitij in pokrajinskih motivov odvzeti tisto značilno pojavo, ki se v tem stoletju ni nič malo spremenila. V zadnjem letu si je sicer Grapulin postavil pred vrt majhno stavbo za začasno trgovino, toda njegov nebotičnik raste tako hitro, da bo tudi ta nenavadna trgovska hišica kmalu izginila.

Največja privlačnost goriškega ljudskega vrta so seveda za otroke, pa tudi za odrasle, lepe zlate ribice, ki plavajo pod vodometom. Koliko drobtinic jim odvržejo dobrodušni malčki našega mesta in koliko prijetnih ur preživijo ob tem mirnem vodnem življenju zlatih živalic! Zato je bilo včeraj tudi toliko zanimanja in potrpežljivega čakanja ob mrežasti ograji! Uslužbenci občinskega podjetja za snago so namreč poskrbeli za ohladitev prijaznih živalic: spustili so se v vodnjak in ga izpraznili. Seveda je bilo treba paziti na ribice in to ni bilo lahko opravilo. Trajalo je nekaj ur, da so delavci ribnik očistili in ga zopet napolnili s svežo vodo, v kateri so potem številne zlate ribice lahko spet zaplavale v veselje otročadi, ki je potrpežljivo dočakala njihov dvakratni prenos s suhega na mokro!

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, dne 25. t. m. z začetkom ob 19.30 uri Technicolor film:

NEAPELJSKI ZALIV

(La baia di Napoli)

Igrajo: CLARK GABLE, SOPHIA LOREN, V. DE SICA

Krasen, ganljiv in zabavni film!

Kino na Opčinah

predvaja danes, dne 25. t. m. z začetkom ob 18. uri Cinemascope — Technicolor film:

Macist proti volkodlaku

(Maciste contro il vampiro)

Igrajo: GORDON SCOTT — GIANNA MARIA CANALE

Ob 20. uri se predstava nadaljuje na prostem.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, dne 25. t. m. z začetkom ob 19.30 uri barvni Warner Bros film:

TEMA NA VRHU STOPNIC

(Buio in cima alle scale)

Igrajo: ROBERT PRESTON, DOROTHY MCGUIRE, EVE ARDEN in AGELA LANSBURY

šport šport šport šport šport

EVROPSKO PLAVALNO PRVENSTVO

Angležinje dosegle v štafeti 4x100 m nov evropski rekord

Ada Kok prvakinja s časom novega evropskega rekorda - Ostala zmagovalca: Francija v moški štafeti 4x100 m prosto, Prokopenko (SZ) na 200 m prsno za moške

LEIPZIG, 24. — Tudi današnji spored evropskega prvenstva v plavanju je prinesel nekaj izrednih izidov. Predvsem je bilo izboljšanih nekaj državnih rekordov, od katerih moramo omeniti tudi jugoslovanski odličnega Veljka Rogušiča na 1.500 m prosto. Jugoslovan ni bil samo prvi v svoji skupini, temveč se je celo uvrstil v finale z drugim najboljšim časom.

V izločilnih skupinah je angleška ženska štafeta 4x100 m prosto v postavi Diana Wilkinson, Jenny Brenner, Elizabeth Thompson, Linda Amos, izboljšala s 4'17"6 evropski rekord, ki je v tej panogi pripadal s šestimi desetinkami slabšim časom od 1960. leta Holandski. Zanimivo je, da so Nizozemke dosegle rekord v istem bazenu med dvobojem Holandska - Nemška demokratična republika.

Na 1.500 m je najboljši čas dosegel Španec Torres, kateremu je sledil Jugoslovan Rogušić. Nasprotno pa je Italijan Orlando razočaral in je izpadel iz nadaljnjega tekmovanja.

Popoldanski spored je vseboval v glavnem finalne tekme. Najboljši rezultat je dosegla Holandka Ada Kok, ki je na 100 m metuljčka zmagala s časom novega evropskega rekorda. Prejšnji rekord, ki je bil za 8 desetink sekunde slabši, je pripadal vzhodni Nemki Noakovi, ki je danes prispela druga na cilj in tako osvojila drugo mesto v evropski lestvici.

Na 200 m prsno za moške je Sovjetska zveza zabeležila lep uspeh: Prokopenko je zasedel prvo mesto, njegov rojak Karetnikov pa drugo.

Končno je treba omeniti tudi že predvideno zmago Francije v moški štafeti 4x100 m prosto. Francozi so pustili za seboj Angleže in Švede.

Spored danes

POPOLDNE

Skoki s stolpa moški — finale
4x100 m prosto ženske — finale
1500 m prosto moški — finale
Vaterpolo
Zaključek prvenstva

Vaterpolo

LEIPZIG, 24. — Danes so odigrali prvi dve tekmi finalnega kola v vaterpolu.

V prvi tekmi je Madžarska premagala Jugoslavijo 3:2 (1:0, 0:1, 1:0, 1:1). Gole so za Madžarsko dosegli Mayer, Doemoeter in Porsik, za Jugoslavijo pa Trumbić in Pozić.

V drugi tekmi sta se Vzhodna Nemčija in Sovjetska zveza razšli nedločeno 2:2 (1:1, 0:1, 0:0, 1:0).

Za Nemčijo sta bila uspešna Thiel in Wittig, za Sovjetsko zvezo pa Kikvanaja in Kidlovski.

Po prvih dveh srečanjih je začasna lestvica sledeča:

1. MADŽARSKA 4 točke
2. Sovjetska zveza 2
3. V Nemčija in Jugoslavija 1

Skoki v vodo

Po prvih sedmih skokih s stolpa za moške je na prvem mestu začasne lestvice sovjetski tekmovalec Galkin. Prvih osem skakalcev se bo uvrstilo v finale. Lestvica je sledeča:

1. GALKIN (SZ) 97,62
2. Phelps (VB) 96,08
3. Sperling (NDR) 92,82
4. Voelker (NDR) 92,21
5. Mrkwicka (Avstrija) 90,60
6. Rusov (SZ) 89,99
7. Ketcher (VB) 87,93
8. Pajella (It.) 87,78
16. Paravel (It.) 83,89

Finalne tekme

4 x 100 m prosto (moški)

1. FRANCIJA (Gropaiz, Christophe, Cutillet, Goottvalles) 3' in 43"7
2. Vel. Britanija (Clarke, Kennedy, Martin Dye, Mc Georg) 3'44"7
3. Švedska (Svensson, Lundin, Nordwahl, Lindberg) 3'45"
4. Madžarska (Dobay, Gulrich, Haratzti, Szlanka) 3'46"5
5. SZ (Konoplev, Smetchenktown, Peramontov, Burusn) 3'46"9
6. NDR (Bludan, Gregor, Klinke, Wiegand) 3'47"6
7. Holandska (Sittens, Jiskoot, Proekoj, Kroon) 3'49"9
8. ČSSR (Lohnicky, Wagner, Zidjala, Hopka) 3'52"

200 m prsno (moški)

1. GJORGJI PROKOPENKO (SZ) 2'32"8
2. Ivan Karatnikov (SZ) 2'33"2
3. Bob Van Empel (Hol.) 2'38"1
4. Wieger Mensomsonides (Hol.) 2'38"4
5. Egon Heninger (NDR) 2'40"3
6. Christian Wilkinson (VB) 2' in 40"8
7. Ferenc Lenkei (Madž.) 2'41"4
8. Henning Thormann (NDR) 2'44"3

100 m metuljčka (ženske)

1. ADA J. KOK (Hol.) 1'09"9 (evropski rekord)
2. Ute Noach (NDR) 1'10"
3. Marija Heemskerk (Hol.) 1' in 10"3
4. Karin Stenback (Sved.) 1'10"4
5. Marta Egervari (Madžarska) 1'11"2
6. Baerbel von Firks (NDR) 1'13"1
7. Eila Pyrhonen (Fin.) 1'13"1
8. Anne Cotterilli (VB) 1'13"4

Izločilna tekmovanja

4 x 100 m prosto (ženske)

Prva skupina
1. Holandska 4'20"6
2. NDR 4'22"2
3. SZ 4'23"9
4. Italija (Passagnoli, Pacifici, D. Beneck, Saini) 4'29"3
5. Belgija 4'39"4

Druga skupina
1. Vel. Britanija 4'17"6 (evropski rekord)
2. Švedska 4'20"3
3. Madžarska 4'21"7
4. Poljska 4'35"3

V finale so se uvrstile:
Vel. Britanija 4'17"6, Svedska 4'20"3, Holandska 4'20"6, Madžarska 4'21"7, NDR 4'22"2, SZ 4'23"9, Italija 4'29"3, Poljska 4'35"3.

400 m v štirih slogih (ženske)

Prva skupina
1. Lasterie (Hol.) 5'34"5
2. Tobisova (ČSSR) 6'00"8
3. Anna Beneck (It.) 6'08"8
4. Castane (Šp.) 6'11"
5. Korsvold (Norv.) 6'19"4 (državni rekord)

Druga skupina
1. Lonsbrough (VB) 5'40"9
2. Nuessler (NDR) 5'54"1
3. Babaninja (SZ) 5'55"5
4. Strange (Dan.) 6'07"5
5. Ballan (Rom.) 6'10"5 (državni rekord)

Tretja skupina
1. Heemkersk (Hol.) 5'33"7
2. Egervari (Madž.) 5'40"8
3. Blank (NDR) 5'42"4
4. Tuczenska (Polj.) 6'08"2

Četrta skupina
1. Lundggreen (Sved.) 5'48"7
2. Baines (VB) 5'58"5
3. Janeles (Av.) 6'12"7 (državni rekord)
4. Mueller (Švica) 6'12"8

V finale so se uvrstile:
Heemkersk (Hol.) 5'33"7, Lasterie (Hol.) 5'34"5, Egervari (Madž.) 5'40"8, Lonsbrough (VB) 5'40"9, Blank (NDR) 5'34"4, Lundgreen (Sved.) 5'48"7, Nuessler (NDR) 5'54"1, Babaninja (SZ) 5'55"5.

1.500 m (moški)

Prva skupina
1. Campion (VB) 18'29"2
2. Giovanni Orlando (It.) 18'32"5
3. Langer (Polj.) 18'38"5 (državni rekord)
4. Vengel (Norv.) 18'39"4 (državni rekord)
5. Christensen (Dan.) 19'10"2 (državni rekord)

Druga skupina
1. Torres (Šp.) 17'58"7 (državni rekord)
2. Bengtsson (Sved.) 18'30"5
3. Bachmann (NDR) 18'58"8
4. Jorden Alexandrov (Bolg.) 20'05"4

Tretja skupina
1. Rogušić (Jug.) 18'05"6 (jugoslovanski rekord. Tudi na 800 m je s časom 9'30"3 izboljšal drž. rekord)
2. Bontekoe (Hol.) 18'18"6 (drž. rekord)
3. Rosendahl (Sved) 18'26"6
4. Pfeiefer (NDR) 18'48"6
5. Kedzia (Polj.) 18'57"2
6. Vaahtorata (Fin) 19'10"3

Četrta skupina
1. Katona (Madž.) 18'22"7
2. Kennedy (VB) 18'29"9
3. Jansen (Hol.) 18'41"3
4. Pikalov (SZ) 18'46"3
5. Fortuny (Šp.) 19'13"5
6. Sergio De Gregorio (Italija) 19'26"5
7. De Almeda (Port.) 20'33"7

V finale so se uvrstili:
Torres (Sp.) 17'58"7, Rogušić (Jug.) 18'05"6, Bontekoe (Hol.) 18'18"6, Katona (Madž.) 18'22"7, Rosendahl (Sved.) 18'26"6, Campion (VB) 18'29"2, Kennedy (VB) 18'29"9, Bengtsson (Sved.) 18'30"5.

SVETOVNO KOLESARSKO PRVENSTVO V DIRKALIŠČNIH PANOGAH

Včeraj slovesna otvoritev s prvimi izločilnimi borbami

Med ženskami premoč sovjetskih kolesark

MILAN, 24. — Kljub zgodnji jutranji uri se je zbralo na tribunah Vigorellija precej ljudi. Ob 9 so namreč slovesno otvorili svetovno kolesarsko prvenstvo v dirkališčnih panogah, katerega se udeležuje približno 300 atletov iz 31 držav. Po slovesni otvoritvi so se začele prve izločilne tekme.

Prva točka sporeda je bila zasledovalna vožnja amaterjev. Za tekmovanje se je prijavilo 14 parov. Osem kolesarjev z najboljšimi časi pa se je kasneje spoprijelo v četrtfinalu. V prvi tekmi sta nastopila Argentinec Contreras in Danec Isaksson. Zmagal je prvi s precej boljšim časom. Domače gledalce sta najbolj zanimali druga in tretja baterija. V drugi je nastopil Italijan Testa, medtem ko je bil njegov tekmec Rus Moskvine. Italijan je bil boljši, kot je bil boljši tudi njegov rojak Belloni, ki je v tretji skupini v borbi s Holandcem Oudekerjem dosegel do sedme skupine najboljši čas. V osmi skupini pa je Belgijec Van Loo izločil Avstrijca Seidenbergerja z najboljšim časom, kasneje pa je tega dosegel Danec Jensen.

Zanimivo je, da je Italijan Belloni, ki je favorit v tej kategoriji amaterjev, dosegel šele tretji najboljši čas, medtem ko je njegov rojak Testa, ki je 4 km dolgo progo prevozil v 5'00"2, za dve desetinki sekunde izpadel že v izločilnem tekmovanju.

Izidi izločilnih tekmovanj v četrtfinalu so sledeči:

1. četrtfinalna skupina
1. *JENSEN (Dan.) 4'52"3*
2. *Jozef Olucz (Polj.) 4'57"1*

2. skupina
1. *VAN LOO (Belgija) 4'52"3*
2. *Isaksson (Dan.) 4'54"*

3. skupina
1. *BELLONI (Italija) 4'54"3*
2. *Daler (ČSSR) 4'54"6*

4. skupina
1. *Oudeker (Hol.) 4'55"9*
2. *Contreras (Arg.) 4'56"1*

Jensen in Van Loo sta izboljšala rekord dirkališča, ki je bil 4'54"2.

V hitrostni vožnji za ženske gre sedanja štirikratna prvakinja Ermolajeva proti ponovnemu uspehu. Ermolajeva ni sama: v polfinale sta se skupno z njo uvrstili še rojakinji Kiričenkova in Savina, ki bodo imele za tekmico Angležinjo Dunn. Sovjetske tekmovalke so bile v absolutni premoči. Posebno je presenetila Kiričenkova, ki je brez težav odpravila vse nasprotnice.

Izidi četrtfinalnega tekmovanja so sledeči:

1. četrtfinale: *1. ERMOLAJEVA (SZ), 2. Ganneau (Fr.). Čas 14"3.*
2. četrtfinale. *1. KIRIČENKO (SZ), 2. Vissac (Fr.). Čas 12"8.*
3. četrtfinale: *1. SAVINA (SZ), 2. Rutschwort (VB). Čas 13"3.*
4. četrtfinale: *1.DUNN (VB), 2. Smits (Belg.). Čas 13"4.*

V hitrostni vožnji amaterjev so se Italijani Bianchetto, Beghetto in Pettenella brez težkoč uvrstili v četrtfinale. Borba za kvalifikacijo je bila ostra in dolga, ker so bile potrebne tudi repesaže. V četrtfinale sta se med drugimi uvrstila tudi Rusa Romanov in Bodnjeki.

Zelo zanimive so bile izločilne borbe «stayerov» na srednjih progah. Med amaterji je bil najboljši Belgijec De Loof, ki je v eni uri prevozil za motorji 75.797 km. V njegovi skupini je bil drugi Francoz Giscos, tretji pa Holandec Romijn, ki je zaostal za cel krog in 200 m.

Med profesionalci je prišlo do prvega presenečenja. Sedanji svetovni prvak Nemec Marsell je zaostal za 15 krogov in je izpadel. V prvi skupini je zmagal Italijan De Lillo, ki je v eni uri prevozil 75.794 km, to se pravi manj kot amaterski tekmovalec De Loof.

Živinozdravnik svetuje

(Nadaljevanje s 3. strani)

ce rudninski snovi nam bo prot pomešana z živalskim iztrebki dala odličen gnoj. Ni pa zaželjeno di grobih stebel priporočljiva za steljo ovcam, katerim kaj rada poškoduje volno. Nekateri so mnenja, da stalno nastiljanje s praprotjo povzroča zmanjšanje mlečnosti pri kravah. Resničnost teh trditev pa ni bilo mogoče še dokazati.

Ponekod, kjer je drevja dosti, uporabljajo za steljo tudi drobne vesne okleščke, ki jih pomešajo med neuporabno travo. Taka stelja pa ni priporočljiva, ker je lesnata — trda. Vendar pa hitro vsrkuje iztrebke in je kot gnoj uporabna samo za žitarice, ker se zelo počasi razkraja. Zato pa se iz okleščkov uporabljamo le na jesen, ko orjemo za žito. Medtem pa se bodo oklešči v gnoju razkrojili in bodo postali na pomlad, ko bo žito pričelo bujno rasti, še kar dobro gnojilo. Za pomladanske kulture-zlasti za krompir, koruzo in povrtnino na sploh — pa ni priporočljiv gnoj iz okleščkov, ker bi zaradi počasnega razkrajanja ne mogel tako koj učinkovati.

V krajih, kjer je veliko žag, kar radi uporabljajo za steljo žagovino, ki hitro vsrka iztrebke in obsti še amonijakove izparine, so tere se kaj rade razvijejo v hlevih. Zaganje je za steljo še kar primerno iz higienskih razlogov in pa ker je poceni. Vendar kot gnojilo ne more nadokaditi slame žitaric, ker se žaganje razkraja le počasi.

V krajih, kjer so v bližini prijahališče šote, uporabljajo kmetje za nastilj tudi šoto. Ako imamo na izbiro več vrst šote, pa uporabljajmo raje tisto, ki je postavljena pretežno iz še ne preveč razpadlih mahov.

Sota v zvežen stanju vsebuje 1 odst., ulmove kisline, ki ima odličen duh in povzroča strežnemu osebju glavobol. Sicer se pa ulmova kislina v kratkem času spoji odnosno nevtralizira z amonijakom, kar povzroča, da se v hlevu kmetu izognemo tako duhu po amonijaku kakor tudi ostremu duhu po ulmovi kislini. Sota, ki je v četku trda, pa postane ob dotiku z živalskimi iztrebki mehka. Ko nastiljamo s šoto, pa moramo valske istrebke večkrat notetati izpod živali, ker bi sicer zaradi vplivom šote postali prevelik. Sota pa pomešana med gnoj bistro da odlično gnojilo, ker vsebuje veliko rudnin.

K drugi vrsti pa spada tisti stilj, ki se ob dotiku z živalskimi iztrebki ne razkraja, ampak le samo vsrkuje. Ta nastilj predstavlja čisto navadna zemlja in pa prsek. Ze v uvodu smo omenili, da gipt, kjer nastiljajo živini z zemljo. Ta način nastiljanja pa le mo vršili samo takrat, ko res nimamo na razpolago nobene druge stelje.

Koliko slame oziroma listja bomo uporabljali za steljo, je odvisno od zdravja živali, od načina prehrane. Nastiljali bomo najvišje vlažnem zimskem ali jesenskem času in na pomlad, ko živina radi zelenega krmljenja izločala zelo mehko blato. Večjo količino stelja pa bomo kadarkoli nastiljali pod tisto živino, ki se nahaja v vlažnih hlevih. Nastiljali bomo ramo več tudi tam, kjer odnašamo iztrebke izpod živali le enkrat tedensko ali celo manj, in tam, kjer je pod pod živino vedno raven in ne nekoliko poleten, ziroma nagnjen proti sredi. Na vodoravnem podu se zadržuje nica ustavlja, na nagnjenem pa odteka. Veliko slame moramo porabiti kladati tudi pod luksuzne konje in pa pod ovce. To pa zato, ker se živali ne umažejo, oziroma si ne pokvarijo volne.

Skrbnemu gospodarju ta nikdar zmanjkala stelja v hlevu, ker ve, da je od čistoče živine in proizvodnja in pa zdravje živine.

Dr. D.

SLOVENSKA CONSKA NOGOMETNA LIGA

Prvi točki za primorska predstavnika

V nedeljo v Kopru Delamaris - Železničar (Maribor)

V I. kolu slovenske nogometne lige sta predstavnika primorskega nogometa v slovenski conski ligi, Gorica in Delamaris (Izola) dosegla neodločen rezultat.

Srečanje Svoboda (Ljubljana)-Delamaris se je končalo brez gola, srečanje Gorica-Kladivar (Celje) pa z rezultatom 1:1. Uspeh novinca Delamaris je toliko večji, ker se je vrnil s točko v žepu iz Ljubljane.

Goričani pa so na domačem igrišču prav brez potrebe oddali točko Kladivarju. Domači napadalci so tokrat popolnoma zatajili in niso znali doseči zmagovitega gola, kljub terenski premoči zlasti v drugem polčasu.

V nedeljo bo Delamaris sprejel v goste mariborskega Železničarja, ki je prav tako kot gostitelj novinec v slovenski conski ligi. Domačini imajo v tem srečanju vse izglede, da si osvojijo obe točki.

Enajstorico Gorice pa čaka v nedeljo težko potovanje v Ljubljano, kjer jih bo sprejel Odred-Krim, ki je tokrat v odlični formi. Če bodo Goričani zaigrali kot znajo, se lahko vrnejo iz Ljubljane vsaj s točko.

—jo

NAMIZNI TENIS V SKLOPU ŠZ BOR

Po začasnem omrtvilu prvi znaki prebujenja

V Barkovljah, Škednju, Križu in na Proseku priprave igralcev

Športno združenje Bor je v pretekli sezoni ojačil vse svoje odseke, ki so častno nastopali v raznih prvenstvih in tekmovanjih. Le namiznoteniška sekcija je nepričakovano odpovedala in omejila svojo dejavnost na maloštevilne nastope. Igralcev se je oprijelo malodušje in nekateri so že resno mislili na prestop k drugim klubom. Zato je bil čas, da se to stanje izboljša in skuša ponovno zasesti mesto v tržaškem namiznoteniškem življenju, ki ga je Bor zasedal v prejšnjih sezonah.

Temelji bodočega delovanja so bili postavljeni na seji, katere so se udeležili voditelji raznih društev, igralci in instruktorji. Vsi prisotni so uvideli potrebo po oživitvi dejavnosti in so sporazumno pripravili spored bližnjega delovanja, ki ima namen spet navezati k društvu vse prejšnje igralce, dalje privabiti v Borove vrste nove člane, predvsem najmlajše, na katerih temelji bodočnost združenja.

Pogoji za delovanje v tej smeri bodo letos precej boljši kot v preteklih sezonah, ker so pred nedavnim še trije igralci dokončali instruktorski tečaj. Vaditeljska moč se je tako znatno povečala in bo zdaj omogočala smotrni način uvajanja novih kadrov v namiznoteniške tajnosti.

Bodoče delovanje sloni razen na treningih, ki bodo skušali dvigniti kvalitetni nivo in tehnično znanje posameznih igralcev, na celi vrsti tekmovanj, nastopov in gostovanj, ki bodo nudila priliko vsakemu članu za najširše razigravanje in mu prinesla čim več zadoščena. Prvi pogoj pa je, da se vsakdo vestno udeležuje treningov, skrbno pripravlja pod nadzorstvom trenerjev in kar je še bolj važno, da ubogljivo sledi njihovim nasvetom.

Aktivna dejavnost se bo pričela v prihodnjem tednu. Najprej so na vrsti treningi, ki bodo v prostorih raznih društev. Ze 9. septembra bodo v Trstu gostovali igralci in igralke namiznoteniškega kluba Odred iz Ljubljane. Ker šteje klub v svojih vrstah zelo močne atlete, katerim načeluje nam dobro znani Vecko, bo to prekrasna prilika igralcem, za nastop s kvalificiranimi nasprotniki, drugim ljubiteljem pa, da spoznajo nivo ljubljanskega namiznega tenisa in ga lahko sami primerjajo s tukajšnjim.

Teden dni po tem nastopu bo na sporedu notranje Borovo prvenstvo za posameznike. Po njegovem zaključku se bo pričelo ekipno tekmovanje, na katerem bodo posamezna društva ali klubi lahko nastopali z neomejenim številom ekip.

Verjetno se bo istočasno pričelo tudi delovanje tukajšnje namiznoteniške zveze in tako bodo igralci imeli mnogo prilik za nastop in se bodo lahko športno popolnoma razživeli.

Voditelji so torej pripravili vse, kar je potrebno za čimbolj uspešno delovanje, ostalo sloni na igralcih, od njihovega odziva na to povabilo, od njihove vneme pri treningu in od njihove resnosti pri nastopih.

P.zio

ZAČETNI RAZPORED TRENINGOV

ŽENSKE: V prosvetnem društvu v Barkovljah v sredah in petkih ob 20. uri.
MOŠKI: V škedenjskem prosvetnem društvu v sredo ob 20.30.
V prosvetnem društvu «Ivan Cankar» pri Sv. Jakobu v četrtek ob 18.30.
V Križu in na Proseku po domenku.

Športne vesti iz koprskega okraja

Nedeljski uspeh Delamarisa v Ljubljani, ko je igral neodločeno 0:0 s Svobodo, je navdal s precejšnjim optimizmom pristaše nogometa v koprskem okraju. Zato z velikim zanimanjem pričakujejo nastop Delamarisa jutri na nogometnem igrišču v Kopru. Nasprotnik bo mariborski Železničar, začetek tekme pa bo ob 16.30. Srečanje bo v Kopru, ker igrišče v Izoli ne ustreza pravilom. Ljubitelji nogometa v koprskem okraju pričakujejo, da bodo Izolski nogometaši dobili nekaj več finančne pomoči, saj je tekmovanje v slovenski ligi dolgo in naporno. Predvsem bi bilo potrebno dokončno usposobiti domače igrišče ter povrniti vsaj del stroškov, ki jih imajo igralci zaradi obiska treningov in delne izgube delovnega časa v sobotah in ponedeljkih.

***

Letošnjega mladinskega plavalnega prvenstva Slovenije so se udeležili tudi plavalci Kopra. Osvojili so peto mesto, kar je vsekakor lep uspeh, saj so ostali za njimi tudi renomirani plavalni klubi kot so Ilirija, Ljubljana in videmska Celuloza. Koprčani bi lahko dosegli še boljši uspeh, vendar so morali zaradi objektivnih vzrokov nastopiti brez dveh najboljših plavalcev (Bandelj in Katelani). Zbrali so 10.906 točk, medtem ko jih je prvoplasirani trboveljski Rudar osvojil 24.484, drugoplasirani celjski Neptun pa 19 tisoč 996. Pri Koprčanih je treba nadalje upoštevati, da nimajo primernega bazena za treninge. Zato na tekmovanjih izgubljajo dragocene sekunde pri startu in pri obratih.

Sicer pa gre koprsko plavanje kljub objektivnim težavam naglo navzgor. Pri tem ne mislimo samo na plavalce, ampak tudi na vaterpoliste, ki so na mladinskem prvenstvu Slovenije osvojili drugo mesto in edini premagali zmagovalca Neptun s 7:6.

***

V Izoli so organizirali državno prvenstvo v tekmovanju modelov jadrnic, motornih čolnov in radiodirigiranih čolnov. Od domačinov se je najbolj odlikoval Janko Gobbo, ki je osvojil naslov državnega prvaka v skupini radiodirigiranih čolnov, Marijan Malc iz Kopra pa je bil drugi v razredu F-1. Odlikovali so se še: Perič (Srbija) Fesel (Slovenija), Semelhauer (Slovenija), Frelih (Slovenija) in Stančič (Hrvatska).

***

Na državnem prvenstvu parov v balinanju je sežanska Skala osvojila prvo mesto. Njena zastopnika Hajc in Guštin sta v finalu premagala ekipo Bežigrada iz Ljubljane s 13:11.

PRETRESLJIVE ZGODBE

HENRY SLESAR

LISTNICA

«Počasi!» jo je prekinil Joe. «Ne bo ostalo niti za dva zrezka za večerjo. Že dolgo nisva večerjala zrezke. Pa jih zasluživa, ne?»

Šele ko je bil v spalnici sam, si je natanko ogledal listnico. Zdaj je bila že prazna. Imela je še dva majhna predalčka. V prvem je tičala vizitka: *Martin Horine, 8 East 70th Street.* Drugi je bil bolj zagoneten. Joe je moral tiste besede dvakrat prebrati, preden se je doumel. Pisava je bila drobna, zelo lepa in jasna. «Nisem mrtev. Podvržen sem neki vrsti padavice, ki je popolnoma slična smrti. Kdor me najde, prosim, naj nemudoma sporoči na naslov: dr. Nelson Kruger, 441 East 64th Street, Tel. 3-0010».

Spustil se je na posteljo in zaprl oči. Premisliti je moral, premisliti! Ne, ne more! Vstal je in stopil k ogledalu: komaj je spoznal v njem lastni obraz, tako je bil bled.

Listnico je vtaknil v žep in stopil v kuhinjo. Irena je stala pred kuhalnikom in polglasno računala.

«Irena, daj mi dvajset dolarjev!»

«Čemu ti bodo?»

«Potrebujem dvajset dolarjev. Ne sprašuj, čemu!»

«Ali nisva rekla, da bova najprej plačala najnujnejše dolgove?»

«Irena, potrebujem! Ne bodi čudna!»

Neprijetno se je zmrdnila, stopila k posodi za sladkor, vzela iz nje denar in naštela na mizo dvajset dolarjev.

«Res jih potrebujem,» je rekel zdaj spravljivo. «Razložil ti bom pozneje. Zdaj moram v mesto.»

Bil je že na pragu.

«Joe!»

«Bodi brez skrbi!»

Stekel je po stopnicah in na cesto. Treba je bilo precej časa, da je šel mimo taksi. Povedal je vozaču ulico, kjer je bil oni padel in ga je on, Joe Helmer, prepustil usodi in še na tak način. Ukazal je ustaviti na križišču, malo vstran od tistega mesta, da ne bi vzbujal suma in da tudi v vozaču ne bi imel neprijetne priče.

Dvajset metrov dalje je zagledal policijski avto. Pristopil je. Ni vedel, kako bi začel.

«Dober večer!»

Agent ga je sumljivo pogledal. Potem je le odzdravil z malomarnim vojaškim pozdravom.

«Kaj se je zgodilo?» je vprašal Joe.

«Mrtvec. Našli smo ga na tleh. Ravno zdaj ga je odpeljala ambulanta. Morda pa veste kaj o tem?» je postal agent pozoren.

«Kaj? Jaz? Ne, ne!» je hitro odgovoril Joe in se malo odstranil. «Samo sireno ambulante sem slišal, pa sem hotel vedeti. Radovednost me je imela, radovednost, saj veste....»

Odšel je dalje po cesti in se trudil, da bi bil njegov korak kolikor mogoče naraven, če bi se dalo celo malomaren. Ni se ozrl prej ko šele za vogalom.

Sam pri sebi si je rekel, da več kot to, kar je naredil, ne more narediti. A vendar s to mislijo ni bil zadovoljen. Nekaj ga je začelo grizti. Morda pa bo kakšen izvrsten zdravnik pri znanstveni policiji le opazil, da možakar ni mrtev, se je tolažil. To je bilo vsekakor možno.

Ustavil je taksi in se vrnil domov. Vsega je zapravil le dva dolarja in slovesno je vrnil tistih osemnajst Ireni, ki ga je gledala brez spraševanja.

Tisto noč se je zbudil ves prepoten in v razmetani postelji. Irena ga je vprašala:

«Joe, Joe, se slabo počutiš?»

«Zakaj? Koliko je ura?»

«Ne vem.»

Vzela je budilko s posteljne omarice in pogledala.

«Šest. Bolje, da vstaneš.»

Mrmral je in se obrnil.

«Sem še preveč zaspan. Nocoj sem spal malo in slabo.»

«Ne pojdeš iskat službe?»

«Seveda pojdem! Gotovo pojdem. Samo pri miru me pusti!»

«Joe, tisti denar ne bo večno trajal.»

Ob spominu na tisti denar se je Joe v hipu popolnoma prebudil in je sedel na posteljo. Živčno je pograbil cigareto, jo kadil v dolgih poteglajih in mislil na prejšnji večer. Potem je vstal in se naglo oblekel.

Opazoval je kako vre črna kava v lončku: bila je gosta kakor kri....

Sedel je k mizi in se dotaknil mrzlega marmorja. Prosektura... je pomislil. Ubijalec sem, mu je šumelo po glavi.

Človeka je bil pustil tam, naj pogine kakor pes in zakaj? Za tristo šestdeset dolarjev. Gotovo je tista vsotica ravno prav prišla, če ne zaradi drugega, pa zato, da Ireni zamaši usta. Sicer pa mu ne bo prinesla nič drugega, kakor mesec življenja in kdove kako dolge strašne sanje, nemirne noči....

Iz sobe je prihajalo mirno dihanje. Irena je ponovno zaspala.

Joe je stekel po stopnicah.

Kmalu za vogalom je bila telefonska govorilnica in Joe je poklical policijsko centralo.

«Slišite,» je rekel. «Človek, ki ste ga našli oni večer na Enaindvajseti cesti....»

«Trenutek prosim. Govorite počasi!» je rekel glas iz centrale. «Kako se je imenoval?»

«To ni važno. Važno pa je, da tisti človek ni bil mrtev. Zdelo se je, da je mrtev, a gre za neko redko bolezen....»

«Čujte! se mislite šaliti!»

Joe je stresel z glavo.

«Govorim popolnoma resno,» je odgovoril. «Tisti človek ima včasih epileptične napade, ki se končujejo tudi s tako padcem, da je videti kakor mrtev. Toda je živ in ga ne smete dati pokopati. Me razumete? Cakajte, da se zave in se prebudi!»

Nastal je premor. Potem je rekel agentov glas:

«Prav, prav, prijatelj! Zakaj pa ne pridete sem poročat te zgodbe?»

Joe je gledal slušalko kakor da bi bila to past v kateri ga lahko ujame. Nenadoma ga je obšel strah in zato jo je obesil na vilice.

Ta njegov pogovor je bil zaman, ne bodo verjeli brezimnemu glasu po telefonu. In vendar nekaj je treba ukreniti.

Naposled se je spomnil. Zdravnik! Zdravnik Martina Horine, kakor je bilo napisano na listku v denarnici. Kako se je imenoval? Šel si je z roko po čelu. Kramer ali tako nekako. Kleist, Klein, Kruger.... Tako Kruger, Kruger se imenuje! Pogledal je v telefonski imenik.

«Želim govoriti z doktorjem,» je rekel Joe v slušalko. Zelo nujno!»

«Žal mi je, doktorja Krugerja ni doma.»

«Kje je? Moram brezpogojno govoriti z njim.»

«Na dopustu je. V Miamiju. Vaše ime prosim? Da si zapišem.»

«O, ni važno.... Morda poznate nekega pacijenta, po imenu Martin Horine?»

«Ne. Tu je zdravnikovo privatno stanovanje.»

Joe je zopet obesil slušalko. Zdaj mu ni preostajalo drugega kakor da gre na policijo. Tako bi vse osebno pojasnil: povedal bi, da ni ne pijanec in ne neuravnovešenec. Če se bo prav izrazil, se bo zadeva še kar dostojno uredila. Če jih pa ne prepriča?....

Mož na policijskem uradu, ki je sedel za mizo je imel rokavih naredniške našitke in ga ni pogledal v obraz.

«Jaz sem tisti, ki je telefoniral o navideznem mrtvecu Enaindvajsete....»

Narednik je namrščil obrvi, potem se je nasmehnil:

«Aha. Sedite, prosim, pokličem poročnika Batesa in z njim se boste pogovorili. O Vašem telefonskem sporočilu sem ga obvestil.»

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37 338 — NAROČNINA: mesečna 650 lir. — Vnaprej: letna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-I, telef. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14/5-375 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 100, finančno-upravni 150, osmrtnice 120 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi. Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst